

Mari Lahja Teresa Syrjäläinen

SUOMI-GOSPEL, MISTÄ ON KYSYMYS?

Suomalaisten käsityksiä ja kokemuksia gospelmusiikista

Pro gradu -tutkielma
Itä-Suomen yliopisto
Kulttuurintutkimus,
erikoistumisalana
kulttuuriantropologia
Tammikuu 2014

Tämän tutkielman onnistumisesta olen kiitollisuudenve-
lassa kaikille niille henkilöille, jotka vastasivat gospel-
musiikki aiheiseen kyselyyni keväällä ja kesällä 2013.

Kiitoksen ansaitsevat myös ne tahot, joiden järjestämissä
tilaisuuksissa sain aineistoani kerätä: Pohjois-Karjalan
Ev.lut. Kansanlähetys, Ilosaarirock-aktion 2013 järjestäjät
sekä Joensuu 18. Gospel-festivaalien järjestäjät.

MARI SYRJÄLÄINEN: Suomi-gospel, mistä on kysymys?
Suomalaisten käsityksiä ja kokemuksia gospelmusiikista
Pro gradu-tutkielma, 92s. + liitteet 7s.

Tutkielmassa käsitellään suomalaisten gospelmusiikkiin liittämiä mielikuvia, käsityksiä ja kokemuksia. Tarkoituksena on selvittää, määrittävätkö gospelmusiikin genreä tietynlaiset musiikilliset seikat vai onko gospelmusiikki enemmän sisällöllinen aihepiiri, jonka yhteyteen kuuluu eri tyyllilajeja edustavaa musiikkia. Lisäksi pohditaan gospelmusiikin paikkaa suomalaisessa yhteiskunnassa ja seikkoja, jotka liittyvät yksittäisen henkilön gospelmusiikin kuuntelutottumuksiin. Tutkielmaan sisältyy myös kuvaus gospelmusiikin historiasta sekä Suomessa että USA:ssa.

Aineistona tutkielmassa on Joensuussa touko–elokuussa 2013 kerätty kyselyaineisto. Sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä sisältävään kyselyyn kertyi kaikkiaan 117 vastausta. Kyselyyn on vastannut 4 yliopisto-opiskelijaa, 30 vastausta on hengellisen tilaisuuden osallistujilta, 35 henkilöä on vastannut Ilosaarirockin aikana ja 48 vastaajaa on gospelkonsertin kävijöitä. Tutkielmassa hyödynnetään etnografista metodologiaa ja aineisto analysoidaan laadullisin menetelmin.

Vastaajille gospelmusiikista mieleen tulleista asioista muodostui kaikkiaan neljätoista eri teemaa, joiden avulla aineisto on analysoitu. Teemojen aiheet ovat hengellisyys, musiikilliset piirteet, sanoma, tunteet/tunnelmat, etnisyys, artistit, seurakunta, nuoruus, arki, epätietoisuus, musiikilliset mieltymykset, sekalaiset kommentit, läheiset ihmiset ja media.

Gospelmusiikkiin vaikuttaa tämän aineiston perusteella liittyvän monia erilaisia mielikuvia, käsityksiä ja kokemuksia. Musiikillisia tyyllilajeja on mainittu useita. Yleisimmin gospelmusiikkia katsotaan määrittävän kristinuskoon liittyvät sanotukset. Useampi vastaaja pohti gospelmusiikin tarkoittavan toisaalta kaikkea hengellistä musiikkia ja toisaalta samalla liitti sen erityisesti negrospirituaaleihin tai kuoroihin, joissa laulajat ovat tummaihoisia. Moni myös erotti toisistaan amerikkalaisen gospelin ja Suomi-gospelin. Suomi-gospeliin liitettiin artisteista erityisesti Pekka Simojoki. Ihmisen ikäkausista gospelmusiikki liitettiin useimmin nuoruuteen, mutta huomionarvoista on, että vastaajista useat kertoivat tutustuneensa gospelmusiikkiin jo lapsuudessaan.

Avainsanat:

gospel, gospelmusiikki, gospelmusiikki Suomi, suomalainen gospelmusiikki, Suomi-gospel, suomigospel, hengellinen musiikki, kristillinen musiikki, etnografia, genre, musiikilliset genret, musiikkityyli, musiikkikulttuuri, gospelkulttuuri

MARI SYRJÄLÄINEN: Gospel Music in Finland, what is it about?
Views and Experiences about Gospel Music in the Finnish Context
Master's thesis, 92p. + Appendices 7p.

This thesis describes the Finnish people's views, experiences and understanding of gospel music. The purpose is to find out whether it is certain musical matters that define their understanding of gospel music as a genre, or is gospel music, according to their thinking, more of a thematic concept that can encompass various musical styles. The position of gospel music in the Finnish society is also discussed, and the factors that have to do with the gospel music listening habits of the individuals are taken into account as well. The thesis also includes a description of the history of gospel music, both in Finland and in the USA.

The data for this research has been collected through a questionnaire in Joensuu between May and August 2013. The inquiry form included both structured and open questions and resulted in 117 answers altogether. Four of the respondents were university students, 30 forms were filled in during a Christian event, 35 people answered during a rock festival and 48 answers were received from the members of a gospel concert audience. This thesis applies ethnographic methodology and the data is analyzed through qualitative research method.

Fourteen different themes that arose from the respondents' views of gospel music were used in the analysis. The themes are the following: spirituality, musical aspects, the message, feeling, ethnicity, artists, church, youth, everyday life, uncertainty, musical preference, mixed comments, close people and media.

According to this data various different views, experiences and understandings are connected to gospel music. Many different musical styles were mentioned in the answers and most commonly the defining aspect of gospel music was said to be the Christian lyrics. Several respondents thought that gospel music means both all religious music and still associated it especially with African American spirituals and choirs. Many also differentiated between American and Finnish gospel. Pekka Simojoki was the artist whose name came up most often in connection to Finnish gospel music. From the periods of human life, gospel music was most commonly associated with the youth. But it is also worth mentioning, that many respondents said they had become acquainted with gospel music already in their childhood.

Keywords:

gospel, gospel music, gospel music in Finland, Finnish gospel music, spiritual songs, religious music, Christian music, ethnography, genre, music genre, musical culture

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Tutkimuksen taustaa.....	2
2.1. Tutkimuskysymykset.....	2
2.2. Oma suhteeni aiheeseen	2
2.3. Metodi ja teoreettinen tausta	4
2.3.1. Etnografia	5
2.3.2. Genre.....	8
2.4. Aineisto	9
3. Gospelmusiikin juuret ja Suomi-gospel	15
3.1. USA	15
3.1.1. Spirituaalit.....	15
3.1.2. Gospel	15
3.1.3. Etnisyys ja gospel	18
3.2. Suomi.....	20
3.2.1. Mistä tuli Suomi-gospel?	20
3.2.2. Vaikutteita Afrikasta ja muita yhteyksiä maailmalle.....	22
3.2.3. Gospel osana suomalaista kulttuuria	23
3.3. Gospel genrenä ja kirjallisuudessa	26
4. Mielikuvia gospelmusiikista	30
4.1. Hengellistä, kristinuskoon liittyvää.....	30
4.2. Kevyttä, monipuolista ja rytmikästä.....	32
4.3. Evankeliumimusiikki.....	35
4.4. Iloa ja voimaantumista	36
4.5. Afrikka, Amerikka ja Suomi-gospel	38
4.6. Tummaihoiset kuorolaiset, Pekka Simojoki ja kumppanit.....	39
4.7. Osa seurakunnan elämää	40
4.8. Nuoret ja nuorekkuus	41

4.9. Arjen voimavara	42
4.10. Muita seikkoja	42
4.11. Yhteenvetona: Monipuolinen genre	44
5. Gospelmusiikki ja suomalainen yhteiskunta.....	45
5.1. Etnisyyden näkökulma	45
5.2. Sanomaa monella tyylillä	47
5.3. Suomi-gospelin kaanon	56
5.4. Gospelmusiikki viestinnän maailmassa.....	59
5.5. Kohderyhmänä nuoret seurakuntalaiset, ja muut	62
5.6. Yhteenvetona: Sanomaa, miksei myös baariin.....	72
6. Gospelmusiikin kuuntelusta	74
6.1. Rauhoittaa arjessa.....	74
6.2. Lähipiirin vaikutus	81
6.3. Miellyttävää musiikkia	82
6.4. Yhteenvetona: Suhde gospelmusiikkiin ja usko.....	86
7. Johtopäätökset.....	88
Lähteet.....	90
Liitteet	93

Kaaviot ja taulukot

Kaavio 1. Kaikkien vastaajien (N=117) sukupuolijakauma	s.12
Kaavio 2. Vastaajien ikäjakauma	s.13
Kaavio 3. Mieli pide gospelmusiikin etnisyydestä	s.46
Kaavio 4. Mieli pide gospelmusiikin rauhallisuudesta	s.50
Kaavio 5. Mieli pide gospelmusiikin rytmikkyystä	s.52
Kaavio 6. Mieli pide gospelmusiikin moderniuudesta	s.55
Kaavio 7. Mieli pide gospelmusiikin hengellisyydestä	s.68
Kaavio 8. Mieli pide gospelmusiikin maallisuudesta	s.69
Kaaviot 9, 1, 11, ja 12. Gospelmusiikin soittaminen erilaisilla julkisilla paikoilla (kirkossa, baarissa, kauppakeskuksessa ja terveyskeskuksessa)	s.71
Kaavio 13. Vastaajien kokemukset gospelmusiikin läheisyydestä	s.76
Kaavio 14. Gospelmusiikin kuuntelutottumukset	s.77
Kaavio 15. Missä määrin vastaajat pitävät gospelmusiikista	s.83
Taulukko 1. Uskonnollisen yhteisön toimintaan osallistuminen	s.14
Taulukko 2. Mieli pide gospelmusiikin etnisyydestä	s.46
Taulukko 3. Mieli pide gospelmusiikin rauhallisuudesta	s.50
Taulukko 4. Mieli pide gospelmusiikin rytmikkyystä	s.52
Taulukko 5. Mieli pide gospelmusiikin moderniuudesta	s.54
Taulukko 6. Yli ja alle 43-vuotiaiden mieliteet gospelmusiikin moderniuudesta	s.56
Taulukko 7. Eri radiokanavien kuuntelu vastaajien (N=117) keskuudessa	s.60-61
Taulukko 8. Mieli pide gospelmusiikin hengellisyydestä	s.67
Taulukko 9. Mieli pide gospelmusiikin maallisuudesta	s.69
Taulukko 10. Vastaajien kokemukset gospelmusiikin läheisyydestä	s.75
Taulukko 11. Gospelmusiikin kuuntelutottumukset	s.77
Taulukko 12. Missä määrin vastaajat pitävät gospelmusiikista	s.83

1. Johdanto

Pro gradu -tutkielmassa tavoitteenani on hahmottaa sitä, mitä nykypäivänä Suomessa käsitetään gospeliksi. Gospelin käsitteeseen liittyvän akateemisen kiinnostukseni juuret ovat proseminaariryhmässä kandidaatintutkielmani esittelyn yhteydessä keväällä 2012 käydyssä keskustelussa. Kandidaatintutkielmani käsitteli tematiikaltaan ylistystä ja musiikin yhteyttä ylistykseen ja siinä pohdin muun muassa musiikin alkuperän ja tyylin merkitystä. Yksi haastateltavistani toi pari kertaa esille gospel-käsitteen ja hänen kommenttinsa myötä se päätyi myös kandidaatintutkielmaani. Proseminaariryhmässä käydyssä keskustelussa gospelin termi tuli esille, ja minua jäi mietityttämään, miten kuvaisin gospelia genrenä.

Jo aiemmin, oltuani tekemisissä ulkomaalaisten henkilöiden kanssa, olin alkanut pohtia gospelin genren monimuotoisuutta. Ainakin Yhdysvalloissa gospel vaikuttaa herkemmin paikantuvan hengellisen musiikin sisäiseksi genreksi, joka tyyliltään on lähellä bluesia ja jazzia. Suomessa puolestaan gospel tunnutaan käsitettävän eräänlaisena rytmikkäämmän hengellisen musiikin yleisnimenä. Tämän tutkimuksen tarkoitus on olla selvittämässä sitä, mistä suomalaisessa gospelmusiikissa oikeastaan on kysymys.

Tutkielman teko on itselleni ollut mitä mielenkiintoisin matka gospelin ja gospelmusiikin käsitteiden pohdintaan. Käsitteiden lisäksi olen tutkielmaa tehdessäni saanut pohtia kyseeseen vastanneiden henkilöiden suhdetta gospelmusiikkiin. Olen käsitellyt gospelmusiikkia osana niin vastaajien henkilökohtaista elämää, kuin laajemminkin osana suomalaista yhteiskuntaa.

2. Tutkimuksen taustaa

2.1. Tutkimuskysymykset

Tutkielmassani pohdin gospelmusiikkia genrenä ja tätä genreä osana suomalaista nykykulttuuria sekä gospelmusiikkiin liittyviä henkilökohtaisia kokemuksia.

Tutkimuskysymykset:

- Millaiseksi suomalaiset mieltävän gospelmusiikin?
- Millainen paikka gospelmusiikilla on suomalaisessa yhteiskunnassa?
- Miksi gospelmusiikkia kuunnellaan?

Seuraavassa on listattu useita aiheeseen liittyviä kysymyksiä, jotka ovat olleet mielessäni tutkimusprosessin alusta saakka. Nämä kysymykset ovat vaikuttaneet kyselyn muotoiluun ja niiden pohjalta on muotoiltu kolme yllä esiteltyä tutkimuskysymystä.

Päällimmäiseksi mielenkiinnon kohteekseni on muodostunut se, mitä ihmiset ymmärtävät gospelin käsitteen sisältävän. Onko gospel yksi musiikkityyli vai ennemminkin sisällöllinen aihepiiri, jota voidaan toteuttaa lukuisissa erilaisissa tyylillisissä muodoissa? Mikä tekee gospelista gospelia? Olen pohtinut, onko gospelmusiikki yksi genre vai ovatko gospel ja Suomi-gospel eri asioita. Millainen on gospelin suhde muuhun hengelliseen musiikkiin, entä valtavirtamusiikkiin eli ns. maalliseen musiikkiin? Toisaalta, mikä on gospelin paikkaa yhteiskunnassa, kuka gospelia kuuntelee, missä ja miksi tai miksi ei? Lokeroidaanko kristilliseksi koettu musiikki tarkoituksellisesti ihmisten yksityiselle alueille vai koettaisiinko sopivaksi, että sitä soitettaisiin myös julkisesti, esimerkiksi terveyskeskuksen keskusradion kautta? Myös se, kuka mielletään gospelartistiksi ja suhtaudutaanko häneen eri tavalla kun muihin artisteihin, on kiintoisa kysymys.

2.2. Oma suhteeni aiheeseen

Kristillinen musiikki on ollut osa elämäni lapsuudesta saakka. Kuten johdannossa kuvasin, on myös gospelin käsitteen määrittelyyn liittyvän kiinnostukseni taustalla omat kokemukseni. Aihe on minulle läheinen. Olen tutkimusprosessin aikana kovasti pohtinut omaa rooliani gospel-tutkijana. Pro gradu -tutkielmassaan Mikko Nikula (2012, 23) kirjoittaa, että hän on ”jo puolet elämästään tehnyt ’kenttätutkimusta’ ja havainnoinut gospelkulttuurin piirteitä”. Samalla tavalla voisin itse sanoa tehneeni kristilliseen musiikkiin

liittyvää kenttätutkimusta koko ikäni. Käytän tässä tarkoituksellisesti gospelmusiikin käsitteen sijasta kristillisen musiikin käsitettä. Jatkossa perustelen miksi.

Tutkimusprosessin alkuvaiheessa 8. lokakuuta 2012 olen tutkimuspäiväkirjassani pohtinut seuraavaa:

Esiymmärrykseni gospelista... afroamerikkalainen ns. musta gospel ennen kaikkea, negrospirituaalit jne. Suomessa myös kaikki ”hengellinen rytmimusiikki” äärettömän laaja (ja syrjivä) käsite. Tutkimuksellani haluan piirtää kuvaa siitä miten käsite ymmärretään ”tavallisten” ihmisten parissa.

Koko tutkielma sai siis alkunsa siitä, että halusin lähteä selvittämään mitä Suomessa nykyään mielletään gospeliksi. Näin ollen muotoilin alustavasti tutkimusongelmaa seuraavasti: ”Onko gospel yksi musiikkityyli vai ennemminkin sisällöllinen aihepiiri, jota voidaan toteuttaa lukuisissa eri muodoissa?” Gospelin genrellisen määritelmän lisäksi pohdin kuitenkin jo tuolloin myös gospelin paikkaa suomalaisessa yhteiskunnassa. Ideapaperin esittelyn yhteydessä keskusteltiin tutkielmani tarkoituksesta ja päämäärästä. Asiaa pohdin jälkikäteen itsekseni ja päädyin lopputulokseen: ”Tahdon ymmärtää nykysuomalaisuutta [...] selvittää miksi kristinuskoa lokeroidaan, vai lokeroidaanko?” Kulttuurintutkimuksen perinteelle uskollisesti liittyä tutkimukseeni siis eräänlainen kristinuskoon liittyvää gospel-ilmiötä voimannuttamaan pyrkivä näkökulma. Vaikuttaa nimittäin siltä, että gospel ei suomalaisessa yhteiskunnassa sijoitu kunnolla sen enempää kirkkomusiikin kuin populaarimusiikinkaan yhteyteen (katso myös luku 3.3.) vaan jää jonnekin väli- maastoon. Ehkä juuri siksi sen määritelmäkään ei ole selkeä.

Gospelin käsitteen lisäksi olen tutkimusprosessin aikana päässyt pohtimaan myös sen lähikäsitteitä. Kyselyissä käytin ilmaisun gospel sijasta gospelmusiikki käsitettä. Alkujaan pieneltä tuntuva musiikkiin viittaava tarkennus lienee kuitenkin vaikuttanut ainakin osaan vastauksista. Kysymykseen ”Mitä tulee mieleen gospelmusiikista?” eräs vastaajista on kirjoittanut: ”Sanasta gospel tulee mieleen mustaihoisten kirkkokuoro. Mutta gospelmusiikilla käsitan musiikin jossa on kristillinen sanoma.” (vn13¹.) Valitsin kyselyihin gospelin sijasta gospelmusiikin käsitteen, koska Janne Könösen ja Tero Huvin (2005, 83) gospelin yhdistyksiin liittyvien esimerkkien valossa (katso myös luku 3.2.3.) suomalaisen gospelin voidaan nähdä liittyvän muihinkin taiteisiin kuin musiikkiin. Se voidaan ymmärtää laajempaan nuorisokulttuurin ja ehkäpä myös taiteellisen kulttuurin muotona. Tämä laajentaa suomalaista gospelin genreä entisestään ja herätti miettimään, tuleeko

¹ vn13 tarkoittaa, että kyseinen kommentti löytyy vastauslomakkeesta, joka on saanut järjestysnumeron 13.

gospelista sanan suomalaisessa käytössä pian kristillisen synonyymi. Itse halusin kuitenkin rajata tutkielmani käsittelemään käsitystä gospelista sen musiikillisessa yhteydessä, joten päädyin kyselyissä käyttämään gospelmusiikki termiä.

Aiemmin totesin, että kristillisellä musiikilla on ollut omassa elinpiirissäni merkittävä paikka. En kuitenkaan olisi valmis samaistamaan gospelmusiikkia ja kristillistä musiikkia keskenään. Tutkimuspäiväkirjassani 22. toukokuuta 2013 olen pohtinut asiaa seuraavasti:

Kristillinen musiikki kantaa ja vahvistaa. Minulle kristillinen musiikki ja gospel eivät ole sama asia tai ainakaan en haluaisi niiden sitä olevan. Miksi, kysyn nyt itseltäni. Siksi, että gospel rajaa liikaa. Mutta gospel = evankeliumi, mikä voisi olla keskeisempää.

Tämä tekstin katkelma kuvaa hyvin sitä miten jäsentymättömät itsellenikin suomalaiset gospelin ja gospelmusiikin käsitteet ovat. Tutkimusprosessin alkupuolella mietin, että olisin tutkimukseeni ottanut mukaan myös suomalaista ja yhdysvaltalaisista gospelkäsitystä vertailevan otteen. Se ajatus heijastunee jossain määrin gospel sanan käytössäni. Olen kuitenkin tyytyväinen, että päädyin rajaamaan tutkimusaineiston koskemaan pelkkää suomalaista käsitystä gospelmusiikista, sillä se jo itsessään on erittäin monitahoinen.

Etnografisen lähestymistavan käyttäminen on sekin aiheuttanut omat pohdintansa. 20. kesäkuuta 2013 olen tutkimuspäiväkirjassani kirjoittanut:

Kristillinen musiikki on osa minua, syvällisesti. Halusin tutkia gospelia, koska ajattelin, että voisin silloin jotenkin ulkoistaa itseni... Nyt olen kuitenkin luisunut etnografiaan...

8. huhtikuuta 2013 olen puolestaan pohtinut seminaariryhmässä esiin tullutta kehotusta etnografisen metodin käyttämisestä seuraavasti ”en tiedä mitä etnografisesti tarkastelisin ettei tule väitöskirjan laajuista opusta”. Alusta alkaen olen halunnut tutkimukseeni laajan aineistopohjan, jonka avulla voisin kertoa enemmän kuin muutaman henkilön tai jonkin tietyn ihmisryhmän gospelkäsityksestä. Ajattelin etnografian keinoin olevan vaikeaa päästä käsiksi tällaiseen aineistoon. En osannut aluksi hahmottaa, että kyselylomakkeiden vastaustilanteissakin voisi hyödyntää etnografista otetta. Etnografian kautta myös oma tutkijan roolini tuli taas keskeisemmäksi pohdinnan aiheeksi. Tähän liittyen kirjoitin 29. toukokuuta 2013: ”Olen sisällä ilmiössä, se helpottaa vastausten tulkintaa, toisaalta tietenkin joku asia voi olla liian läheinen niin ettei sitä älyä lähemmin ruveta miettimään.” Tässä esille tuomiini etnografiaan liittyviin pohdintoihin tulen vielä palaamaan luvussa 2.3.1.

2.3. Metodi ja teoreettinen tausta

Tutkielmani on luonteeltaan etnografinen ja laadullinen (kvalitatiivinen), vaikka aineiston keruussa ja analysoinnissa onkin hyödynnetty myös yleisesti enemmän määrälliseen eli kvantitatiiviseen menetelmään yhdistettäviä toimintatapoja. Pertti Alasuutari (2011, 31–32, 53) pohtii kvantitatiivisen ja kvalitatiivisen menetelmän suhdetta toisiinsa. Hän toteaa, että tiukan vastakkainasettelun sijasta näitä analyysitapoja voidaan pitää tietynlaisena jatkumona, jolloin samassa tutkimuksessa voidaan soveltaa sekä kvantitatiivista että kvalitatiivista analyysiä. Hänen mukaansa menetelmällistä kenttää ei ihmistieteissä voida jakaa ”kvalitatiivisiin” ja ”kvantitatiivisiin” menetelmiin, vaikka toisistaan voidaankin erottaa kaksi tutkimuksen tekemistä tulkitsevaa ideaalimallia: luonnontieteen koeasetelma ja arvoituksen ratkaiseminen. Laadullisen tutkimuksen ydin on merkitystulkintojen tekeminen eli arvoituksen ratkaiseminen. Johtolankoina voidaan kuitenkin käyttää myös kvantitatiivisen analyysin tuloksia, jotka on esimerkiksi koodattu taulukkomuotoon.

2.3.1. Etnografia

Thomas Hylland Eriksen (2004, 17–18) toteaa antropologian erityisluonteen tieteenalana pohjautuvan ”etnografiseen kenttätööhön ja pyrkimykseen samanaikaisesti selvittää kulttuurista vaihtelua sekä kehittää teoreettista näkökulmaa kulttuuriin ja yhteiskuntaan”. Hänen mukaansa antropologian voisi lyhyesti määritellä seuraavasti:

Antropologia on kulttuurisen ja sosiaalisen elämän vertailevaa tutkimusta. Sen tärkein menetelmä on osallistuva havainnointi, joka koostuu pitkäaikaisesta kenttätööstä tietystä sosiaalisessa ympäristössä.

Eriksen (2004, 17) toteaa etnografisen kenttätöön olevan perusteellinen ja lähikuvamainen tutkimus, jonka tutkija toteuttaa viipymällä vuoden tai kauemminkin tietystä sosiaalisessa ja kulttuurisessa ympäristössä. Sana etnografia tarkoittaa ihmisistä kirjoittamista, ja etnografista tutkimusta toteutetaan osallistuvan havainnoinnin keinoin, toteaa Jari Metsämuuronen (2001, 18). Myös John D. Brewer (2000, 6) kertoo etnografian olevan ihmisten tutkimista heidän luonnollisessa ympäristössään eli ”kentillä”. Tutkija osallistuu toimintaan paikan päällä ja aineistoa kerätessään pyrkii hahmottamaan yhteisön sosiaalisia merkityksiä ja kuvaamaan arkisia askareita.

Oma tutkielmani ei puhtaasti täytä yllä esitettyä etnografian määritelmää, sillä aineistoni koostuu kyselyvastuksista eikä pitkäaikainen osallistuva havainnointi ole sitä kerätessä ollut ensisijainen menetelmä. Toisaalta tutkielmani pyrkii ymmärtämään suomalaista käsitystä gospelmusiikista niiden merkitysten kautta, joita ihmiset kyseiselle musiikille antavat. Aineisto on lisäksi kerätty kasvotusten tapahtuneiden kontaktien kautta, jolloin

voidaan kyselytilanteita lähestyä osallistuvan havainnoinnin kaltaisena tilanteena. Tätä olen pohtinut myös luvun 2.2 lopussa. Saman luvun alkupuolella toin esille ajatuksen, että koska olen kasvanut ympäristössä, jossa kristillistä musiikkia on kuunneltu, olen tavallaan koko ikäni tehnyt siihen liittyvää kenttätutkimusta. Varsinaisesta osallistuvasta havainnoinnista ei kuitenkaan tässä yhteydessä voida puhua, koska en tietenkään ole ti-lannetta koko ikääni seurannut tutkijan positiosta käsin.

Helmi Järviluoman (2013, 99–100, 103) mukaan antropologi Harry Wolcott vertaa etnografiaa jokapäiväiseen elämään, jossa päivittäisissä sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa onnistuaksemme teemme havaintoja ja osallistumme elämäämme. Järviluoma toteaa, että etnografian lukuisille määritelmille vaikuttaisi olevan yhteistä ajatus tutkijasta, joka on tavalla tai toisella läsnä tutkimuksensa kohdeyhteisössä. Tutkija on emotionaalisessa ja/tai ruumiillisessa vuorovaikutuksessa tutkittaviensa kanssa. Tutkijan on itse päätettävä kenttätutkimuksen pituus ja valittava aineistonkeruumenetelmät siten, että ne parhaiten palvelevat tutkimusongelman ratkaisemista. Aineistonkeruumenetelmästä riippumatta on tutkijan lopulta kirjoitettava tutkimuksensa. Viime vuosisadan loppupuoliskolla etnografisessa tutkimuksessa tapahtuneen kielellisen käänteän myötä oivallettiin, että kirjoittaminen on tutkimuksen ratkaiseva osa. Koska kokonaisen kulttuurin kirjoittaminen kuitenkin on mahdotonta, on etnografia aina osatotuus.

Brewer (2000, 17–19) toteaa, että arki ajattelussa etnografia ymmärretään kuvailevaksi kerronnaksi siitä, miltä asiat näyttävät ilmiön sisäpuolelta katsottuna. Seuraavaksi hän toteaa, että etnografiaa voidaan lähestyä kahdella eri tavalla. Ensimmäinen tapa on suuri etnografia (big ethnography), jossa etnografia ymmärretään kvalitatiivisen tutkimusmenetelmän synonyymiksi. Toinen tapa on pieni etnografia (little ethnography), joka voi osallistuvan havainnoinnin lisäksi käyttää muitakin tiedon keruun tapoja päästäkseen käsiksi yhteisön sosiaalisiin lainalaisuuksiin.

Kirjansa *Toista maata? Johdatus antropologiaan* ”kotiantropologiaa” pohtivassa tekstissä Eriksen (2004, 50) toteaa, että

antropologian historiallisena tehtävänä on ollut selittää ihmiselämän vaihte-
lut ja samanlaisuudet ja, jossain määrin, pelastaa häviävät kansat unohduk-
selta taltioimalla niiden elämäntapoja kirjallisesti.

Perinteisesti antropologian tieteenalan on sosiologiasta erottanut sen tutkiman yhteiskun-
nan rakenne. Sosiologian keskittyessä modernien yhteiskuntien ymmärtämiseen ja kriitti-
seen arvioitiin antropologia on tutkinut pääasiassa ei-teollistuneita yhteiskuntia käyttäen
menetelminään osallistuvaa havainnointia ja kenttätutkimusta. Maailmanhistoriallisten muu-

tosten myötä antropologia ei enää ole ”heimotiede”, vaan aidosti globaali tiede, jolle mihinkään yhteiskuntamalli ei esittäydy muita tärkeämpänä. Antropologiassa vaikuttanut erotelu ”meihin” (modernit) ja ”heihin” (primitiiviset), on kadottanut merkityksensä ”heimomaailman” häviämisen myötä. Tämän syynä on osaltaan se, että modernisaatio ja ”kehitys” ovat kutistaneet maantieteellisiä etäisyyksiä, samalla hämärtäen ennen selviltä vaikuttaneita kulttuurien välisiä rajoja. (Eriksen 2004, 18, 50.)

Koska on katsottu, että antropologian tavoitteena on tehdä selkoa maailman kulttuurisesta vaihtelusta, on vastustettu kenttätutkimusta omassa tai oman kaltaisessa yhteiskunnassa. Toisaalta perusteellisten kenttätutkimusten avulla on osoitettu modernien yhteiskuntien olevan kulttuurisesti ja sosiaalisesti paljon oletettua epäyhtenäisempiä. ”Kotona” tehtävää antropologista tutkimusta puoltaa myös väite, jonka mukaan kulttuuria ja yhteiskuntaa koskevat peruskysymykset ovat yhtä olennaisia missä tahansa maailmankolkassa. (Eriksen 2004, 51.)

Tutussa tai melkein tutussa ympäristössä tutkijan etuna on, että hän hallitsee kielet ja kulttuuriset konventiot paremmin kuin kulttuurisesti etäisessä paikassa. Haittana taas on taipumus pitää liian monia asioita itsestäänselvyyksinä. (Eriksen 2004, 51.)

Tätä ongelmaa Eriksen (2004, 51) kertoo kutsuttavan ”kotisokeudeksi”. Hyvin vastaavan ajatuksen esitin itse luvun 2.2. lopussa, jossa pohdin omaa tutkijan rooliani. Tutkielmani on siis omassa kulttuurisessa ympäristössäni tapahtuvaa ”kotiantropologiaa”. Paitsi että aineisto on kerätty omassa kotimaassani ja äidinkielelläni, on myös sen käsittelemä aihealue läheisesti omaa kokemuspäiriäni koskettava. ”Kotisokeuden” vaara on siis erittäin tärkeä ottaa huomioon. Eriksen (2004, 51) mainitsee, että kunnollisella valmentautumisella tutkimukseen kotisokeus voidaan kuitenkin ainakin osittain voittaa. Hän toteaa kulttuurisen vaihtelun vertailevan, yksityiskohtaisen tutkimuksen olevan antropologisen koulutuksen ytimessä.

Tässä tutkimuksessa haluan tuoda esille suomalaisten gospelmusiikin genreen liittyvää käsitystä ja kokemuksia. Olen myös halunnut kartoittaa erilaisten ihmisryhmien gospelmusiikkiin liittyviä ajatuksia ja kokemuksia. Siksi en halunnut lähteä perinteisen etnografisen kenttätutkimuksen ja osallistuvan havainnoinnin kautta syvällisesti tutustumaan mihinkään tiettyyn yhteisöön, jonka elämänpäiriin gospelmusiikki liittyy. Kuten luvun 2.2. loppuosassa esiintyvistä pohdinnoistani voidaan huomata, etnografisen metodin soveltaminen tässä tutkimuksessa ei suinkaan ole ollut alusta saakka päivänselvä vaihtoehto. Kyseises-

sä luvussa olen kirjoittanut: ”En osannut aluksi hahmottaa, että kyselylomakkeiden vastaustilanteissakin voisi hyödyntää etnografista otetta”.

Teoksessa *Doing Ethnographies* Mike Crang ja Ian Cook (2007, 35) käsittelevät etnografisia metodeja tapana tutkia monenlaisia yhteisöjä. He argumentoivat etnografiaan liittyvän osallistuvan havainnoinnin lisäksi minkä tahansa muun sopivan metodin tai tekniikan. Tällaisia tekniikoita ovat heidän mukaansa esimerkiksi tilastotiede, mallintaminen ja/tai arkistotyöskentely, jos ne ovat tutkittavan aiheen kannalta sopivia. Teoksessa keskitytään erityisesti neljään sosiaalitieteiden parissa useimmin käytettyyn kasvokkain toteutettavaan aineistonkeräysmenetelmään: osallistuvaan havainnointiin, haastatteluun, ryhmän tarkkailuun ja video-/valokuvaukseen.

Haastattelun paikkaa etnografisen tutkimuksen piirissä on artikkelissa *Ethnography as participant listening* pohtinut Martin Gerard Forsey (2010, 560, 562). Artikkelin tarkoituksena on saada etnografit pohtimaan etnografian olemusta ja nostaa esille kuuntelemisen tärkeyttä sekä argumentoida ”tarkkaavaisen kuuntelun” (engaged listening) puolesta, jotta se voitaisiin etnografiassa nähdä tasavertaisena näköaistiin pitkälti turvautuvan osallistuvan havainnoinnin kanssa. Hän puolustaa kaikkien aistien demokraattista käyttöä etnografisessa tutkimuksessa.

Viime aikojen keskustelussa etnografisen tutkimuksen voi siis hahmottaa kattavan muutakin kuin perinteisen pitkäaikaisen kenttätöön ja siihen liittyvän osallistuvan havainnoinnin. Tämän tutkimuksen kohdalla etnografiaa sovelletaan kyselyn kautta kerätyn materiaalin analysointiin.

2.3.2. Genre

Pro gradu -tutkielmassaan ”*Oli halu soittaa heviä ja julistaa sanaa*” – suomalaisen gospelmuusikon profiili. Mikko Nikula (2012, 82) kirjoittaa tulosten luotettavuutta pohtiesaan:

Näytti siltä, että sekä kysymysten sisältö, että tehtävänannot ymmärrettiin pääsääntöisesti kuten olin tarkoittanut. Niissä käytin kieltä ja ilmaisuja joiden pitäisi olla helposti ymmärrettäviä gospelkulttuurissa eläneelle. Parissa kysymyskaavakkeessa oli kirjoitettu huomautuksia, joissa haluttiin tarkempi määrittely siitä, mitä gospel tai hengellinen musiikki on. Lähtökohtana oli kuitenkin se, että jokaisella vastaajalla on jokin käsitys näistä termeistä, koska niitä jatkuvasti käytetään gospelkulttuurin keskellä. Muut vastaajista näyttivät ymmärtäneen mitä termeillä tarkoitettiin tai ainakaan he eivät ilmaisseet kaipaavansa tarkempaa määrittelyä.

Edeltävä sitaatti kuvaa mielestäni hyvin gospelin käsitteeseen liittyvää monitulkintaisuuden mahdollisuutta. Nikula vaikuttaa ottavan jonkinlaisina itsestäänselvyyksinä gospelin ja hengellisen musiikin käsitteet sekä ajattelevan muidenkin ”gospelkulttuurin” sisällä vaikuttavien henkilöiden tekevän niin.

Teoksen *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* johdantoartikkelissa todetaan genre sanan latinankielisen juurisanan *genus*, viittaavan muun muassa ryhmään jolla on yhteisiä ominaisuuksia. Samassa artikkelissa todetaan: ”Genre perustuu käsitteenä siihen, mitä ihmiset hyödyntävät jatkuvasti elämässään, vaikka käytännössä otammekin lajit usein itsestäänselvyyksinä tiedostamatta niiden vaikutusta.” (Heikkinen ja Voutilainen 2012, 17–19.)

Fabian Holtin (2007, 2, 4) mukaan genren termi tuli tunnetuksi 1800-luvun puolessa välissä, jolloin modernin ajan uudet populaarikulttuurin muodot olivat syntymässä. Sittemmin genrelliset kategoriat ovat muodostuneet vahvaksi osaksi kaikenlaista kulttuurista luokittelua. Musiikin genrelliset luokittelut eivät synny ainoastaan musiikista itsestään, vaan myös niiden ihmisryhmien ajattelun ja olemuksen kautta, jotka jakavat yhteisiä käytäntöjä keskenään. Musiikki syntyy ihmisten kautta ja musiikkiin liittyvät käsitykset ovat luonteeltaan yhteisöllisiä. Vaikka genre on musiikillisen kulttuurin ymmärtämisen kannalta perustavanlaatuinen käsite, siihen liittyvää tutkimusta on tehty suhteellisen vähän.

Tämän tutkielman kautta haluan omalta osaltani olla kartoittamassa niitä ominaisuuksia ja käsityksiä, joita Suomessa gospelmusiikkiin liitetään. Yhtenä kiinnostukseni kohteena ovat myös gospelmusiikin edustajiksi kyselyssä nimetyt artistit. Tutkin siis sitä, millaiseksi gospelmusiikin kaanon mielletään. Populaarimusiikin sisäistä kaanonin muodostumista käsittelevässä artikkelissaan Antti-Ville Kärjä (2006, 18) muistuttaa, että kaanonia ja genreä ei pidä samaistaa keskenään, sillä ominaisuuksiltaan tiettyyn genreen kuuluva kappale tai artisti ei automaattisesti tule hyväksytyksi mukaan kyseiseen kaanoniin.

2.4. Aineisto

Olen valinnut menetelmäkseni kyselytutkimuksen, koska kysely mahdollistaa suuremman informanttien määrän kuin haastattelu ja on täten tutkimusongelmani käsittelyn kannalta hedelmällisempi. Tällä tavalla pystyn laajemmin kartoittamaan suomalaista gospelmusiikkiin liittyvää näkemystä ja kokemusta. Kyselyaineistoni koostuu 117 vastuksesta, jotka on kerätty touko–elokuussa 2013. Käytetty kyselylomake, jossa on sekä avoimia että strukturoituja kysymyksiä löytyy tutkimuksen lopusta liitteenä 1.

Yhtä lukuun ottamatta kyselyt on täytetty paperilomakkeille Joensuussa. Toukokuussa kyselyyn vastasi ensimmäisenä kolme yliopisto-opiskelijaa, jotka toimivat myös kyselyn testaajina ja antoivat palautetta kaavakkeen toimivuudesta. Samalla heidän käyttämänsä vastausaika antoi minulle käsityksen kyselyyn vastaamiseen tarvittavasta ajasta. Samana päivänä myös neljäs yliopisto-opiskelija ilmoittautui halukkaaksi kyselyn täyttäjäksi. Hän oli tosin tuolloin jo lähtenyt kesäksi pois Joensuusta, joten pyynnöstä lähetin hänelle kyselyn sähköpostitse. Hän palautti kyselyn sähköisessä muodossa kesäkuussa. Ensimmäisen vastaajaryhmän muodostaa siis neljä yliopisto-opiskelijaa.

Toinen vastaajaryhmä muodostuu 19.5.2013 pidetyn Leipäsunnuntai tilaisuuden osallistujista. Tilaisuuden järjestäjän internetsivuilla kuvataan tilaisuutta näin: ”Leipäsunnuntai on koko perheen yhteinen ilta, joka rakentuu opetuksen, iloisen musiikin ja keskinäisen yhteyden ympärille. Lapsille, junioreille ja nuorille on omaa ohjelmaa. Lopuksi on kaikkien yhteiset iltakahvit.” (Pohjois-Karjalan Kansanlähetys 2013.) Kysely toteutettiin tällä kertaa informoituna kyselyinä, eli tilaisuuden päätteeksi sain lyhyessä puheenvuorossa esitellä itseni ja kertoa tekeillä olevasta pro gradu -tutkielmastani. Ilokseni illan juontaja vielä rohkaisi ihmisiä vastaamaan. Kyselykaavakkeet ja kynät vastaamista varten olin jo ennen tilaisuuden alkua jakanut valmiiksi kahvipöytiin. Vastauksia kertyi 30. Vastaajista kaksi oli alaikäisiä, ja he saivat paikalla olleen vanhemman suullisella luvalla osallistua tutkimukseen. Kaikkiaan tilaisuudessa oli mukana 53 osallistujaa, joten kyselyyn vastasi paikalla olleista henkilöistä yli puolet.

Heinäkuun 12. ja 13. päivä keräsin kyselyvastauksia Ilosaarirock-aktion yhteydessä. Aktion toteutti yhteisvoimin useampi joensuulainen seurakunta. Aktion ajaksi pystytettiin Ilosaarirock-alueen läheisyyteen, mutta sen ulkopuolelle, teltta. Teltassa oli pienimuotoista ruoka- ja juomatarjoilua ja lisäksi siellä soitettiin ajoittain elävää musiikkia, jossa heijastui kristillinen maailmankatsomus. Siellä oltiin myös valmiita keskustelemaan ihmisten kanssa. Tämän teltan kävijöitä pyysin sitten henkilökohtaisesti täyttämään kyselyitä. Useimmiten lähestyin mahdollista vastaajaa tiedustellen: ”Haluaisitko auttaa minua gradun teossa vastaamalla gospelmusiikkia koskevaan kyselyyn?” Pyrin pyytämään kyselyvastauksia kaikilta yli 18-vuotiailta vaikuttavilta suomea puhuvilta kävijöiltä. Toisinaan olin keskustelemassa jonkun kanssa, joten todellisuudessa tarjosin kyselyä ehkä vajaalle puolelle kohderyhmästä. Kyselyyn vastaamisesta kieltäytyi noin joka neljäs. Pari vastaajaa rekrytoi kaveriporukoistaan uusia vastaajia. (Porukat istuivat nurmikolla teltan lähellä.) Moni mietti, onko heillä mitään sanottavaa. Useimmat rohkaistuivat vastaamaan, kun kerroin, että minua kiinnostaa heidän näkemyksensä eikä kyseessä ole mikään

tietokilpailu. Vastauksia kertyi kaikkiaan 35 kappaletta, joista muutaman antoi aktiiossa palvelemissa ollut seurakunta-aktiivi. Heistä yksi halusi minun haastattelevan itseään, joten kirjoitin kaavakkeeseen hänen antamansa vastaukset.

Viimeinen ja lukumäärällisesti suurin vastaajaryhmä muodostuu Joensuun 18. Gospel-festivaalien lauantai-iltapäivällä 10.8. järjestetyn konsertin yleisöstä. Konsertti järjestettiin Itä-Suomen yliopiston Carelia-salissa ja sen pääesiintyjänä oli Chariots (gospelkuoro ja big band). Konsertti oli samalla festivaalin johtaja Hannu Hätösen 60-vuotiskonsertti, ja se järjestettiin yhdessä Radio Dein kanssa. (Joensuu Gospel Festival 2013.) Saavuin konserttipaikalle tuntia ennen konsertin alkua. Järjestin aulatilaa itselleni kaksi pientä pyöreää pöytää, joista ensimmäiselle sijoitin tyhjät kyselylomakkeet, kynät, kumit ja teroitin. Toiselle pöydälle asetin täytettyjen kyselyiden palautuskansion sekä vastauspalkaksi hankkimani suklaamakeiset. Kaksi kaavaketta annoin vastattavaksi konsertin alkua odottaville kuulijoille jo ennen kuin olin työpistettäni järjestänyt valmiiksi. Pöydät sijaitsivat salille vievän portaikon juurella, joten käytännössä jokainen konserttivirus käveli niiden ohi. Lähestyin konserttiin tulleita täysi-ikäisiltä vaikuttavia henkilöitä kysymällä esimerkiksi ”Haluatko auttaa graduntekijää?”, ”Haluatko täyttää kyselyn konsertin alkua odotellessasi?” tai ”Täyttaisitkö kyselyn, saat karkin palkaksi.” Konsertissa oli arvioni mukaan noin neljäsataa kuulijaa. Annoin 49 kaavaketta täytettäväksi, näistä 46 palautui ennen konserttia ja kaksi sen jälkeen.

Aineiston keruussa olen siis käyttänyt hyväkseni erilaisia tapoja ja tilaisuuksia. Yliopisto-opiskelijoiden ja Ilosaarirock aktion yhteydessä vastanneiden henkilöiden kanssa kohtaamiset ovat olleet huomattavasti henkilökohtaisempia ja kiireettömämpiä kuin Leipäsunnuntain osallistujien ja konserttivirusien kanssa. Leipäsunnuntaissa kyselyä täytti samanaikaisesti koko kolmenkymmenen henkilön joukko, konserttikävijöiden kohdalla tilanne vaihteli, mutta kiireisimmässä vaiheessa noin 20 minuuttia ennen konsertin alkua kaikki varaamani viitisentoista lyijykynää olivat yhtä aikaa käytössä.

Aineiston numeraaliseen osaan käsittelyssä sekä taulukkojen ja kaavioiden tekemisessä olen käyttänyt Excel- ja SPSS-ohjelmia. Kaavioissa esiintyvä ”Frequency” tarkoittaa sitä kuinka moni on antanut vastaukseksi kyseisen vaihtoehdon. Analyysilukujen taulukoissa ja kaavioissa esiintyy numeroita -2, -1, 0, 1, ja 2. Nämä numerot kertovat seuraavalla tavalla siitä, minkä vastausvaihtoehdon kyselyyn vastaaja on valinnut. Esimerkiksi vastaukset kysymykseen 7. Millainen on suhteesi gospelmusiikkiin?

lähinen () () () () () kaukainen

On koodattu seuraavasti:

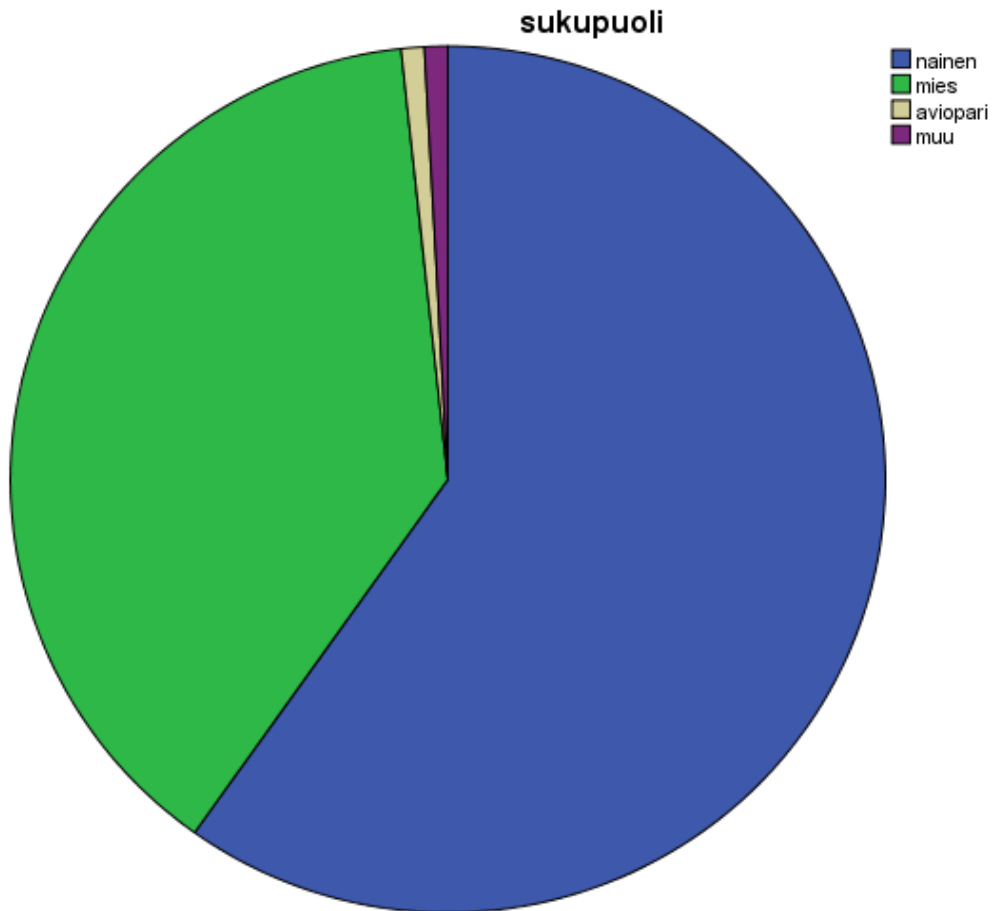
läheinen (2) (1) (0) (-1) (-2) kaukainen

Vastaavasti vastaukset kyllä/ei asteikollisiin kysymyksiin (11 ja 13) seuraavalla tavalla:

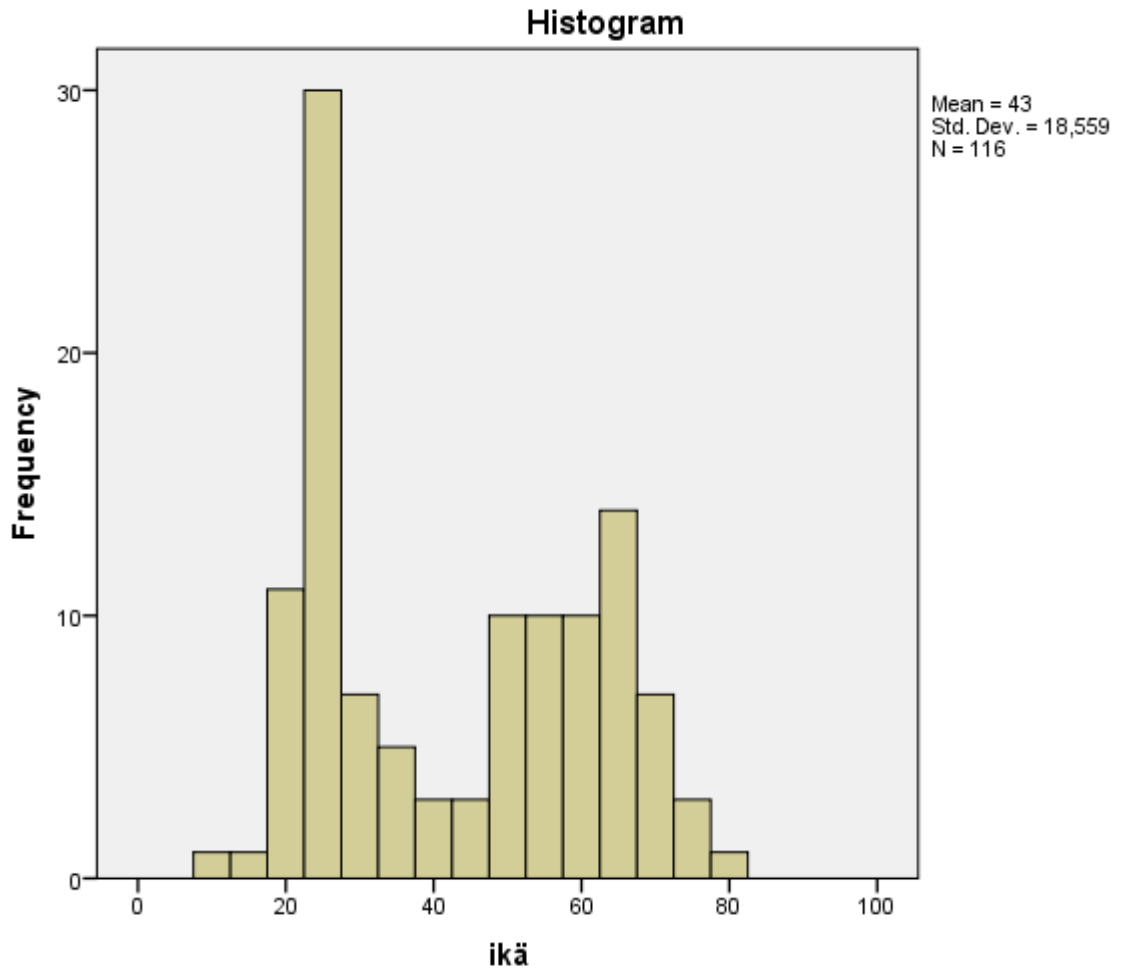
	kyllä			ei	
maallista	(2)	(1)	(0)	(-1)	(-2)

Alla olevasta Kaaviosta 1 voimme havaita, että vastaajista on suurin osa naisia, tarkkaan ottaen 70. Miehiä vastaajista on 45. Lisäksi yksi vastaus oli avioparin yhteinen ja yksi vastaaja ilmoitti sukupuolekseen ”muu”. Tarkempi taulukko vastaajien jakautumisesta iän ja sukupuolen mukaan löytyy liitteenä 2. Seuraavalla sivulla on nähtävissä vastaajien ikäjakaumaa kuvaava Kaavio 2.

Kaavio 1. Kaikkien vastaajien (N=117) sukupuolijakauma

Kaavio 2. Vastaajien ikäjakauma

Vastaajien ikäjakauma on siis kahtalainen. Huomionarvoista on keski-ikäisten vastaajien vähäisempi määrä. Puolet vastaajista on yli ja puolet alle 43-vuotiaita, eli puolet on syntynyt ennen vuotta 1970 ja puolet sen jälkeen, mutta kukaan vastaajista ei ollut syntynyt vuonna 1970. Yksi vastaaja ei kertonut syntymävuottaan.

Seuraavalla sivulla (Taulukko 1) esitän uskonnollisessa toiminnassa mukana oloon kyselyn kysymyksessä numero 15 annetut vastukset. Siitä voidaan havaita, että reilu kolmannes vastaajista ei ole mukana minkään uskonnollisen yhteisön toiminnassa. Vastaavasti 45,3 prosenttia vastaajista kertoi osallistuvansa jonkin uskonnollisen yhteisön toimintaan vähintään kerran viikossa.

Kaikki vastaajien mainitsemat uskonnolliset yhteisöt edustavat protestanttista kristillisyyttä. Luterilaisuuteen liittyvässä toiminnassa kertoi olevansa mukana 46 vastaajaa. Vapaakirkon, helluntaiseurakunnan, cityseurakunnan tai adventtiseurakunnan toiminnassa mainitsi puolestaan olevansa mukana 18 vastaajaa. Lisäksi yksi vastaaja totesi yksinker-

taisesti olevansa mukana seurakunnan toiminnassa. Toinen kertoi osallistuvansa yhteiskristillisesti sekä luterilaiseen että vapaakirkon toimintaan. Kolmas totesi toimivansa laulajana ja puhujana monien eri uskonnollisten yhteisöjen toiminnassa. Kuusi uskonnollisen yhteisön toiminnassa mukana olevaa vastaajaa oli jättänyt selitekohdan täysin tyhjäksi.

Taulukko 1. Uskonnollisen yhteisön toimintaan osallistuminen

	vastaajista	prosentteina
En	42	35,9
Harvemmin kuin kerran kuussa	3	2,6
Kerran kuussa	13	11,1
Kerran viikossa	29	24,8
Useana päivänä viikossa	24	20,5
Kyllä, tarkennus epäselvä	4	3,4
Vastaus puuttuu	2	1,7
Kaikki	117	100,0

Tätä tutkielmaa luettaessa on tärkeää muistaa, että se on vain kuva mielipiteiden kokonaiskirjosta eikä koko Suomen väestöä kattavasti edustava otanta.

3. Gospelmusiikin juuret ja Suomi-gospel

3.1. USA

Tämän osion tarkoitus on toimia taustoittavana tietona ja syventävänä näkökulmana gospelin genren tämänhetkisen tilanteen tarkastelemisessa.

3.1.1. Spirituaalit

Kirjoittaessaan gospelista Risto Rauhala (1992, 8) kertoo sen olevan Yhdysvaltojen mustien negrospirituaaleista kehittynyt musiikin tyylisuuntaus. Paul Oliver toteaa spirituaalien olevan Amerikassa hengissä säilyneistä kansanlaulun muodoista kattavin ja varmasti tunnetuin. Negrospirituaalit ovat englanninkielisessä maailmassa kuorojen käytössä yleisiä. Niiden alkuperäinen esitysmuoto on kuitenkin hämärän peitossa. (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 1.)

Spirituaalit liittyvät 1700-luvun metodistiseen ja baptistiseen hengelliseen liikehdintään. Mustat orjat tutustuivat valkoisten isäntiensä virsiperinteeseen ja muihin uskonnollisiin käytänteisiin. Nämä yhdistyivät afrikkalaiseen työlaulujen perinteeseen, ja Yhdysvaltojen etelävaltioiden pelloilla syntyi huomattava määrä uusia sävelmiä. Vaikka afroamerikkalainen pelloilla ja kirkoissa kuultu laulutapa huomioitiin jo 1700-luvulla ja 1800-luvun alkupuolella, ei sitä kuitenkaan juuri yksityiskohtaisemmin dokumentoitu. (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 2-4.) Bil Carpenter (2005, 1) toteaa teoksensa *Uncloudy Days The Gospel Music Encyclopedia* alussa, että usko Jumalaan ja tulevaan taivaalliseen palkintoon oli mahdollisesti ainut toivo, joka auttoi monia orjia jaksamaan arkeaan.

Yhdysvaltojen sisällissodan jälkeen spirituaalien suosio kansanlauluina väheni huomattavasti. Ne liitettiin mielikuvissa äskettäin kumottuun orjuuteen. Samanaikaisesti spirituaalit alkoivat kuitenkin enenevässä määrin kiinnostaa tutkijoita, musiikin tallentajia ja suurta yleisöä. Keskeinen konserttityyliin sovitettuja sipirituaaleja kansainväliseen tietoisuuteen tuonut kokoonpano on Fisk Jubilee Singers, joka esiintyi niin USA:ssa kuin Euroopassakin vuodesta 1871 alkaen. 1800-luvun lopulla gopellaulu alkoi syrjäyttää spirituaaleja mustien seurakuntien musiikkina. (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 14–19.)

3.1.2. Gospel

Carpenterin (2005, 1) mukaan sanassa gospel yhdistyvät kaksi vanhan englannin sanaa, joista ensimmäinen tarkoittaa Jumalaa ja toinen tarinaa. Hän toteaa, että nykyisin gospel

tunnetaan hyvänä uutisena Jumalasta. Suomeksi gospel voidaan kääntää sanalla evankeliumi (Hurme, Pesonen & Syväoja 2003, 451). *Nykysuomen sanakirjan* (1996, 289) mukaan evankeliumi on ”Raamatun, varsinkin Uuden testamentin ilosanoma Jumalan tahdosta pelastaa ihmiskunta Kristuksen kautta”. Paul Oliver kuvailee spirituaalien ja gossPELLAULUJEN eroa siten, että gospel on iloisempaa ja ulospäin suuntautuneempaa. Siinä missä spirituaalit keskittyvät tämän ajan haasteiden kestämiseen ja kuoleman jälkeen seuraavaan palkintoon, gospelin luonne on positiivisempi ja keskittyy hyvän uutisen eteenpäin viemiseen. Onnea ja iloa voi kokea jo tässä elämässä. (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 199.)

Gospelmusiikin tarkkaa syntyajankohtaa ei ole pystytty määrittämään. Banjon ja Williamsin (2011, 116) mukaan monet tutkijat katsovat, että gospelmusiikin synty liittyy yhteen vanhimman helluntailaisen seurakunnan, The Church of God in Christ, muodostumisen kanssa vuonna 1895. Erityisen elinvoimainen gospel on ollut mustien seurakuntayhteisöissä, vaikka sitä ovat laulaneet vaaleaihoisetkin. Oliver puolestaan liittää gossPELLAULUN synnyn tiiviisti yhteen Yhdysvaltojen sisällissodan jälkeen etelävaltioiden maaseudulla vaikuttaneen fundamentalistisen uskonnollisuuden kehityksen kanssa. (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 189.)

Rauhala (1992, 8-9) toteaa gospelin olevan hartaustilaisuuksiin sävellettyä musiikkia, jonka vaikuttavin osa on rhythm & bluesiin, jazziin ja souliin vaikuttanut vivahteikas ja osin improvisoitu lauluilmaisu. Hän esittelee tekstissään erikseen soologospelia ja gossPELLAYHTYEITÄ. Sologospelin vanhimpana muotona hän mainitsee sanctifiedin. Tämän hurrmoshenkisissä seurakunnissa kehittyneen muodon tyypillisiä 1920- ja 30-luvulla vaikuttaneita edustajia ovat Bessie Johnson ja Blind Joe Taggart. Toinen merkittävä varhaismuoto soologospelin saralla oli ns. blues-evankelistat. Heistä useimmat olivat köyhiä katulaulajia, jotka esittivät aikansa blues-hittejä, uusin uskonnollisin sanoituksin. Könönen ja Huvi (2005, 15) toteavat afroamerikkalaisista juurista kehittyneen myös bluesin ja jazzin. Näistä etenkin bluesilla on ollut hengellisen musiikin kanssa samansuuntainen tehtävä mustan väestön kokemusten ilmaisijana. Tilanne polarisoitui siten, että bluesin nähtiin kertovan maallisia tarinoita siinä missä spirituaalit ja gospel kertoivat hengellisiä. GossPELLIA onkin kutsuttu myös nimellä ”holy blues”.

Gospelmusiikin isänä tunnetaan Thomas Dorsey. Hän syntyi 1.7.1899 Georgian osavaltiossa. Hänen äitinsä soitti urkuja ja isänsä oli baptistisaarnaaja. Dorsey esiintyi bluespianistina nimillä Barrelhouse Tommy ja Georgia Tom. Hän muutti Chicagoon ja soitti siellä useissa jazz- ja blues-yhtyeissä. Vuonna 1928 kärsimänsä hermoromahduksen yh-

teydessä Dorsey pohti kokonaan musiikin jättämisestä, mutta pastori suostutteli hänet siirtymään täysin seurakuntamusiikin pariin. Dorsey jätti maalliset musiikkipiirit, vaikka monet seurakunnat aluksi vierastivatkin hänen jazz- ja blues-taustaansa. (Carpenter 2005, 121–122.) Dorsey lanseerasi gospel termin suuren yleisön tietoisuuteen. Hän säilytti tekemässään hengellisessä musiikissa jazzin ja bluesin poljennon. Uutta oli musiikillisen ilmaisun lisäksi se, että gospelia alettiin laajemmin esittää myös muualla kuin kirkkoissa. Dorsey perusti kaupallisen levy-yhtiön musiikkinsa jakelijaksi ja peri ensimmäisten joukossa pääsymaksua gospelkonserteista. (Könonen & Huvi 2005, 16.) Dorsey aloitti vuonna 1932 kuoron johtajana Pilgrim Baptist Churchissa Chicagossa ja toimi siinä tehtävässä yli 40 vuotta (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 199–200). Sologospelin parissa Dorsey vaikutti muun muassa gospelin kuningattareksi tituleeratun Mahalia Jacksonin taustavoimana (Rauhala 1992, 9).

Vaikka Dorsey olikin popularisoinut gospelin käsitteen, vielä ennen toista maailmansotaa vain tusina sadastaviidestäkymmenestä levyttävästä yhtyeestä käytti itseään gospel nimitystä. 40 yhtyettä kutsui itseään nimellä jubilee ja 80 käytti nimitystä kvartetti. (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 200–201.) Kvartettilaulu muotoutui 1930-luvulla, varhaisimpana muotonaan ns. jubilee-tyyli. Gospelyhtyeet esittivät musiikkinsa alkujaan ilman säestystä. 1940-luvulla soittimiksi tulivat mukaan rummut, kitara ja piano tai urut. Soittimien mukaantulo vaikutti myös laulajan asemaan kvartetissa. Soul Stirrersien kaltaisessa ns. modernissa kvartetissa oli yhden sijasta kaksi laulusolistia. Myöhemmin soulin vaikutuksesta gospelmuusikot perustivat kvintettejä kuten Supreme Angels. 1970-luvun puolivälin jälkeen gospelin säestys on huomattavasti monimuotoistunut, puhaltimet on otettu mukaan ja jopa jazzin ja funkin tyylikeinoja hyödynnetty. (Rauhala 1992, 9-10.)

Gospellaulua ennen ja jälkeen toisen maailmansodan yhdistää kuoron merkitys. Monilla suurilla kirkkoilla oli huomattavat kuorot. Esimerkkejä tunnetuista kuoroista ovat Argo Singers ja Ward Singers. Joidenkin suurten kuorojen kohdalla kurinalaisuus vei tilaa esityksen usein niin virkistävältä spontaaniudelta. Suuret kuorot olivat parhaimmillaan jumalanpalveluksissa ja konserteissa esiintyessään, levyillekin on toki saatu tallennettua näiden tilanteiden riemua ja innostusta. Kuorot esiintyivät yhdessä myös Reverend Kelseyn kaltaisten saarnaajien kanssa. 1970-luvulla uudet ns. ”contemporary gospel” -tyyliset kuorot lähentyivät esiintymistavassaan valkoihoisille perinteisesti tyyppillistä kuorolaulannan tyyliä. (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 210–212, 214.)

Oliverin mukaan gospel on mustan musiikin muoto, joka on tuotu populaarimusiikin piiriin poikkeuksellisesti mustien artistien itsensä toimesta. Monet gospel artistit huomasi-

vat, että muuntamalla tuotantoaan maallisempaan suuntaan mutta pitämällä kiinni gospel beatista ja sen ilmaisutavoista heillä oli mahdollisuus saada uutta yleisöä ja päätyä rhythm-and-blues-listoille. Tällaisista artisteista esimerkkinä on Aretha Franklin. Myös useampi kvartetti siirtyi sujuvasti hengellisestä musiikista maalliseen. Rythm-and-blues-listoille asettumisen jälkeen gospel kaupallistui huomattavasti, olihan sen avulla mahdollista kerätä suuria rahasummia paitsi hyväntekeväisyyteen ja seurakuntien käyttöön myös levy-yhtiöille. (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 218–219.) Könönen ja Huvi puolestaan toteavat gospelin säilyneen vahvasti osana amerikkalaista showbisnestä koko viime vuosisadan lopun. Se on myös tullut osaksi ylikansallisten levy-yhtiöiden toimintaa. 1990-luvulla hankittujen liikevoittojen arvioitiin olevan 500 miljoonaa. Kristillinen rytmimusiikki on etsiytynyt kaikkien musiikkityylien lähteille. Uudesta kristillisestä musiikista käytetään Yhdysvalloissa nimeä CCM (Contemporary Christian Music). (Könönen & Huvi 2005, 17.)

3.1.3. Etnisyys ja gospel

Louis-Charles Harvey kuvaa tekstissään *Black Gospel Music and Black Theology* mustan gospelmusiikin keskeistä sijaa Amerikan mustan väestön uskonnollisuudessa. Hän toteaa mustan gospelmusiikin historian olevan monisyisesti kietoutunut mustan väestön kokemuksiin Amerikassa. Musta gospelmusiikki nousi perinnöttömäksi tehdyn kansan kokemista koettelemuksista ja taakoista. (Harvey 1987, 19.) Harvey kuvaa artikkelissaan mustan gospelmusiikin historian hyvin yhtenevästi edellisessä luvussa esiteltyjen Carpenterin, Könösen ja Huvin, Oliverin sekä Rauhalan huomioiden kanssa. Hän esimerkiksi selkeästi nimeää Thomas A. Dorsey'n yleisesti tunnustetuksi mustan gospelmusiikin isäksi, joka onnistui yli viiteensataan lauluunsa sisällyttämään mustan väestön toiveet ja turhautumiset (Harvey 1987, 20;25).

Douglas Harrison (2008, 32) kirjoittaa artikkelissaan, että perinteisesti termi gospel tuo mieleen mustan gospelin, joka tarjoaa mahdollisuutta uskonnolliseen kokemukseen yksiselitteisen tyylielityksi, taiteellisen kehittyneesti ja teatraalisen musiikin sielukkaalla prameudella. Mustan gospelin call-and-response tyyliä johtaja ja yhteisö määrittävät toinen toisiaan suhteessa yhteiseen jaettuun historialliseen ymmärrykseen, joka on koodattu lauluihin ja niiden ilmaisumuotoihin. Mustan gospelin laulujen sanoitukset ovat tyypillisesti retorisesti itseään toistavia vakuutteluja Jumalan päättymättömästä armosta ja pelastuksesta, joka kantaa hengellistä matkaajaa. Sanojen sisältö on toissijainen siihen tapaan nähden, jolla laulaja sanat tulkitsee. Esityksessä solisti on yleensä yksi kuoron jäsen, joka

tulee esille muiden joukosta improvisoidakseen sooloa toisten tukiessa häntä taustalla harmonioiden kautta. Harrisonin mukaan mustan gospelin traditio ilmaisee näin samalla sekä yksilöllistä voimaa että sitä paikkaa joka yksilöllä on oman suuremman yhteisönsä jäsenenä.

Harrisonin artikkeli keskittyy varsinaisesti keskustelemaan ns. valkoisesta, eteläisestä gospelista. Tässä gospelin muodossa gospel nähdään musiikillisena työkaluna edesautamaan henkilökohtaista uskonnollista kääntymystä. Toisin kuin mustassa gospelissa ja useimmissa muissa kristillisen musiikin valtavirran muodoissa, valkoisessa gospelmusiikissa sen uskonnollinen palvelutehtävä korostuu. Evankeliumin korostus tukee esitystyylillä, jossa painottuu ideologinen ja teologinen yhteisymmärrys. Lisäksi painottuu myös kulttuurisen koheesion, opillisen yksimielisyyden ja hierarkioiden vahvistaminen evankelisen mission saavuttamiseksi eli maailman voittamiseksi Kristukselle. Valkoisessa gospelissa kuorosovitus on harvinaista. Sen sijaan yleisiä ovat pienet kolmen tai neljän hengen harmonisesti laulavat ja usein yhtenevästi puettut ryhmät. Harmoninen symmetria ja opetukselliset sanoitukset heijastavat ehdotonta evankelista kulttuuria, josta musiikki kumpuaa. Tärkeää on tässä kuitenkin huomioida, että evankelinen kulttuuri koostuu useiden eri protestanttisten seurakuntien edustajista. Eteläisen gospelin kuuntelijoista suurin osa on baptisteja tai helluntailaisia. Eteläinen gospelmusiikki rohkaisee kuuntelijoitaan ja esittäjiään rakentamaan omaa uskonnollista identiteettiään musiikin vaikuttaman kokemuksen avulla. (Harrison 2008, 32–34.)

Termiä eteläinen gospel alettiin käyttää 1970-luvulla ja laajan hyväksynnän se sai 1980-luvulla. Ennen 1970-lukua siitä käytettiin pelkkää gospel nimitystä ja se oli valtavirran (valkoista) kristillistä viihdettä paitsi Yhdysvaltojen eteläisissä osavaltioissa myös muualla. Nimityksellä ”eteläinen” haluttiin korostaa tyylin alkuperäisyyttä uuteen kristilliseen musiikkiin verrattuna. Nimi on hieman harhaanjohtava, sillä nykypäivänä se ei ole ainoastaan Yhdysvaltojen eteläisten osavaltioiden ilmiö. Esimerkiksi Bill Gaither ja hänen Homecoming-kiertueensa videosarjoihin on lisännyt eteläisen gospelin tunnettavuutta eri puolilla maailmaa. (Harrison 2008, 31–32.)

Banjo ja Williams (2011, 117–118) kirjoittavat artikkelissaan uudesta kristillisestä musiikista eli Contemporary Christian Musicista (CCM). He kertovat sen syntyneen 1960-luvulla uskoon tulleiden hippien yhdistäessä evankeliumin sanoman aikansa populaarimusiikkiin eli rockiin. Merkittäväksi musiikkiteollisuuden alaksi se alkoi muodostua 1990-luvulla kasvavien evankelisten kirkkojen myötävaikutuksesta. CCM on evankelioivasti suuntautunutta, sillä on päämääränä viedä evankeliumin sanomaa ei-kristityille.

Musiikki nähdään välineenä, jonka avulla sanomaa lunastuksesta, sovinnosta ja uudistumisesta voidaan välittää maailmanlaajuisesti. Samalla se toimii myös uskovien kristillisen maailmankuvan vahvistajana. CCM:n kuuntelijoiden joukossa onkin sekä uskovia että ei-kristittyjä. CCM-muusikot voidaan Banjon ja Williamsin mukaan jakaa kolmeen kategoriaan. Separationisteihin, joiden yksiselitteisiä kappaleita käytetään seurakunnan tilaisuuksissa (kuten Chris Tomlin ja Michael W. Smith). Yhdistäjiin (integrationalist), jotka toimivat maallisen ja hengellisen musiikin rajalla siten, että heidät tunnistaa kristillisiä teemoja käsittelevistä kappaleiden sanoituksista (kuten Amy Grant ja Vince Gill). Kolmas kategoria on muutoksellinen (transformational) CCM, jossa taiteellisuus on sanoitusten sisältöä tärkeämpää ja kuuntelijan omalle tulkinnalle jää enemmän tilaa (kuten Switchfoot).

Mustien seurakunnat alkoivat erota valkoisten protestanttisista seurakunnista 1700-luvun lopulla (Oliver, Harrison & Bolcom 1986, 193). Banjo & Williams kertovat Dr. Martin Luther King Juniorin todenneen vuonna 1963 kirkon olevan amerikkalaisista instituutioista kaikkein erottavin. Vielä nykypäivänä etnisesti erottelevin päivä on heidän mukaansa sunnuntai. Kristillisen musiikin saralla erottelu puolestaan näkyy siten, että tyypillisesti kristillinen musiikki on jaettu afroamerikkalaisten artistien dominoimaan gospeliin ja valkoisista artisteista muodostuvaan CCM-kategoriaan. Tutkijat sijoittavat sekä gospelin genren että CCM:n genren pyhäksi musiikiksi (sacred music) sisältönsä takia. Banjo ja Williams tarkastelevat artikkelissaan molempien genrejen musiikkia ja hahmottavat kristinuskon ilmaisua niin afroamerikkalaisten kuin valkoistenkin amerikkalaisten keskuudessa. Heidän tekstissään tulee lisäksi esille gospelin genreen liittyvä urban contemporary gospel (UCG), joka erottautuu perinteisestä gospeltyylistä ja vetoaa nuorisokulttuuriin. (Banjo & Williams 2011, 115–116;132.)

3.2. Suomi

Seuraavassa lähestyn suomalaista gospelmusiikkia kirjallisuuslähteiden kautta. Osion tarkoituksena on esitellä suomalaisen gospelmusiikin historiaa henkilöiden ja tapahtumien avulla sekä tutustua gospelmusiikin paikkaan laajemmassa suomalaisen yhteiskunnan kontekstissa. Moni ehdottomasti maininnan arvoinen gospelmusiikin vaikuttaja varmasti puuttuu tästä yhteenvedosta, jonka ei ole tarkoituskaan olla systemaattinen suomalaisten gospelmuusikoiden esittely.

3.2.1. Mistä tuli Suomi-gospel?

Gospel on Suomessa ottanut ensiaskeleitaan 1800-luvun lopulla. Tuolloin maassamme alkoivat levitä ruotsalaisten herätyslaulukirjojen laulut. Ensimmäinen perinteinen gospel-kappale *Say, brother will you meet us on Canaan's happy home* julkaistiin suomennettuna *Weljet armaat lähdettekö* nimellä vuonna 1869 Suomen Lähetysseuran kirjassa Matkalauluja. Valkoista gospelia popularisoineen Ira Sankeyn lauluja suomennettiin 1870-luvulta alkaen, ja kokouksissaan niitä käyttivät metodistit, baptistit ja vapaakirkolliset. Yleisesti ottaen luterilainen kirkko paheksui kitara- ja hanurisäestyksiä sekä kavahti uusien kappaleiden sisällön vieraita korostuksia. Elävä kosketus gospelmusiikkiin Suomessa saatiin Fisk Jubilee Singersin vierailun myötä vuonna 1895. (Saarinen & Haikarainen 2004, 312.)

Suomi-gospelin juuret ovat kuitenkin ennen kaikkea 1950-luvun Keski-Euroopassa, jossa alettiin etsiä uusia keinoja kirkosta vieraantuneiden tavoittamiseksi. Tähän toimintaan oivallettiin ottaa avuksi musiikki. Saksassa Tutzingin Evankelinen Akatemia järjesti vuonna 1961 uusien hengellisten laulujen sanoitus- ja sävellyskilpailun, jonka voitti pastori Martin Gotthard Schneider kappaleellaan *Danke (Kiitos)*. Vuonna 1963 Juhani Forsberg kuuli Helsingissä pidetyssä Luterilaisen maailmanliiton kokouksessa kappaleesta katkelman. Pari vuotta myöhemmin, toimiessaan nuorisopastorina Lauttasaaren seurakunnassa, hän käänsi kappaleen suomeksi. Tuona aikana hän kokosi myös tiettävästi ensimmäisen suomalaisen gospelyhtyeen, Gutzeit Singersin, joka oli paitsi marginaalinen, myös innokas, nuorekas ja niin sanoiltaan kuin säveliltäänkin uuden tyylinen. (Saarinen & Haikarainen 2004, 312–313.)

Saarinen ja Haikarainen (2004, 313) kirjoittavat, että uudenlaisen musiikin syntyyn vaikutti myös nuorisokulttuurin nousukausi. Kirkon nuoriso halusi ilmentää itseään omalle ikäpolvelleen suunnatulla musiikilla. Ensimmäisen uutta hengellistä nuorisomusiikkia esitelleen äänilevyn kansitekstissä vuodelta 1967 Heikki Laitinen kuvaa asiaa seuraavin sanoin: ”Nämä laulut eivät ole syntyneet julistamisen pakosta. Nämä laulut ovat uskon kokemisen ilmaisuja. Usko on yksinkertaista. Siksi uskomme ei ole oratorioita, vaan laulelmiä.”

Vuonna 1966 perustettu Pro Fide (uskon puolesta) on vanhimpia yhtäjaksoisesti toimineita suomalaisbändejä. Kokoonpanoltaan monesti muuttunut yhtye esiintyy edelleen. Yhtye osti ensimmäisen sähkökitaran vuonna 1967 ja basso rakennettiin itse Tekniikan Maailman ohjeiden pohjalta. Vuonna 1969 ilmestynyt esikoislevy myytiin loppuun. Pro Fide oli ensimmäinen suomalainen hengellistä rockia soittava yhtye. (Saarinen & Haikarainen 2004, 314–315.)

3.2.2. Vaikutteita Afrikasta ja muita yhteyksiä maailmalle

Saarinen ja Haikarainen (2004, 324) mainitsevat Löytyn veljesten ja Pekka Simojoen olleen ensimmäisten joukossa tuomassa maahamme etnomusiikkivaikutteita. Könönen ja Huvi kirjoittavat, että vuonna 1955 syntynyt Jaakko Löytty on merkittävä henkilö Suomigospelin historiassa. Namibiassa lähetystyössä olleen perheen esikoinen palasi afrikkalaisesta arjesta nuorena Suomeen ja aloitti täällä koulunsa Pohjoismaiden suurimmassa poikakoulussa Tampereella. Kahden maan kansalaisuus herätti Löytyssä taiteilijan, jonka oli pakko laulaa ulos sisällä velloneita asioita. Hän koki ulkopuolisuutta niin kouluporukoissa kuin suomalaisten seurakuntanuortenkin parissa. Löytystä muodostui 1970-luvulla ”Taivaan Isän hippi”, joka reilusti arvosti rockin esikuvia mutta puki samalla sanomansa nuoria kristittyjä puhuttelevaan muotoon. Löytyn laulut ovat sisältölähtöisiä ja ottavat usein kantaa yhteiskunnallisiin asioihin. (Könönen & Huvi 2005, 52–54.)

Luokkatoverina namibialaisessa koulussaan Löytyllä oli vuonna 1958 syntynyt, toisen lähettiperheen lapsi, Pekka Simojoki. Uransa alkuvaiheessa Simojokea voi monen muun gospelmusiikin tekijän tavoin tituleerata Löytyn oppipojaksi. Löytyn aloitellessa Suomessa uraansa oli Simojoki vielä koululainen Afrikassa. Lapsena Namibiassa Simojoki kuuli paitsi afrorockia myös Suomi-gospelin varhaisia levytyksiä. Lauluinnostus tarttui nuoreen mieheen, joka rakensi ensimmäisen kitaransa itse. Ensimmäiset melodiat syntyivät jo 1970-luvun alussa. Suomeen palattuaan Simojoki innostui kansainvälisestä populaarimusiikista. Omien laulujen tekeminen sai uutta pontta hänen kohdatessaan vuonna 1979 Anna-Mari Miettisen (nykyisin Kaskinen). Miettisellä oli valmiina paljon säveltämättömiä tekstejä, Simojolle puolestaan laulujen sanoittaminen oli ollut ongelma. Simojoki ja Kaskinen ovat tunnettu lauluntekijäpari, he myös esiintyivät yhdessä Alabasteri-yhtyeessä 1980-luvulla. Kaskisen kynästä on vuosien varrella syntynyt lukematon määrä gospellauluklassikkojen tekstejä. (Könönen & Huvi 2005, 76–79;130.)

Simojoki oppi sittemmin itse sanoittamaan kappaleitaan. Hienoista lauluistaan tunnettu Simojoki on vaikuttanut myös Jakaranda- ja EtCetera-kuoroissa sekä Exit-yhtyeessä. Exit kasattiin hengellisillä levyillä soittaneista studiomuusikoista. Sen tuotannossa toimivat yhteislaulumelodiat yhdistyvät melodiseen rockiin. Ensimmäinen levy ilmestyi vuonna 1989, jonka jälkeen on ilmestynyt useita levyjä ja onpa yhtyeen matka suuntautunut Suomen rajojen ulkopuolellekin, mikä ei suomalaisille gospelyhtyeille ole ollut kovin tyypillistä. Yhtye toimii edelleen, vaikka lopettamishuhuja on vuosien varrella kuultu. (Könönen & Huvi 2005, 77;79;121–123.)

Etnogospelin kategoriaan, joskaan ei Afrikkaan, liittyy myös Outi Myller (entinen Terho), joka esittää nykyisin gospelmusiikkia itävaltalaisen miehensä Leen kanssa (Könönen & Huvi 2005, 91). Saarinen ja Haikarainen (2004, 324) kirjoittavat, että Terho olisi 1980-luvun Suomessa epäilemättä ollut kansallinen kuuluisuus, jos olisi esittänyt muuta kuin gospelia. Könönen ja Huvi (2005, 91) toteavat, että Suomi-gospelille tunnettujen naissolistien puutte on ollut leimallista, naiset ovat mieluummin käyttäneet lahjojaan kuoroissa ja lauluporukoissa. Aiemmin mainitun Kaskisen lisäksi, moni muukin nainen on sanoittanut tunnettuja yhteislauluklassikkoja, esimerkiksi Kaija Pispala (Löytty) ja Pia Perkiö (Saarinen & Haikarainen 2004, 324).

Poikkeuksellinen tunnettu naissolisti on myös Nina Åström, joka nousi laajempaan tietoisuuteen Suomen vuoden 2000 euroviisuedustajana (Saarinen & Haikarainen 2004, 324). Åström oli kuitenkin esittänyt laulelmapoppiaan jo 1990-luvun alusta saakka. Vuonna 1994 hän levytti Tennesseeen Nashvillessa *A Matter of Time* levyn ja samana vuonna esiintyi muun muassa Hollannissa, Englannissa, Saksassa, Sveitsissä, Tanskassa ja Ruotsissa. Hän kiersi ulkomailla jo ennen kuin gospelsolistin maine Suomessa oli vakiintunut. Euroviisuedustajana toimimisen jälkeen hän on esiintynyt myös Venäjän ja Ukrainan vankiloissa. (Könönen & Huvi 2005, 141–142.)

3.2.3. Gospel osana suomalaista kulttuuria

Mika Kauhanen (1999, 15) kirjoittaa, että gospel on vältelty aihepiiri suomalaisessa musiikintutkimuksessa ja musiikkijournalismissa. Hän tuo esille näkökulman populaarimusiikista meidän maailmankylämme musiikkina, jonka tehtävä on viihdyttää ja edistää heimon sosiaalista integraatiota. Hän ehdottaa, että gospelmusiikin kuuntelijat muodostavat oman heimonsa, joka tavalla tai toisella erottuu valtavirrasta. Saarinen ja Haikarainen toteavat, että kevyen musiikin kentässä Suomi-gospel on kuulunut marginaaliin. Radio-kanavista ainoastaan kristillinen Radio Dei ei luokittele gospelia vakavan musiikin ryhmään. Muilla asemilla gospelin ohjelma-aika sijoittuu klassisen ja perinteisen kirkkomusiikin lomaan. (Saarinen & Haikarainen 2004, 320.)

Saarinen ja Haikarainen kirjoittavat, että gospelpiirien sisäänlämpiävyyden ja tiukan musiikillisen lokeroinnin takia 1980- ja 1990-lukujen vaihteessa useampi muusikko siirtyi seurakuntaestradien ulkopuolelle. Maallisesta näkökulmasta katsottuna musiikkimaailmaan ilmestyi kuin tyhjästä persoonallisia ja valmiin tuntuisia muusikoita. Heistä esimerkiksi Pekka Ruuska kertoi saaneensa rock´n´roll-herätyksen rippileirillä ja Mikko Kuustonen kuvaa seurakuntamuusikkoaikaansa esiintymisen ja yleisön kohtaamisen kor-

keakouluksi. Kuustonen soitti ensin Pro Fidessä ja sitten hienovaraisesti maallisen ja hengellisen musiikin välimaastossa liikkuneessa Q.Stone-yhtyeessä. Q.Stone sai kansainvälistäkin menestystä. Heidän *Sweet dreams* -singlensä, jossa Kuustonen duetoi Larry Normanin kanssa, pääsi kahdeksannelle sijalle Billboard-lehden CCM-radiosoittolistalla. (Saarinen & Haikarainen 2004, 320–321.)

Kauhasen (1999, 17–18) mukaan gospelmusiikki on valtakunnan kirkon tavoin lähestynyt yleisiä yhteiskunnallisia asenteita ja normeja. Hän pohti ammattilaisgospelmuusikoiden vähäisen määrän johtuvan pienehkön kohdeyleisön lisäksi siitä, että joidenkin mielestä gospelmusiikin sanoman kanssa ei sovi yhteen esiintymispalkkioiden nostaminen. Viimevuosina sillanrakentajana hengelliseksi ja maalliseksi koettujen musiikkimaailmojen välillä on toiminut virsikirja. Suomenkielisen virsikirjan 300-vuotisjuhlavuosi (2001) innosti erityisesti gospelpiirien ulkopuoliset tahot tarttumaan virsiin. (Saarinen & Haikarainen 2004, 324.) Nikula (2012, 12) toteaa Samuli Edelmannin myyneen vuonna 2007 tuplaplatinaa albumilistan ykköseksi päätyneellä virsilevyllään. Hänen mukaansa tämä kertoo, että ”uskonnolliset kysymykset eivät enää ole samalla lailla tabu kuin aiemmin, musiikkibisneksessäkään”. Erityisesti hän tässä vertaa nykyaikaa yhdeksänkymmentäluvun alun tilanteeseen. Hän kertoo myös, että Warnerin johtajanakin toiminut Pekka Ruuska on perustanut Kaiku Entertainment -tuotantoyhtiön, jonka yhteyteen pyritään ottamaan myös gospelmuusikoita.

Saarinen ja Haikarainen kertovat, että 1960-luvun kirkkomusiikin kentällä oli vastakkain kaksi aivan erilaista musiikkikulttuuria. Perinteisemmän musiikin puolustajien kritiikin kohteena ei kuitenkaan ollut niinkään nuorten oman musiikkikulttuurin synty, vaan pelko perinteisen kirkkomusiikin joutumisesta altavastaajan asemaan. Väittelyä kiivastutti myös vuonna 1967 televisiossa esitetty, myöhemmin levynä listaykköseksi noussut Lasse Mårtensonin jazzmessu *Voiko sen sanoa toisinkin?* Suomen Kirkon Sisälähetysseura järjesti yhdessä Heikki Sarmannon kanssa säännöllisesti jazzjumalanpalveluksia. Kaikki kirkkomuusikot eivät vierastaneet uusia musiikillisia vaikutteita. 1970-luvun alkupuolella innostunut kirkkomuusikko oli monesti uudenlaisten jumalanpalveluskokeiluiden järjestäjä. (Saarinen & Haikarainen 2004, 316.)

Vuonna 1981 syntynyt Simojoen ja Kaskisen *Afrikkalainen gospelmessu* nousi jopa vientituotteeksi, se käännettiin ainakin ruotsiksi, norjaksi, englanniksi, saksaksi, unkariksi ja kiinaksi (Saarinen & Haikarainen 2004, 318). Könönen ja Huvi (2005, 88;90) kirjoittavat, että nimestään huolimatta messu ei musiikillisesti ollut erityisen afrikkalainen. Vaikutteet tulivat selkeämmin suomalaisesta kansanmusiikista, afroamerikkalaisesta musii-

kista, rockista ja jazzista. Kaiut Simojoen vanhalta kotimantereelta tuntuivat sen sijaan tunnelmassa ja ilmapiirissä. Afrikkalaisen gopelmessun jälkeen kirkonmenoilta alettiin odottaa myös svengiiä ja kokemuksia. Pian syntyi rytmimusiikkia hyödyntävä Tuomas-messu ja useita muita uusia messuja. Simojoki haastoi kirkon perinteiset musiikkitraditiot: ”Musiikki tahtoo väkisinkin koskettaa ihmisen tunnepuolta. Tämäkö lienee syynä, ettei kirkkoon tahdota laskea mitään muuta musiikkia tai -tyyliä kuin se yksi ainoa, joka on tarpeeksi juhlallinen ja etäinen tämän ajan ihmisille?” (Könönen & Huvi 2005, 90–91.)

Saarinen ja Haikarainen kirjoittavat, että seurakunnan nuorten oman uskonkokemuksen ilmentämisessä tärkeässä osassa on ollut omin nuorekkain sanoin yhdessä laulaminen. Uusi seurakunnallinen yhteislauluperinne oli saanut alkunsa vuonna 1966, jolloin Forsbergin suomentama *Kiitos* julkaistiin irrallisena lehtenä *Uusia hengellisiä lauluja* -sarjassa. Erottamaton osa seurakunnan nuorisotyötä musiikkista tuli ensimmäisen *Nuoren seurakunnan veisukirjan* ilmestymisen myötä vuonna 1970. Veisukirjasta on tullut yksi rippikoulun suosituimmista oppikirjoista, ja gospelin suosio perustuu enemmän kirjan lauluihin kuin laulujen esittäjiin ja tekijöihin. (Saarinen & Haikarainen 2004, 317.) Nuoren seurakunnan veisukirjasta on vuosikymmenten kuluessa julkaistu useita uudistettuja laitoksia. Kuudennen laitoksen toimittamisen yhteydessä koettiin suuri skisma toimittajan painatettua kirjaan muun muassa Hectorin *Lumi teki enkelin eteiseen*, J. Karjalaisen *Sankarit* ja eroa entiseen tehneen Pekka Ruuskan *Rafaelin enkelin*. Tämän myötä syntyi kilpaileva laulukirja *Elämän siiville*. Vuonna 2000 ilmestyneessä seuraavassa Nuoren seurakunnan veisukirjan laitoksessa jätettiin pois ”sankarit ja enkelit”. Kahden yllä mainitun lisäksi seurakunnissa laajalle levinneitä laulukirjoja ovat muun muassa kokoelmat Tuomaslauluja, Messulauluja sekä Matkalauluja. (Könönen & Huvi 2005, 85.)

Yhteislaulukulttuurin ohelle alkoi festareiden myötä muodostua nuorten gospelkulttuuri tähtineen, faneineen ja isoine puitteineen. Tunnettu suuria yleisöääriä keräävä tapahtuma on Maata Näkyvissä -festarit, joka esimerkiksi vuoden 2004 marraskuussa keräsi Turkuhalliin 11 000 nuorta. Kyseessä on Skandinavian suurin kristillinen nuortenfestivaali. (Könönen & Huvi 2005, 106;109.)

Könönen ja Huvi kirjoittavat, että ajanoloon gospel alettiin ymmärtää pelkän nuorisomusiikin sijaan eräänlaisena kokoavana synonyyminä kristilliselle nuorisokulttuurille. Vuonna 1980 perustettiin Gospelyhdistys joka ilmoitti tavoitteekseen kristillisen nuorisokulttuurin hajaannuksen ehkäisemisen. Yhdistys näki itsensä sillanrakentajan 1960-luvulta saakka erillään kulkeneiden gospelin herätyskristillisen ja yhteiskunnallisesti pai-

nottuneiden suuntausten välillä. Gospelkulttuurin haarat jatkoivat kuitenkin erillisiä teitään omilla tahoillaan. (Könönen & Huvi 2005, 83.)

Toisenlaisesta lähtökohdasta nouseva gospelin yhdistys oli Tampereella vuonna 1988 syntynyt Gospel Power ry. Alun perin yhdistys perustettiin Lasse Heikkilän johtaman samannimisen yhtyeen taloutta hoitamaan. Vuonna 1961 syntynyt Heikkilä on ns. helluntaigospelin näkyvin edustaja Suomessa. Gospelin monitoimimieheksi tituleeratun Heikkilän repertuaarista löytyy muun muassa rockia, poppia, klassista, swingiä, kansanmusiikkia, jazzia ja kuoromusiikkia. Lisäksi hän on toiminut tuottajana ja organisaattorina sekä ollut mukana politiikassa ja järjestöissä, kuten Gospel Power ry:ssä. Yhdistys tukee kaikkea Tampereen seudulla tapahtuvaa kristillistä taideharrastusta, ja siitä on tullut yhteiskristillinen kasvualusta uusille kristillisen nuorisokulttuurin projekteille. Samantapaisella toiminta-ajatuksella aloitti vuonna 1992 Christian Artists Finland (CAF), sen tavoitteena on olla poikkitaiteellinen kaikkien alojen kristittyjen taitelijoiden yhdistys. Gospelin yhdistykset ovat julkaisseet myös alan lehtiä. (Könönen & Huvi 2005, 83;119.)

3.3. Gospel genrenä ja kirjallisuudessa

Kauhanen (1999, 15;18) toteaa gospelin terminä viittaavaan kahtaalle: Yhdysvaltojen mustien negrospirituaalituoppiin lauluihin ja toisaalta kristilliseen nuorisomusiikkiin, jota hänen artikkelinsa käsittelee. Musiikkityyleiltään gospelyhtyeet edustavat hänen mukaansa lähes kaikkea perinteisestä rockista metalliin ja teknoon. Samaan ajattelutapaan yhtyvät myös Saarinen ja Haikarainen: suomalainen gospel yltää kirjoiltaan iskelmästä reggaehen ja hiphopista heavy metalliin. Alkuperäinen gospel (holy blues) on Suomessa saanut suhteellisen vähän jalansijaa. He toteavat englanninkielisessä maailmassa käytettävän nimitystä CCM (Contemporary Christian Music), mutta Suomessa ei 1970-luvun loppupuolella käyttöön otetulle gospel käsitteelle ole löytynyt varteenotettavaa kilpailijaa. 1960-luvulla puhuttiin kitaravirsistä tai hengellisistä iskelmistä, joiden rinnakkaiskäsitteenä kulki pitkään nuorten hengellinen musiikki. Nykyisin gospel on Suomessa tekijöidensä ja kuulijoidensa mukana kasvanut aikuisuuteen, jolloin entisessä nuorisomusiikissa pohditaan jo keski-ikänsä kysymyksiä. (Saarinen & Haikarainen 2004, 314;323.)

Kirjansa johdannossa Könönen ja Huvi (2005, 8) pohtivat gospelia samaan sävyyn yllä kuvatun kanssa: ”nykyiset rytmilliset laulut tavoittavat kaikki lapsista harmaantuviin hapsiin”. Heidän kirjassaan Suomi-gospeliin eivät sisälly ”iskelmäviritykset”, klassinen laulu tai pelkkä soitinmusiikki. Sitä on tekstiensä puolesta hengellinen musiikki, joka

pohjaa 1960-luvun loppupuolella popin ja rockin vallankumouksesta hahmonsa ottavaan suomalaisten nuorten suosimaan rytmikkääseen musiikkiin. Gospel sanan käyttöä voidaan heidän mukaansa perustella sillä, että se viittaa evankeliumin, ilosanoman, levittämiseen. He jatkavat että se on myös sanana niin iskostunut yleiseen tajuntaan, että ei ole järkevää yrittää korvata sitä jollain kuvaavammalla mutta sekavuutta aiheuttavalla CCM:n kaltaisella käsitteellä. Könösen ja Huvin mukaan tiukasti musiikillisesti katsoen gospel kuitenkin tarkoittaa negrospirituaaleista ammentavaa musiikkia, jota Suomessa kuulee harvoin.

Könönen ja Huvi (2005, 95) tuovat Suomi-gospelin historiasta esille viisi eri gossPELLAULUJEN kategoriaa. *Evankelioivat laulut* ovat julistustyöhön suunnattua gossPELLIA. Tähän kategoriaan kuuluu esimerkiksi Pro Fiden ja The Roadin tuotantoa. *Yhteiskunnalliset laulut* kantavat huolta yhteiskunnan vähäosaisista ja maapallon huonosta tilasta. Esimerkiksi Jaakko Löytyllä on tämän kaltaista tuotantoa. *Seurakuntalaulut* tuovat esiin ryhmän sisäisiä tunteja. Simojoen ja Kaskisen tuotanto ja muut yhteislaulut edustavat tätä tyyliä parhaimmillaan. *Henkilökohtaisten laulujen* tehtävänä on yksilön kokemusten kautta koskettaa laajempaa kuuntelijajoukkoa. Pekka Ruuskan, Jukka Leppilammen, Juha Tapijon ja monen 1990- ja 2000-lukujen bändien tuotanto kuuluu tähän ryhmään. *Kristilliseen maailmankatsomukseen liittyvät laulut* tarkastelevat elämän aloja ja tapahtumia kristillisestä maailmankuvasta käsin. Tätä ryhmää edustavat esimerkiksi Jouko Mäki-Lohiluoma ja Teppo Nuorva.

GossPELLIA on Suomessa akateemisesti tutkittu suhteellisen vähän. Tämä tutkielma voi siis omalta osaltaan olla lisäämässä tieteellistä keskustelua aiheen ympärillä. Lähiaikoina ovat musiikkitieteen ja musiikkikasvatuksen aloilla ilmestyneet seuraavat Tenhusen ja Nikulan suomalaiseen gossPELLIMUSIIKKIIN liittyvät opinnäytetyöt.

Suomi-gossPELLIN maallistumista on opinnäytteissään käsitellyt Juha Tenhunen. Kandidaatintutkielmassaan hän on tiedustellut suomalaisten gossPELLIMUSIKKOJEN käsityksiä Suomi-gossPELLIN maallistumisesta. Hänen mukaansa muusikot näkevät maallistumisen hengellisestä sanomasta luopumisena sillä perusteella, että toivotaan laajemman yleisön suosiota (Tenhunen 2008). Pro gradu -tutkielmassaan hän tarkkailee maallistumiskehitystä levy-yhtiöiden näkökulmasta ja toteaa, että viime vuosina suomalainen gossPELLIMUSIIKKI ja populaarimusiikki ovat lähentyneet toisiaan (Tenhunen 2012).

Mikko Nikulan pro gradu -tutkielma vuodelta 2012 *“Oli halu soittaa heviä ja julistaa sanaa” - Suomalaisen gossPELLIMUSIKON profiili* kuvaa etupäässä gossPELLIKULTTUURIA, mutta

käyttää muitakin käsitteitä kuten gospel, suomigospel ja hengellinen musiikki. Kyseinen tutkielma käsittelee paljon tämän tutkielman kanssa samaa tematiikkaa. Nikula on työsään kerännyt kyselyvastauksia 98 suomalaisen gospelmusiikin parissa toimivalta muusikolta ja musiikin harrastajalta.

Nikula (2012, 12) mainitsee Könösen ja Huvin *Kahden maan kansalaiset. Suomigospelin historiaa* vuodelta 2005 olevan ”merkittävin suomalaisen gospelmusiikin historiankirja”, joka luo aiheesta kattavan yleiskuvan. Kirjan johdannossa Könönen ja Huvi (2005, 9) toteavat:

...kirja olkoon kunnianosoitus suomalaisille gospelmuusikoille, jotka ovat usein joutuneet keräämään tähteitä rikkaan miehen pöydästä. Huolimatta suuresta annista kirkon ja erilaisten seurakuntien sekä järjestöjen nuorisotyölle yksittäinen muusikko ei ole usein hyötynyt taloudellisesti palostaan tärkeälle asialle. Toisinaan ihmisiä on saatettu jopa ”burn-outin” partaalle.

”Kyllähän kirkko tuota tukee”, on usein kommentti myös maallisen kirstunvartijan suusta. Virallisesti kirkko ei kuitenkaan ole koskaan adoptoinut gospelmusiikkia ottolapsekseen. Erilaiset järjestöt ja yhdistykset – enot, tädit ja kummit – ovat olleet sille sitäkin arvokkaammat. Arvostuksen puute näkyy myös siinä, ettei tämä kirja, lajinsa ensimmäinen Suomi-gospelin 40-vuotisen taipaleen ajalta, saanut tukea yhteiskunnalliselta taholta tai vaikkapa kirkkohallitukselta.

Omien havaintojeni mukaan suomalainen gospelmusiikki vaikuttaisi olevan eräänlaisessa väliinpuotoajan asemassa tutkimuskirjallisuuden kentällä. Kahdeksanosaisessa *Suomen musiikin historia* -kirjasarjassa gospelia ei ollenkaan mainita sen populaarimusiikkia käsittelevässä yli 700 sivua kattavassa niteessä (Jalkanen & Kurkela 2003). Myöskään kirjasarjan neljännen *Aikamme musiikki (1945–1993)* otsikoidun osan asiahakemistosta ei löydy gospelia, vaikka siellä ovat ainakin rock, jazz, blues ja iskelmä (Heiniö, 1995). Sarjan seitsemäs kirkkomusiikista kertova osa on sivumäärällisesti yhtä laaja kuin populaarimusiikkia käsittelevä teos. Sen asiahakemisto viittaa gospel-hakusanalla viidelle sivulle ja lisäksi gospelyhdistykset-hakusanalla yhdelle. Ensimmäinen gospel-viittaus liittyy kirjan luvun ”Kirkkomusiikin kansallistuminen (1870- 1917)” alalukuun ”Hengellisten laulujen läpimurto”. Loput viisi viittausta sijoittuvat lukuun ”Kansanomaiset musiikkityylit (1986-)” ja sen alalukuihin ”Uudentyyppiset messut, nuorten laulut ja ylistyslaulut”, ”Hengelliset laulut” sekä ”Kirkkokonsertin ongelma”. (Pajamo & Tuppurainen 2004.)

Nikula (2012, 12) kertoo kirjoja kirjoitetun ainakin seuraavien suomalaisten gospelyhtyeiden tai muusikkojen historiasta: Pro Fide, Jaakko Löytty, The Road ja Exit.

Ilmeisesti myös Amerikassa gospelista ilmiönä on sen suosioon nähden kirjoitettu niukasti. Teoksen *Uncloudy Days. The Gospel Music Encyclopedia* kirjoittaneen Bil Carpenterin (2005, 3) mukaan gospelmusiikista kertovia kirjoja on vaikea löytää, vaikka kristillisen musiikin myyntiosuus oli vuonna 2003 5,8 % kaikesta Yhdysvalloissa myydystä musiikista. Vastaavasti klassisen musiikin myyntiosuus oli 3 %, jazzin 2,9 % ja soundtrackien 1,4 %.

4. Mielikuvia gospelmusiikista

Koska kyselyn tarkoituksena oli kartoittaa suomalaisten gospelmusiikkiin liittyviä käsityksiä ja kokemuksia, katson viisaimmaksi lähteä analyysissäni liikkeelle kyselyn (Liite 1) kuudenteen kysymykseen *Mitä tulee mieleen gospelmusiikista?* annettujen vastausten tarkastelusta. Päästäkseni käsiksi vastausten sisältämään informaatioon kokosin ensin kaikki kuudenteen kysymykseen annetut vastaukset yhteen, luin kaikki vastaukset läpi ja lähdin etsimään niistä yhteisiä teemoja.

Aluksi muodostin kymmenen teemakategoriaa, joista yksi oli tuossa vaiheessa eräänlainen kaatoluokka niille kommentteille, jotka eivät selkeästi muihin yhdeksään kuuluneet. Näitä yhdeksää teemaa kuvaan nyt ilmaisuilla: *nuoruus, esiintyjät, sijainti, musiikillisia piirteitä, uskonnollinen toiminta, sanat ja viesti, henkilökohtaiset tunteet ja tunnelmat, arki ja elämä* sekä *kristillinen/hengellinen/maallinen*. Näiden yhdeksän teeman poimimisen jälkeen päädyin jakamaan kymmenennen kategorian viiteen ryhmään. Nuo viisi ryhmää ovat seuraavat: *ei vastausta, tykkään/en tykkää, ystävät/tuttavat, media sekä sekalaista*. Kaikki vastaukset kuluvat vähintään yhteen teemaan ja suurin osa aineistosta on luettavissa vain yhteen teemaan kuuluvaksi, mutta parhaimmillaan jokin kommentin osa saattaa liittyä jopa kolmeen eri kategoriaan. Yksittäisen vastaajan kommentissa esiintyvien teemojen määrä vaihtelee yhdestä kuuteen.

Tässä luvussa esittelen kyselyn kuudenteen kysymykseen annetut vastaukset teemoittain siten, että etenen teemojen käsittelyssä useimmin mainituista harvimmin mainittuihin. Tutkimuskysymyksistäni tämä luku vastaa etenkin kysymykseen siitä millaiseksi suomalaiset mieltävät gospelmusiikin. Tarkoitukseni on laajasti esitellä ne seikat, jotka vastaajille gospelmusiikista tulivat mieleen.

Kuudennen kysymyksen vastausten teemoja käytän jatkossa pääluvussa 5 ja 6 pohjana muun kyselyn analysoinnille. Sittemmin teemat toki laajenevat ja muuttavat painopisteitään, koska kyselyn kaikki kysymykset otetaan huomioon. Samalla tässä pääluvussa kuvaamani gospelmusiikkiin liittyvät mielikuvat tulevat niissä luvuissa avautumaan syvemmälle pohdinnalle.

4.1. Hengellistä, kristinuskoon liittyvää

Kaikkein useimmin kysymykseen *Mitä tulee mieleen gospelmusiikista?* annetuissa vastauksissa esiintyi teema *kristillinen/hengellinen/maallinen*. Kaikkiaan se ilmeni 49 eri vas-

taajalla. Gospelmusiikkiin liittyvän mielikuvansa yhteydessä hengellisyyden tai hengellisen musiikin mainitsi 31 vastaajaa. Muut 18 vastaajaa mainitsivat muita kristinuskoon liittyviä seikkoja, joita esittelen kohta tarkemmin. Kaikkiaan siis reilusti yli kolmannes kaikista kyselyyn vastanneista mainitsi mielikuvassaan gospelmusiikin liittyvän hengellisyyteen tai kristilliseen uskoon.

Teemoja muodostettaessa ylistykseen liittyvät kommentit ovat olleet hankalimmin rajattavissa. Liittyvätkö ne tähän teemaan, teemaan *henkilökohtaisuus, tunteet ja tunnelmat*, kenties *musiikillisia piirteitä* käsittelevään teemaan vai pitäisikö niillä olla oma teema? Päädyin rajauksessani ratkaisuun, jossa ylistykseen viittaavia kommentteja käsitellään kontekstiansa mukaan kaikkien kolmen äsken mainitun teeman yhteydessä, koska ylistys liittyy niin julkiseen kuin yksilölliseen uskon ilmaisuun. Kuten myöhemmin tulemme huomaamaan, voidaan ylistysmusiikkia pitää myös omana musiikillisena genrenään. Tämän teeman kohdalla olen siis katsonut aiheelliseksi käsitellä ne ylistykseen liittyvät kommentit, jotka lähestyvät aihetta uskonnon käytäntöön liittyvänä seikkana.

Eräs kommentti oli muotoiltu seuraavasti:

Ylistävää kristillistä musiikkia, lyriikoissa keskeistä uskonnollinen sisältö (vn63).

Tämän vastaajan lisäksi kristillisyyden tai kristillisen musiikin mainitsi viisi muuta vastaajaa. Uskonnollisuus tuli lisäksi esille kolmessa muussa vastauksessa:

Uskonnollisia lauluja ylistetään Jeesusta ja Jumalaa, VIRSEJÄ laulettuna (vn53).

Uskonnolliset sanat ja tunteikkaat esitykset. Hyvä fiilis (vn55.)

Ei suoranaisesti uskonnollista musiikkia, usein mukavan rytmikästä musiikkia. Joskus jopa tykästynyt muutamiin biiseihin. (vn42.)

Voimme tästä havaita, että vastaajat eivät olleet täysin yksimielisiä gospelmusiikin uskonnollisesta luonteesta. Kuitenkin aiemmin mainittujen lisäksi kahdelle muulle vastaajalle tuli gospelmusiikista mieleen uskonto, yhdelle kristillinen maailmankatsomus ja yhdelle herätyskristillisuus.

Uskoon liittyviä kommentteja esiintyi muutamia. Eräs käsitti gospelmusiikin olevan erityisesti nuorten uskovaisten musiikkia. Kahdelle vastaajalle tuli gospelmusiikista mieleen usko ja sen toteuttaminen. Uskon kohdetta puolestaan tuotiin esille siten että yhdessä vastauksessa mainittiin Jumala, toisen mukaan Jeesuksen tulisi tulla gospelmusiikista mieleen, kolmas liitti mielikuvaansa henkimusiikin käsitteen.

Tämä *kristillinen/hengellinen/maallinen* teema on rajattu siten, että siihen eivät kuulu esimerkiksi uskonnollisten yhteisöjen toimintaan viittaavat kommentit, jotka käsittelevät teeman *uskonnollinen toiminta* yhteydessä, tai henkilökohtaiseen uskon kokemukseen liittyvät kommentit, joita kuvaan teemassa *henkilökohtaisuus, tunteet ja tunnelmat*.

4.2. Kevyttä, monipuolista ja rytmikästä

Tässä luvussa käsittelevän teemaa *musiikillisia piirteitä* eli niitä kommentteja, jotka kuvaavat näkemystä gospelmusiikin musiikillisista piirteistä. Tätä teemaa rajatessani olen tietoisesti rajannut pois *sijainti*-teeman kohdalla käsiteltävät tummaan gospeliin liittyvät pohdinnat sekä maininnat nuorekkuudesta, hengellisestä musiikista ja sanoituksista, mikäli ne eivät ole esiintyneet jonkin selkeämmin musiikillista piirrettä, tyyliseikkaa tai moderniutta käsittelevän kommentin yhteydessä. Olen siis tarkoituksellisesti hajottanut kokonaisvaltaisen genren pohdinnan useiden eri teemojen alaisuuteen. Musiikillisten piirteiden ja *henkilökohtaisuus, tunteet ja tunnelmat* -teeman välillä jouduin myös tekemään rajausta siten, että esimerkiksi iloon liittyvät kommentit käsittelevän tunteiden ja tunnelmien kategoriassa mutta musiikin iloisuuteen viittaavat näkemykset musiikillisten piirteiden yhteydessä.

46 vastaajaa kirjoitti kysymykseen *Mitä tulee mieleen gospelmusiikista?* vastauksen, jossa tuotiin ilmi ainakin yhtä seuraavista kolmesta aiheesta: gospelmusiikin modernisuuden ja reippauden pohdinta (13 vastaajaa), musiikkityyliin liittyviä ajatuksia (14 vastaajaa) tai musiikkia kuvaavia ilmaisuja (22 vastaajaa).

Gospelmusiikin moderniutta ja sen suhdetta virsiin tai muuhun hengelliseen musiikkiin pohti kymmenen vastaajaa. Heistä kaksi kertoi mieleen tulevan virsien laulamisen tai vanhanaikaisen kirkkomusiikin. Kahdeksan muuta painotti gospelmusiikkia nimenomaan reippaampana, uudempana ja virsiä sekä vanhoja hengellisiä lauluja kevyempänä, menevänä hengellisenä musiikkina. Heistä neljä painotti vastauksissaan gospelmusiikin kevyttä verrattuna virsiin ja perinteiseen hengelliseen musiikkiin. Esimerkkinä: ”Hengellinen musiikki, joka ei ole ’harrasta’ (kuten virret ja vanhat hengelliset laulut)” (vn30). Seuraavasta kommentista puolestaan ilmenee mielteliäämpi suhtautuminen:

Ajattelen uudemmaa hengellistä musiikkia. Ja silti liitän siihen myös negrospirituaalit. En osaa tarkasti rajata, en ole ajatellut sitä niin. Itse laulan gospelryhmässä ja ohjelmistoon kuuluu myös virsiä... (vn21.)

Kolme muuta aihetta pohtinutta vastaajaa eivät heikään vastauksissaan yhtä vahvasti asettaneet vastakkain gospelmusiikkia ja hartaampaa hengellistä musiikkiperinnettä. Heistä

yksi korosti gospelmusiikin keveyttä ja toinen sen menevyyttä sekä molemmat sen yhteyttä Afrikkaan. Kolmas puolestaan kirjoitti seuraavaa: ”Hengellinen ’reippaampi’ musiikki” (vn80). Vaikka hän ei kommentissaan muuta kirjoittanutkaan, on pääteltävissä, että gospelmusiikki hänen mielestään erottuu muusta hengellisestä musiikista juuri ”reippautensa” perusteella. Kaksi muutakin vastaajaa toi vastauksissaan esille gospelmusiikin reippauden. Heistä toinen mainitsi kommentissaan myös kitarasäestyksen. Eräs vastaaja puolestaan pohti gospelmusiikkia seuraavasti: ”yleensä rauhallista, voi olla myös esim. rockmusiikkia, esim. Metallimessu” (vn10). Yksi havaittava gospelmusiikkiin useasti liitetty mielikuva on siis sen perinteisempää hengellistä musiikkia keveämpi ja reippaampi olemus.

Vastauksissa pohdittiin myös gospelmusiikin paikkaa erilaisten musiikkityylien kentällä. Gospelmusiikin monipulisuuteen juuri kyseistä sanaa käyttäen viittasi neljä vastaajaa. Kuusi muuta vastaajaa pohti gospelmusiikin laajaa sisäistä tyyllilajien kirjoa. Yksi heistä totesi: ”Mukavaa, kun on gospelin saralla monenlaista artistia ja tyyliä” (vn72). Kaksi vastaajaa kertoi gospelmusiikin edustavan monia erilaisia musiikkityylejä, heistä toinen liitti määritelmään kiinteästi musiikin sisältämän avoimen kristillisen sanoman. Muut tyyllilajien kirjoa pohtineet kolme vastaajaa olivat hekin yksimielisiä hengellisen viestin keskeisyydestä gospelmusiikista puhuttaessa. Alla heidän kysymykseen antamansa vastaukset kokonaisuudessaan:

Gospelmusiikki on terminä vaikea, koska etupäässä siitä tulee mieleen gospelkuorot, vaikka monesti siinä niputetaan yhteen kaikentyylinen hengellinen musiikki. (vn110.)

Alun perin tarkoittaa negrospirituaaleja, mutta nykyään varmaan tarkoitetaan kaikkea hengellistä musiikkia ehkä ylistysmusiikki alkaa olla oma genrensä genre melkein mikä vain mutta hengelliset sanat. (vn29.)

Gospelmusiikkia on laajalla skaalalla tyyllilajeista toisiin. Mielestäni gospelin määrittelee ennemminkin sanoitus, laulujen sisältö, kuin sävel. Gospelmusiikin nimissä on tehty paljon surkeaa musiikkia, mutta sen tosissaan otavat edustavat asiaansa tyyllillä. Arvostan Suomal. gospelmusikoista erityisesti PEKKA SIMOJOKEA. ULKOM. David Lyle Morrisia. (vn109.)

Edellä lainatuista kommentteista viimeiseen sisältyvä mielenkiintoinen viittaus gospelmusiikin laadukkuuteen. Vastaaja tuntuu viittavan, että sanoitusten tärkeäksi koettu sisältö ja sen viestittäminen on monesti jättänyt musiikillisen laadukkuuden toissijaiseen asemaan, vaikka toisaalta löytyy myös asialleen omistautuneita taitavia muusikkoja. Kriittiseksi tulkittavan gospelmusiikkiin liittyvä mielikuva oli myös seuraava: ”jossain määrin kaavamaisuus” (vn74).

Äsken esitetyissä lainauksissa vn29 toteaa gospelmusiikin alun perin tarkoittavan negrospirituaaleja. Negrospirituaalit liitti gospelmusiikkiin hänen lisäksi neljä muuta vastaajaa ja tummaihoisten musiikillinen perinnettä pohdittiin myös seuraavasti:

Kuorossa laulettua hengellistä musiikkia. Stereotyyppisesti mustien naisten laulamaa, uruilla säestettyä laulua. (vn48.)

Eräs mielikuva gospelmusiikista kuuluu:

vähän ankeat uusgospelbändit, negrospirituaalit yms. vanha blues (vn45.)

Erityisen kiinnostavan tästä kommentista tekee ilmaisu ”uusgospelbändit”, siihen en ole törmännyt aiemmin. Vastaaja liittyy negrospirituaalit vahvasti vanhaan bluesiin. Toisenkin vastaaja on mielikuvassaan maininnut bluesin:

Rento blues/easy listening tyyli. Ei ole tietoa (vn56.)

Epätietoisuus gospelmusiikin määritelmästä tuli tämän vastaajan kommentin lisäksi esillä myös aiemmin lainatussa vastaajan nro 21 kommentissa, jossa hän totesi, että ei osaa tarkasti rajata gospelmusiikkia.

Musiikkigenereellisistä määritelmistä gospelmusiikki oli vastauksissa liitetty kerran kansanmusiikkiin, kerran klassiseen musiikkiin ja kahdesti kirkkomusiikkiin. Gospelmusiikin laajaa genreskaalaa pohtivassa kommentissaan, (joka löytyy kokonaisuena edelliseltä sivulta,) vn29 tuo esille gospelmusiikin samaistettavuuden hengelliseen musiikkiin mutta pohtii kuitenkin: ”ehkä ylistysmusiikki alkaa olla oma genrensä”. Tyylillisesti gospelmusiikki koettiin siis useasti monipuoliseksi genreksi, jota määrittelee selkeämmin sanoitusten hengellisyys kuin musiikin tyylilaji.

Erilaisia gospelmusiikkia kuvaavia musiikkiin liittyviä ilmaisuja toi esille parikymmentä vastaajaa. Lisäksi hengellisyyteen ja kristillisyyteen liittyviä kommentteja sekä viittauksia nuorekkuuteen käsitellään muiden teemojen yhteydessä. Gospelmusiikkiin liittyvien musiikillisten mielikuvien päälinja vaikuttaa aineiston mukaan olevan rytmikkyys, mukaansatempaavuus ja reippaus. Kuuden henkilön mainitsema iloisuus on sekin tärkeä huomioitava päälinja.

Mielikuvistaan kirjoittaessaan seitsemän henkilöä mainitsi joko rytmin tai rytmikyyden. Eräs hyvän rytmin maininnut totesi lisäksi gospelmusiikin olevan dynaamista musiikkia. Dynaamisuuden käsitteen lisäksi gospelmusiikin mukaansatempaavuuteen on viitattu

mukaansatempaavuuden ilmaisulla neljän vastaajan toimesta sekä svengaavuuden kautta seuraavassa:

amerikkalainen kirkko, iso svengaava tummien kuoro, energisyys, ilo
(vn89.)

Tässä vastauksessa liittyy gospelmusiikkiin energisyys. Samansuuntaisia ajatuksia lienee myös niillä vastaajilla, jotka olivat liittäneet reippauden ja menevyyden gospelmusiikkiin.

Seuraavassa rytmit mainitsevassa mielikuvassa käsitellään myös esteettisyyttä: ”kauniit, sointuvat rytmit” (vn103). Kauneuden lisäksi vastauksissa oli gospelmusiikin esteettisyyttä kommentoitu positiivisesti myös kehumalla soundia hyväksi ja mieltämällä gospelmusiikki herkäksi. Lisäksi tämän kysymyksen yhteydessä gospelmusiikin melodisuuden mainitsi yksi vastaaja. Esteettisyyteen liittyen esitettiin myös negatiivisempi huomio: ”joskus on sietämätöntä melskettä” (vn17).

4.3. Evankeliumimusiikki

Tässä luvussa tutustutaan teemaan *sanat ja viesti* eli tarkemmin niihin kahteenkymmenen kahdeksaan kommenttiin, jotka käsittelevät gospelmusiikin viestiä ja sanoituksia. Teemassa korostuvat sanojen hengellinen sisältö, evankeliumi ja kristillinen sanoma. Puolessa teemaan liittyvistä kommentteista tuli esille evankeliumin merkitys ja kolmasosassa korostettiin kristillisiä sanoituksia. Viisi vastaajaa kommentoi sanoituksia muuten.

Edellisessä luvussa todettiin kristillisen sanoman olevan monen mielestä keskeinen gospelmusiikkia määrittävä tekijä. Esimerkiksi ”Mielestäni gospelin määrittelee ennemminkin sanoitus, laulujen sisältö, kuin sävel” (vn109). Samoilla linjoilla hänen kanssaan ovat myös sisällön maininnut vastaaja ja kaksi muuta sanoitusten tärkeyttä korostavaa vastaajaa. Sanoitukseen liittyen niiden hengellisyyden mainitsi kaksi ja vastaavasti uskonnollisen sisällön samoin kaksi vastaajaa. Yhteensä siis sisällön tai sanoituksen tärkeyden toi kommentteissaan esille kahdeksan eri vastaajaa. Sanoitusten kristillinen sisältö vaikuttaa tämän mukaan olevan tärkeä osa gospelmusiikkia.

Neljän vastaajan mielikuvaan liittyi evankeliumin ilosanoma Jeesuksesta. Kuten luvun 3.1.2. alussa totesin, evankeliumi on *Nykysuomen sanakirjan* mukaan: ”Raamatun, varsinkin Uuden testamentin ilosanoma Jumalan tahdosta pelastaa ihmiskunta Kristuksen kautta”. Osa erästä mielikuvaa kuului: ”Evankeliumi, joka sisältyy laulujen sanoituksiin (gospel=evankeliumi)” (vn30). Yksi vastaaja kertoi gospelista tulevan mieleen ilosano-

man, toinen kirjoitti: ”JEESUS! (toivon mukaan)” (vn51). Yhdessä vastauksessa gospelmusiikkiin yhdistettiin evankeliumin viesti. Evankelioinnin eli evankeliumin eteenpäinviemisen/julistamisen mainitsi puolestaan viisi vastaajaa. Yksi heistä korosti musiikkia erityisenä evankelioinnin välineenä seuraavasti:

Gospel vie sanomaa hyvästä vaihtoehdosta/joskus paremmin kuin puhe (vn86.)

Evankeliumiin ja sen sanomaan viittaavia kommentteja esitti siis kaikkiaan yhdeksän eri henkilöä. Gospelmusiikin selkeän tai kristillisen sanoman keskeisyyden mainitsi puolestaan seitsemän vastaajaa, jotka yhtä lukuun ottamatta eivät kuulu evankeliumin mainin-neisiin. Kokonaisuudessaan sanoman merkitystä korosti näin ollen viisitoista henkilöä. Gospelmusiikki eli evankeliumimusiikki on siis monen mielessä nimensä ansainnut.

Gospelmusiikin sanoituksia kehui yksi hyväksi, toinen upeiksi ja kolmas mukaviksi. Kriittisemmän kannan sanoituksiin ottanut vastaaja kirjoitti: ”sanoitukset toistavat välillä itseään” (vn68). Erään vastaajan mielestä gospelmusiikki: ”Kertoo Jumalan rakkaudesta. Antaa ohjeita ihmisen elämän moniin kysymyksiin.”. (vn12.) Hyväksyvä ja suvaitsevai-nen olivat puolestaan osa erään vastaajan mielikuvaa gospelmusiikista.

4.4. Iloa ja voimaantumista

Teeman *henkilökohtaiset tunteet ja tunnelmat* keskiössä ovat individualistisemmat gos-pelmusiikkiin liittyvät kokemukset. Siihen liittyvät tunteet ja tunnelmat sekä henkilökoh-raiseen uskoon ja jumalasuhteeseen liittyvät kuvaukset. Tällaisia aiheita kaikkien 117 vastaajan joukosta on vastauksissaan kysymykseen *Mitä tulee mieleen gospelmusiikista?* maininnut 26 henkilöä. Useimmat heistä mainitsivat kommentteissaan useamman kuin yhden tunteen tai tunnelman. Luvussa 4.2. totesin iloisuuden olevan huomionarvoinen osa gospelmusiikkiin liitettyä musiikillista mielikuvaa. Aiemmin mainittujen iloisuuteen liittyvien kommenttien lisäksi ilo oli myös henkilökohtaisten kokemusten kohdalla useimmin mainittu kokemus. Sen mainitsi sanalla ilo viisi eri vastaajaa. Kuudes vastaaja kertoi saavansa iloa gospelmusiikista, ja seitsemäs mainitsi iloisen ilmapiirin:

Hyvä rytmi, iloinen ilmapiiri, kiitos, voimaantuminen Pyhä Hengen avulla. Rentouttavaa oloa. Hyvää musiikkia. Upeita sanoituksia joskus Pyhän Hen-gen ilmapiiriä. Dynaamista musiikkia... (vn11.)

Kahdeksas iloon liittyvä kommentti sisälsi sanat iloisuus, riemu ja ylistys.

Ylistys on tullut esille jo kahdessa aiemmassakin luvussa. Luvussa 4.1. perustelin päätöstäni hajauttaa ylistykseen viittaavat vastaukset eri teemojen kohdalla käsiteltäviksi. Luvussa 4.2. puolestaan tuli esille ylistysmusiikin genreen liittyvää pohdintaa. Tämän teeman kohdalla ylistys nähdään henkilökohtaisen uskon ilmaisuun ja kokemukseen liittyvässä yhteydessä. Ylistyksen gospelmusiikkiin liittyvässä mielikuvassaan on maininnut yhteensä viisi vastaajaa, joista yksi kirjoitti: ”Hyvä gospel tuo Jumalan ylistyksen ja rakkauden” (vn17). Kaksi ylistyksen esille tuoneista mainitsi kommenteissaan myös ilon tai iloisuuden. Heistä toisen kommentti kokonaisuudessaan: ”ilo, evankeliumin viesti, ylistys, Pyhän Hengen ilmapiiri” (vn4). Myös edellisen sivun lainauksessa (vn11) mainittiin Pyhän Hengen ilmapiiri. Samassa lainauksessa tuli esille voimaantuminen Pyhän Hengen avulla.

Sana voimaantuminen tuli esille kahdessa vastauksessa. Yllä kuvatun lisäksi eräs toinen kuvasi gospelmusiikin parhaimmillaan olevan voimaannuttavaa. Muita vastauksissa esille tulleita voimaantumiseen viittaavia ilmaisuja ovat kolmesti mainittu lohdutus sekä kahdesti mainitut hoitavuus ja rohkaisevuus. Näitä ilmaisuja käytti viisi eri vastaajaa.

Hyvä olo tuli gospelmusiikista mieleen kahdelle vastaajalle, hyvä fiilis ja tunteikkaat esitykset puolestaan kolmannelle. Neljäs aloitti vastauksensa: ”musiikki, joka tuo hyvän mielen” (vn70). Nämä vastaajat korostivat gospelmusiikin positiivista vaikutusta mielialaan. Eräs mielikuvassaan ilon esille tuonut mainitsi myös avoimuuden ja välittömyyden. Elämyksellisyys puolestaan tuotiin esille seuraavasti: ”Joskus mahtavia elämyksiä. Kaunista kuultavaa, ylistystä.” (vn97.) Gospelmusiikkia kuvattiin myös yksittäisillä sanoilla herkkää ja ihanaa. Parissa kommentissa tuli esille gospelmusiikin rentouttavuus tai rentous vakavienkin asioiden äärellä.

Rauhaan ja hengelliseen puhuttelevuuteen liittyy muutama kommentti. Rauha tuli mieleen kahdelle vastaajalle, joista toinen korosti rauhan syntyvän nimenomaan hengellisten laulunsanojen vaikuttamana. Seuraavassa kahdelle muulle vastaajalle gospelmusiikista mieleen tulleet asiat:

Siinä on hyvä sanoma, se rauhoittaa + lohduttaa, siitä saa iloa + vahvistusta uskolle (vn18.)

usko ja rukous (vn115.)

Näille vastaajille gospelmusiikki toi mieleen henkilökohtaisen uskon ja sen harjoittamisen. Kolmannenkin vastaajan mielikuva liittyi uskoon. Lisäksi neljäs henkilö oli todennut Jumalan rakkaudesta kertovan gospelmusiikin puhuttelevan itseään.

4.5. Afrikka, Amerikka ja Suomi-gospel

Tässä luvussa käsitellään teemaa *sijainti*, jossa tulevat esille etniset ja maantieteelliset seikat. Tulen esittelemään myös käsityksiä suomalaisen gospelmusiikin suhteesta gospeliin muualla maailmassa. Tätä teemaa käsitteleviä vastauksia kysymykseen *Mitä tulee mieleen gospelmusiikista?* löytyi kaikkiaan 24:sta lomakkeesta.

Gospelmusiikista yhdelle vastaajalle tuli mieleen ”englanninkielinen hengellinen musiikki” (vn28). Muut vastaajat eivät erikseen painottaneet musiikin esityskieltä. Etnisyys puolestaan näkyi vastauksissa enemmän. Yksittäisessä vastauksessa mainittiin kansanmusiikki, mutta keskeisempää on tummaihoisuuden sekä Amerikan ja Afrikan yhdistäminen gospelmusiikkiin.

Tummaihoisten musiikilliseen perinteeseen viittasin jo aiemmin luvussa 4.2. Tuossa yhteydessä mainitsin, että viisi vastaajaa on vastauksissaan tuonut esille negrospirituaalit ja että kuudennen vastaajan mielikuvaan gospelmusiikista liittyy uruilla säestetty mustien naisten kuorossa laulama musiikki. Heidän lisäksi yhteensä yhdeksän vastaajaa luonnehti vastauksissaan gospelmusiikin yhteyttä tummaihoiseen väestöön esimerkiksi ilmaisuilla tumma gospel, mustien musiikki ja tummien musiikki. Lisäksi luonnehdittiin esiintymiseen liittyen gospelmusiikkia värillisten soittamaksi ja viitattiin mustaihoisiin/tummiin kirkkokuorolaisiin.

Gospelmusiikin liitti afrikkalaisuuteen viisi vastaajaa. Seuraavassa heidän mielikuvansa:

hengellinen, nuorekas musiikki, afrikkalainen kuori (vn1.)

Hengellinen ”kevyt” musiikki, alkuaan afrikkalainen (vn77.)

hyvä olo, afrikkalainen kuoro -> ilo, julistus, Jumala
- hyvät sanoitukset, rytmi välillä kovasti mukaansa tempaava. (vn83.)

Menevä hengellinen musiikki.

Tummat afrikkalaiset kirkkokuorolaiset; Iloisuus. Riemu, Ylistys, (vn104.)

ylistys; hengellinen ja afrikkalainen musiikki (vn111.)

Nämä viisi vastaajaa palauttivat gospelmusiikin juuret Afrikkaan. Amerikkaa he eivät mainitse, ja vaikuttaa siltä, että heille afrikkalaisuus sijoittuu nimenomaan fyysiselle Afrikan mantereelle, ei niinkään Amerikan Yhdysvaltojen afroamerikkalaiseen kulttuuriin.

Amerikan, amerikkalaisuuden tai USA:n puolestaan mainitsi seitsemän vastaajaa. Amerikkalaisiin kirkkokuoroihin viittasivat seuraavat vastaajat:

amerikkalainen kirkko, iso svengaava tummien kuoro, energisyys, ilo (vn89.)

Amerikkalaiset kirkkokuorot, joissa tummaihoiset laulavat. Hengellinen musiikki, joka ei ole ”harrasta” (kuten virret ja vanhat hengelliset laulut). Evankeliumi, joka sisältyy laulujen sanoitukseen (gospel=evankeliumi). (vn30.)

Näistä jälkimmäinen tuo lisäksi esille gospelmusiikin suhdetta muuhun hengelliseen musiikkiin. Seuraavassa puolestaan näkyvät ne vastukset, joissa on mainittu sekä Amerikka että suomalainen gospelmusiikki:

Jukka Leppilampi; Pekka Simojoki = Suomigospel
USAn ”syvän etelän” puuvillapellot (vn5.)

Mustien musiikki jossain Amerikan orjapelloilla,
mustien hallelujakuorot Amerikan kirkoissa ja
suomalainen Exit-bändi (vn8.)

Hengellinen musiikki, Pekka Simojoki, Exit, amerikkalainen gospel, mikä
genre tahansa tai vain edellä mainittu amerikkalainen (vn27.)

Amerikka, kristillisuus, Suomi-gospel, seurakunta (vn31.)

Samansuuntainen on myös kommentti:

ensimmäisenä amerikkalainen ”tummiin musiikki” nykyisin myös muu
(Vastaajan nro 112.)

Useampi henkilö on siis pohtinut amerikkalaista ”orjapelloilta” lähtöisin olevaa gospelmusiikkia ja toisaalta tuonut esille suomalaisen gospelmusiikin esittäjiä, sekä gospelmusiikin sisäistä genrejen kirjoa. Lisäksi eräs pohti tummaihoisuutta ja gospelmusiikkia seuraavasti:

Sanasta gospel tulee mieleen mustaihoisten kirkkokuoro. Mutta gospelmusiikilla käsitan musiikin jossa on kristillinen sanoma (vn13.)

4.6. Tummaihoiset kuorolaiset, Pekka Simojoki ja kumppanit

Gospelmusiikin esittäjiin liittyviä asioita oli vastaukseksi kysymykseen *Mitä tulee mieleen gospelmusiikista?* tullut mieleen 24:lle eli yhtä usealle kuin *sijainti* teemaan liittyviä kommentteja. Edellisessä luvussa tulikin jo mainittua tummien kuoro ja joitakin suomalaisen gospelmusiikin esittäjiä. Tässä luvussa esittelen siis *esiintyjä* teemaan liittyviä seikkoja ja henkilöitä niin, että ensin käsittelen kuoroihin ja yhtyeisiin liittyviä kommentteja ja sitten yksittäisiin henkilöihin liittyviä mainintoja.

Kuoroihin liittyviä kommentteja vastausten joukosta löytyy kymmenen tai yksitoista. Yhdestoista vastaus näyttäisi kyselypaperissa enemmän tekstiltä ”afrikkalainen kuori” kuin kuoro. Tummaihoisiin, afrikkalaisiin tai amerikkalaisiin kuoroihin on viitannut seitsemän vastaajaa. Kaksi vastaajaa mainitsi kuorot, liittämättä niitä kuitenkaan etnisyyteen, ja yhdelle tuli gospelmusiikista mieleen lapsikuoro Jippiin levy.

Yhtyeisiin liittyviä kommentteja toi esille yhteensä seitsemän vastaajaa. Eräs käytti käsitettä uusgospelbändit. Toinen puolestaan mainitsi nuoruudesta tutut bändit. Yksittäisistä yhtyeistä yksi vastaaja mainitsi Pro Fiden ja toinen The Rainin. Yhden vastaajan mielikuvassa korostuivat erityisesti musiikin esittäjät:

Yhtyeitä ja laulajia (suomalaisia lähinnä). Perinteiset Pekka Simojoki, A-M Kaskinen, EXIT, ulkomaalaista en niinkään tunne, mieleen tulevat negrospirituaalit ja Hillsong. (vn20.)

Negrospirituaaleihin liittyviä mielikuvia käsitellen luvuissa 4.2. sekä 4.5. ja Hillsongia luvussa 4.7. Yllä mainitun lisäksi kaksi muuta vastaajaa mainitsi Exit-bändin. Luvussa 3.2.2. olen kirjoittanut mm. Exitistä, Pekka Simojoesta ja Anna-Mari Kaskisesta. Yksittäisistä muusikoista Pekka Simojoen oli tähän kysymykseen annetuissa vastauksissa maininnut kaikkiaan seitsemän vastaajaa.

Simojoen ja Kaskisen lisäksi tämän kysymyksen vastauksissa mainittiin kertaalleen seuraavat yksittäiset henkilöt: David Lyle Morris, Jukka Leppilampi, Petri Laaksonen ja Pekka Ruuska. Kahteen kertaan esiintyi puolestaan Juha Tapion nimi. Hänen paikkansa gospelmusiikin edustajana näyttäytyy kuitenkin näiden kommenttien jälkeen ristiriitaisessa valossa.

Ensimmäiseksi tulee mieleen Juha Tapio ja toiseksi kirkon nuorisopäivät (vn60).

Kristillinen musiikki, Juha Tapiota ei voi enää sanoa GOSPEL muusikoksi. (vn38.)

4.7. Osa seurakunnan elämää

Teeman *uskonnollinen toiminta* yhteydessä käsittelen niitä vastauksia jotka liittyvät seurakunnalliseen (kirkon) toimintaan niin ulkomailla kuin Suomessakin. Vastauksia on yhteensä 15:ltä eri vastaajalta. Gospelmusiikista tuli yhteensä yhdeksälle vastaajalle mieleen suomalaiseseen uskonnolliseen toimintaan liittyviä asioita. Seurakunta tai kirkko yleisemmin tuli mieleen heistä puolelle ja toinen puoli toi esille erilaisia musiikkiin ja nuo-

ruuteen liittyviä toimintamuotoja. Ulkomainen uskonnollinen toiminta tuli mielikuvissa esille etupäässä kuoromusiikin kautta.

Yksi vastaaja mainitsi vastauksessaan Hillsongin. Hillsong Church on australialainen vuonna 1983 perustettu helluntailainen seurakunta, joka on sittemmin levittäytynyt myös useisiin muihin maihin. Seurakunta on erityisen tunnettu ylistysmusiikistaan. (Wikipedia/Hillsong Church.) Ulkomaiseen kristilliseen toimintaan viitattaessa kyseinen vastaaja poikkeaa selkeästi yleisestä linjasta, joten vaikuttaa todennäköiseltä, että vastaaja on ajatellut niemenomaan Hillsong seurakunnan piiristä tulevaa musiikkia, eikä niinkään esiintyjän selkeää yhteyttä tiettyyn seurakuntaan.

Seurakunnan ulkomaiseen toimintaan viitattiin kirkkokuorojen kautta viidessä eri vastauksessa. Kirkon kuoroon viitanneista vastaajista kolme sijoitti nämä kuorot Amerikkaan, yksi mainitsi tummaihoisten kirkkokuoron ja yksi tummat afrikkalaiset kirkkokuorolaiset. Tummaihoisuuteen ja amerikkalaiseen tai afrikkalaiseen alkuperään liittyen käsittelin näitä kommentteja aiemmin luvussa 4.5. sekä kuoroesiintymiseen liittyen luvussa 4.6.

Suomalaiseen uskonnolliseen toimintaan viitattiin sanalla kirkko kahdessa vastauksessa. Heistä toiselle tulivat mieleen myös ”Junde” ja ”Seurak”. Tulkitsen näiden tarkoittavan jumalanpalvelusta ja seurakuntaa. Hänen lisäksi seurakunta tuli mieleen myös kahdelle muulle vastaajalle, joista toinen mainitsi seurakunnan lisäksi evankelioinnin. Suomalaisesta seurakunnan toiminnasta mainittiin viiden vastaajan kommentteissa joitakin erityisempiä toimintamuotoja. Yksi vastaaja kertoi laulavansa gospelryhmässä. Toinen mainitsi Metallimessun eräänä gospelmusiikkiin liittyvänä seurakunnan tilaisuutena. Lisäksi yksi mainitsi kirkon nuorisopäivät, toinen gospelkonsertit ja kolmannelle tulivat mieleen sekä nuorten leirit että gospelfestarit.

4.8. Nuoret ja nuorekkuus

13 vastaajaa oli gospelmusiikkiin liittyvissä mielikuvissaan tavalla tai toisella tuonut esille teeman *nuoruus*. Heistä kahdelle on gospelmusiikista tullut mieleen seurakunnan nuorisotoiminta. Näistä kahdesta toinen mainitsi vastauksessaan nuorten leirit ja toinen kirkon nuorisopäivät. Samansuuntainen ajattelutapa ilmenee myös seuraavasta kommentista: ”nuorten uskovaiste musiikki” (vn108). Lisäksi kaksi vastaajaa kuvasi gospelmusiikkia ”nuorisomusiikiksi”.

Hieman erilaisen näkökulman nuoruuteen puolestaan esitti se vastaaja, jolle tuli gospelmusiikista mieleen ikinuoruus. Kun äsken esiteltujen viiden vastaajan kommentteissa ko-

rostuu gospelmusiikki nimenomaan nuorille suunnattuna musiikkina, lisää ikinuoruuden mielikuva gospelmusiikin yleisöön myös jo varttuneempia kuulihoita. Seuraavissa kommentteissa esiintyy vastaajien omaan nuoruusaikaan peilaavia pohdintoja:

Paljon nuoruudesta tuttuja bändejä. (vn15.)

The Rain oli teini-ikäni gospel-rakkaus. Nuorempana (16–21 vuotiaana) tuli kuunneltua enemmän gospelia kuin nykyisin. (vn33.)

hengellinen nuorten ja nuortenmielisten musiikki!
Olen aloittanut Pro fideä kullen 60-luvulla
sanat tärkeät (vn25.)

Kommenteista viimeisessä tulee mielenkiintoisella tavalla esille ajatus nuorten ja nuortenmielisten musiikista. Nuortenmielisyyden ja aiemmin mainittu ikinuoruus viittaavat ajattelutapaan, jossa varttuneempikin henkilö voi kokea edelleen kuuluvansa nuorten joukkoon.

Nuorekkuus puolestaan liittyi gospelmusiikkiin neljän eri vastaajan mielikuvissa. He kuvasivat nimenomaan musiikkia nuorekkaaksi. Nuoruuden teeman sisältä voidaan siis löytää kolme suunnilleen yhtä vahvaa aihealuetta: gospelmusiikki osana seurakunnallista nuorten toimintaa, nostalgiset nuoruusmuistot ja musiikin nuorekas ote.

4.9. Arjen voimavara

Kun aloin muodostaa teemoja kysymykseen *Mitä tulee mieleen gospelmusiikista?* annettuja vastauksia läpi lukemalla, nousivat sieltä esille mm. ajatukset arjesta ja elämästä sekä ajatus gospelmusiikin elämän ohjeista. Näiden perusteella muodostui tässä käsiteltävä *arki ja elämä* -teema, joka vastaajamäärältään jäi alkuperäisestä teemajoukosta pienimmäksi sisältäen viiden eri vastaajan kommentteja. Kommenteissa heijastuu gospelmusiikin tärkeä paikka vastaajien omaan arkeen liittyvänä voimavarana.

Eräälle vastaajalle tuli gospelmusiikista mieleen elämä. Hän totesi, että se ei ole irti arjesta vaan kuvaa ihmisen elämää kaikinensa. Se lohduttaa, hoitaa, koskettaa arjen tasolla. Samansuuntaisesti esitti asian myös toinen vastaaja, joka kuvasi gospelmusiikkia elämäntähtäimeksi hengelliseksi musiikiksi, arjen säestäjäksi ja työn tahdittajaksi. Kolmas puolestaan koki gospelmusiikin antavan ohjeita elämän moniin kysymyksiin. Elämänmakuiseksi ja iloiseksi gospelmusiikkia kehui neljäs, viidennelle tuli puolestaan gospelmusiikista mieleen päivittäinen hyvä olo.

4.10. Muita seikkoja

Tässä kappaleessa esittelen ne viisi teemaa, jotka syntyivät, kun alkuperäisen teemojen etsinnän kymmenes ”kaatoluokka” jaettiin viideksi erillisiksi teemaksi. Teemat esittelen sen mukaisessa järjestyksessä, kuinka yleisiä ne olivat kysymykseen *Mitä tulee mieleen gospelmusiikista?* annettujen vastausten joukossa. Yleisimmästä harvinaisimpaan järjestyks on: *ei vastausta, tykkään/en tykkää, sekalaista, ystävät/tuttavat sekä media.*

Yhden 14:stä teemasta olen siis otsikoinut: *ei vastausta.* Tähän teemaan kuuluvia vastauksia oli kaikkiaan kahdeksan. Neljässä kyselyvastauksessa kysymykseen oli jätetty kokonaan vastaamatta. Kaksi vastaajaa kysyi avoimesti mitä gospelmusiikki on ja kaksi totesi, ettei gospelmusiikista tule mitään mieleen.

Myös *tykkään/en tykkää* teemaan kuuluu ajatuksia kahdeksalta eri vastaajalta. Heistä puolen kommentit olivat selkeän positiivisia. Yleisesti gospelmusiikkia kehui hyväksi kaksi vastaajaa ja kolmas puolestaan kehui erityisesti gospelkonsertteja hyväksi. Ihanaksi gospelmusiikkia kuvasi neljäs vastaaja. Eräs vastaaja oli vastannut kysymykseen ”ok”. Toinen varovaisemmin mieltymystään kuvannut vastaaja totesi:

Ei suoranaisesti uskonnollista musiikkia, usein mukavan rytmikästä musiikkia. Joskus jopa tykästynyt muutamiin biiseihin. (vn42).

Mieltymystään monipuoliseen gospelmusiikkiin toi seuraavasti esille kaksi vastaajaa.

Monenlaista hyvää musiikkia, osa kiinnostaa enemmän ja osa vähemmän. Tosi monia eri musiikkityylejä. (vn37).

riippa minkälaisesta. On niin hyvää kuin huonoakin. Sanoitukset ovat tärkeimmät (vn50.)

Teemaan *sekalaista* kuuluvat kolmen vastaajan kokonaiset vastaukset. Heistä yksi pohti gospelmusiikin olevan: ”vähän pakosta keksittyä” (vn23). Toiselle tuli mieleen gospelriiders ja kolmannelle rauhalliset illat veden äärellä. Nämä vastaukset eivät selkeästi liity muihin teemoihin. Viimeisellä voisi ajatella olevan yhteyttä seurakunnan nuorten leireihin, mutta sitä ei voi vastauksesta suoraan päätellä.

Kaksi henkilöä toi vastauksissaan tähän kysymykseen esille teemaan *ystävät/tuttavat* liittyviä kommentteja. Heistä ensimmäinen nimesi erään sukulaisensa, toinen vastasi:

Kaverit. Osa laulaa/soittaa gospelia, monen kanssa kuuntelen (vn49.)

Teeman *media* toi esille kaksi vastaajaa. Ensimmäinen heistä mainitsi Jippii levyn ja toinen nunnasta kertovan elokuvan.

4.11. Yhteenvetona: Monipuolinen genre

Tässä luvussa on käsitelty vastaajille gospelmusiikista mieleen tulevia asioita. Huomioin arvoisia seikkoja on paljon. Keskeisimpänä seikkana esille nousee gospelmusiikkiin liitetty hengellisyys, jonka oli gospelmusiikista mieleen tulevien asioiden joukossa tuonut esille reilu neljännes vastaajista. Vastauksista luodut teemat ovat luonnollisesti minun määrittämiäni ja rakentamiani. Ne voivat lokeroida asioita turhaan tai pilkkoa jonkin seikan useaan kategoriaan, jolloin se ei saa ansaitsemaansa huomiota. Tässä pääluvussa on mainittu muutamia tuollaisia useampaan kategoriaan pilkkoutuneita ilmiöitä. Ilo ja iloisuus ovat esimerkiksi ilmentyneet kahden eri teeman kohdalla, yhteensä yli kymmenen eri vastaajan kommentteissa, ja puoliksi jakautuneina saattaneet jäädä toissijaiseen asemaan, vaikka noin joka kymmenes vastaajista on ne tuonut esille.

Toinen useiden eri teemojen alueelle jakautuneeksi todettu seikka on ylistys, jonka toi esille yhdeksän vastaajaa. Heistä yhden kommentti pohtii gospelmusiikkia genrenä niin selkeästi, että tuon sen tässä esille. Genren itsensä pohdinta kun on kaikkein selkeimmin jakautunut osaksi useita eri teemoja.

Alun perin tarkoittaa negrospirituaaleja, mutta nykyään varmaan tarkoitetaan kaikkea hengellistä musiikkia ehkä ylistysmusiikki alkaa olla oma genrensä genre melkein mikä vain mutta hengelliset sanat. (vn29.)

Tutkimuskysymyksistä ensimmäinen pohtii juuri gospelmusiikkia ja genreä. Onko gospelmusiikki siis itsessään genre vai onko se useita genrejä yhteen kokoava sisällöllinen aihepiiri. Yllä lainatussa korostuu näkemys gospelmusiikista useita eri genrejä sisältävänä hengellisenä musiikkina, jota määrittävät ennen kaikkea hengelliset sanat. Genren mainitsi vastauksissaan kaikkiaan kolme vastaajaa, alla kaksi muuta vastausta:

Hengellinen musiikki, Pekka Simojoki, Exit, amerikkalainen gospel, mikä genre tahansa tai vain edellä mainittu amerikkalainen (vn27.)

Monipuolinen genre, sanoitukset toistavat välillä itseään (vn68.)

Gospelmusiikin genrellinen tai genren sisäinen monipuolisuus oli tarkemman pohdinnan aiheena luvussa 4.2. Monipuolisuuden, hengellisyyden ja ilon/iloisuuden lisäksi olivat kristillinen evankeliumin sanoma, tummaihoiset esiintyjät ja kuorot noin joka kymmenennen vastaajan gospelmusiikista mieleen tulevien asioiden joukossa.

5. Gospelmusiikki ja suomalainen yhteiskunta

Tässä luvussa pohdin gospelmusiikkia osana julkista elämänaluetta. Tarkoituksena on vastata erityisesti tutkimuskysymykseen siitä, millainen paikka gospelmusiikilla on suomalaisessa yhteiskunnassa. Edelleen kuitenkin jatkan myös genreen liittyvää pohdintaa, ja uutena aihepiirinä nostan esille kuuntelijan, etenkin hänen ikänsä. Ensin syvennyn teemaan *sijainti*, minkä jälkeen tarkastelen gospelmusiikin sanomaa ja musiikillisia piirteitä. Luvun keskivaiheilla käsitelen esiintyjiin ja mediaan liittyviä teemoja. Viimeisimpänä pohdin gospelmusiikkia nuoruuteen ja uskonnolliseen toimintaan sekä maallisen ja hengellisen problematisointiin liittyen.

5.1. Etnisyyden näkökulma

Gospel amerikkalaisessa merkityksessään yhdistyy Banjon & Williamsin (2011) mukaan erityisesti afroamerikkalaisiin artisteihin (luku 3.1.3.). Kuten luvussa 4.5. tuli esille, suomalaisessa ajattelussa voidaan gospelmusiikkiin hyvin liittää negrospirituaalien perinne ja etnisesti tummaihoisen ihmisryhmä. Kyseiset aiheet olivat gospelmusiikista tulleet kysymyksen kuusi vastauksissa mieleen 14:lle vastaajalle. Kuitenkin tämä on vain vähän reilu kymmenesosa kaikista vastaajista (N=117), joten keskeisimpänä vaikuttajana suomalaisessa gospelmusiikin kuvassa ei sen voida ajatella olevan.

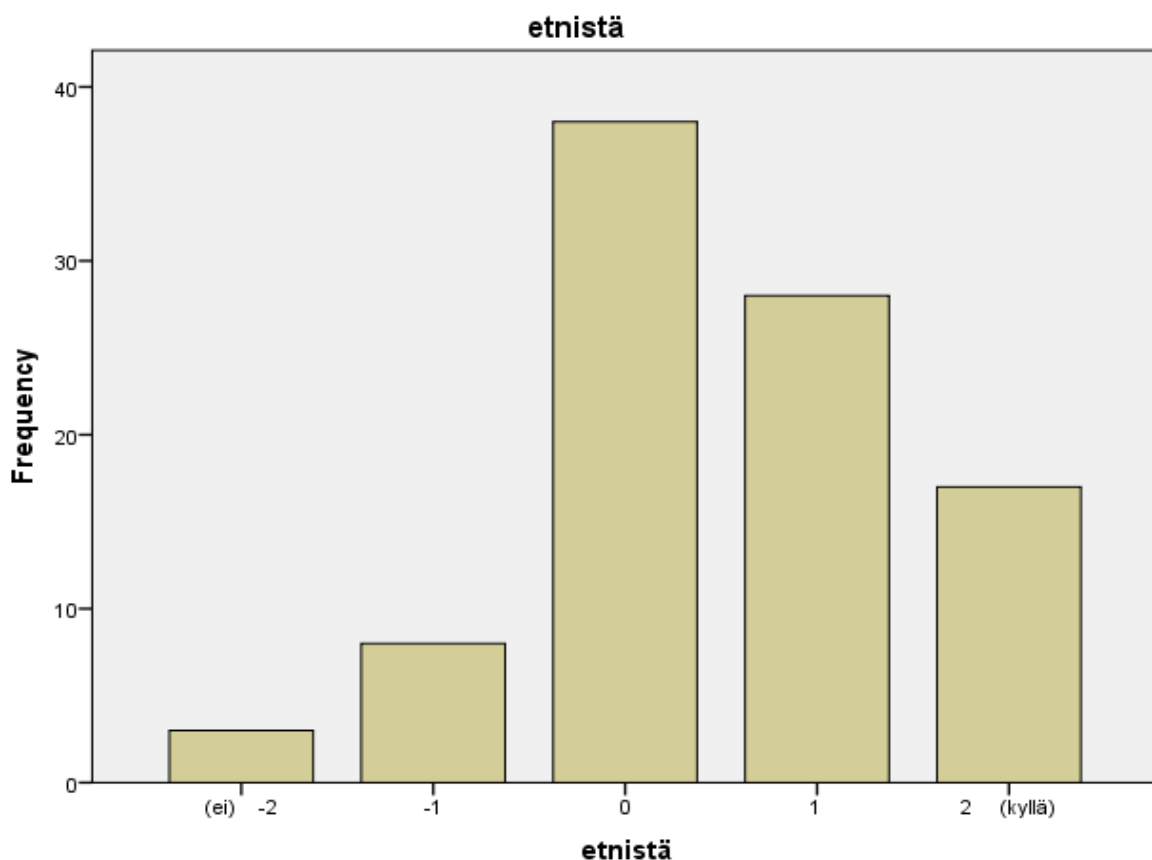
Samansuuntaisesti voi tulkita myös alla Taulukossa 2 ja Kaaviossa 3 esitetyt vastaukset kysymykseen siitä, mieltäväkö vastaajat gospelmusiikin etniseksi. Niistä huomataan, että vastaajista suurin osa, lähes yksi kolmasosa, oli valinnut vastaukseksen keskimmäisen neutraalin vaihtoehdon. Vahvasti tai jossain määrin etniseksi gospelmusiikin mielsi yli kolmannes vastaajista. Negatiivisen vaihtoehdon puolestaan on kaikista vastaajista valinnut vain noin joka kymmenes, joten yleisesti kytkös etniseen taustaan kuitenkin nähdään olevan olemassa.

Tärkeää tässä yhteydessä on huomioida myös se seikka, että kysymykseen on kokonaan jätetty vastaamatta lähes joka viidennessä kaavakkeessa. Olipa eräs vastaamatta jättänyt piirtänyt kysymysmerkin tähän kohtaan. On hyvin mahdollista, että osa on jättänyt vastaamatta siksi, että etnisyyden liittäminen gospelmusiikkiin on heille yksinkertaisesti niin vieras ajatus. Tässä on varmasti myös suomalaisen ja USA:n kulttuurin ero nähtävissä sikäli, että meillä Suomessa on perinteisesti vaikuttanut etnisesti huomattavasti yhtenäisempi kulttuuri.

Taulukko 2. Mieli pide gospelmusiikin etnisyydestä

	vastaajista	prosentteina
-2 (ei)	3	2,6
-1	8	6,8
0	38	32,5
1	28	23,9
2 (kyllä)	17	14,5
vastaus puuttuu	23	19,7
Kaikki	117	100,0

Kaavio 3. Mieli pide gospelmusiikin etnisyydestä

Kuten aiemmin luvussa 4.5. totesin, oli useampi vastaaja erotellut kommentteissaan eri kategorioihin toisaalta amerikkalaisen ”orjapeltoihin” ja kirkkokuoroihin yhdistyvän gospelin ja toisaalta Suomi-gospelin esittäjineen. Samansuuntainen jaottelu on ollut myös omassa mielessäni. Vaikka puolikymmentä vastaajaa on aihetta pohtinut, en kuitenkaan olisi valmis sanomaan, että kyseinen erottelu olisi suomalaisten mielissä jotenkin vakiintunut.

Gospelmusiikkiin liittyy aineistoni mukaan laajalti mielikuvia. Yksi keskeinen luvussa 4.5. käsitelty seikka oli myös afrikkalaisuus. Seuraavassa esittelen kaksi gospelmusiikin

kuunteluun liittyvää vastausta. Nämä vastaajat kertoivat kuuntelevansa gospelmusiikkia vähintään kerran viikossa:

kuuntelen, jos se on erilaista kuin yleensä. Esim. afrikkalaista (vn10.)

tykkään suomalaista. hyvistä sanoista. (vn3.)

Afrikkalaisuus liitettiin kyselyn kysymyksen numero kuusi vastauksissa määrällisesti gospelmusiikkiin yhtä usein, kuin edellä esitetyt genrelliset pohdinnat. Esimerkiksi Löytyn veljesten ja Pekka Simojoen lapsuuden (katso luku 3.2.2.) ja muun lähetystyöhön liittyvän yhteistyön kautta Suomi-gospelilla on nykyisin mielenkiintoiset yhteydet suoraan Afrikkaan. Tällaisessa tilanteessa vaikuttaa aivan luonnolliselta, että afrikkalaisuus kuuluu monen mielikuvaan gospelmusiikista. Kansainvälisyys on mielestäni yksi gospelmusiikkiin liittyvä mielenkiintoinen seikka. Luvussa 4.5. kerroin, että yksi mielikuva gospelmusiikista käsitti englanninkielisen hengellisen musiikin. Tämä on mielenkiintoista kun sitä peilataan yllä lainattuun vastaajan nro 3 kommenttiin, hän siis kertoo kuuntelevansa mielellään nimenomaan suomalaista gospelmusiikkia. Etnisyys ja kansainvälisyys liittyvät monella tapaa suomalaisiin käsityksiin ja kokemuksiin gospelmusiikista. Pienenä esimerkkinä tästä on vielä se, että eräs vastaaja kertoi ensimmäisen kerran kuulleensa gospelmusiikkia ”amerikkalaisessa lähetyksessä” (vn116). Globalisoituneessa maailmassa gospelmusiikki on osa kansainvälisen vuorovaikutuksen verkostoa.

5.2. Sanomaa monella tyylillä

Tässä luvussa ovat aiheena sekä musiikin sanomaan että sen muihin piirteisiin liittyvät seikat. Ensin käsittelen aineistosta esiin nousevia sanomaan liittyviä seikkoja. Uutena aineiston osana käytän etenkin kysymykseen 9. *Miksi kuuntelet/et kuuntele gospelmusiikkia?* annettuja vastauksia. Tässä *sanat ja viesti* -teeman yhteydessä käsiteltävissä vastauksissa mainitaan sisältö, sanat, evankeliumi tai sanoma. Sanoma liittyy yhteiskunnalliseen merkittävyyteen siten, että se liittyy gospelmusiikin ilmiönä vahvasti kristilliseen uskoon. Näin ollen henkilöt, joille kyseinen maailmankatsomus on kaukainen, saattavat kokea koko gospelmusiikin vähemmän kiinnostavana.

Gospelmusiikin kuuntelutottumuksia kuvaavissa vastauksissaan kolme henkilöä oli maininnut sisällön. Heistä kaksi viittasi sisällön puhuttelevuuteen:

Se ei melodisesti eikä sisällöllisesti puhuttele minua. (vn63.)

Kuuntelen radio-Deitä josta gospelmusaa tulee paljon. On mukava kuunnella musiikkia, jonka sisältö puhuttelee ja on Sielukasta. (vn109.)

Näistä vastaajista ensimmäinen kertoi, ettei koskaan kuuntele gospelmusiikkia (kysymys kahdeksan) tai ole mukana uskonnollisen yhteisön toiminnassa (kysymys 15), jälkimmäinen puolestaan vastasi kuuntelevansa gospelmusiikkia päivittäin ja osallistuvansa uskonnollisen yhteisön toimintaan kerran viikossa. Näissä kommentteissa heijastuu gospelmusiikin sanoitusten hengellisiksi tai uskonnollisiksi mieltäminen (luku 4.3.). Sisällöllisesti sanoitukset koetaan merkittäväksi tekijäksi, joka vaikuttavaa myös gospelmusiikin kuunteluuntoon. Tämä näkyy myös kolmannen kuuntelutottumuksiensa yhteydessä sisällön maininnee vastaajan kohdalla, hän kertoo kuuntelevansa gospelmusiikkia useana päivänä viikossa:

Ei ole törkyistä sisältöä; oikea arvomaailma; hengellisesti rakentavaa; kaunisti; osa herättävää, osa lempeää (vn27.)

Hänelle tärkeää on omaan arvomaailmaan sopiva laulujen sisältö. Kaksi muutakin useana päivänä viikossa gospelmusiikkia kuuntelevaa vastaajaa on maininnut sanoihin samaistuttavuuden merkityksen. Heistä toisen kommentista osa kuuluu: ”sanoihin voi samaistua sydämeistä” (vn21.) Kuuntelutottumustensa yhteydessä kappaleiden hyvät sanoitukset oli lisäksi maininnut kolme, neljäs kertoi tykkäävänsä sanoista ja viides totesi sanoitusten olevan tärkeitä.

Sanoman mainitsi gospelmusiikin kuuntelutottumuksista kertoessaan 13 eri henkilöä. Yhtä lukuun ottamatta he kertoivat kuuntelevansa gospelmusiikkia vähintään joskus. Neljä heistä kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia selkeästi ”sanoman takia”. Alla kaksi muuta kommenttia, joissa sanoman merkitystä tuodaan esille:

Siinä on sanomaa! (vn5).

Siinä on todellista ja totuudellista sanomaa, se ravitsee sielun ja hengen (vn8)

Näiden kommenttien antajista ensimmäinen kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia päivittäin, toinen useana päivänä viikossa. Hengellisen sanoman mainitsi kolme vastaajaa. Heistä yksi kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia joskus:

hengellisen sanoman ja maailmankatsomuksen vuoksi kuuntelen silloin kun joskus kuuntelen (vn15).

(Maailmankatsomukseen liittyvää kommentin osaa tulen käsittelemään tarkemmin luvussa 5.5.) Vastaaja koki gospelmusiikin kuuntelemisen kannalta keskeiseksi juuri sen hengellisen sanoman. Eräs henkilö perusteli päivittäistä gospelmusiikin kuunteluaan seuraavasti:

Siinä on hyvä sanoma, se rauhoittaa + lohduttaa, siitä saa iloa + vahvistusta uskolle (vn18.)

Omaan uskoon liittyvä hyvä sanoma vaikuttaisi siis olevan merkittävä seikka tälle vastaajalle. Viittaukset hyvään sanomaan ja sen kertomiseen löytyivät kahden muunkin useana päivänä viikossa gospelmusiikkia kuuntelevan henkilön vastauksista.

Gospelmusiikista evankeliumimusiikkina kirjoitin aiemmin luvussa 4.3. Gospelmusiikin kuunteluun perusteli evankeliumin välittämällä tai eteenpäinviennillä kaksi vastaajaa, joista toinen kuunteli gospelmusiikkia kerran ja toinen useana päivänä viikossa. Kun puhutaan sanomasta gospelmusiikin yhteydessä, liittyy se vahvasti kristillisen uskon sanoman kontekstiin. Erään vastaajan kommentit ovat tästä kiintoisa esimerkki. Hän ei koskaan kuuntele gospelmusiikkia ja on perustellut sen seuraavasti:

En ole kristinuskossa, enkä koe gospelmusiikin sanomaa omakseni (vn41).

Tämä vastaus on aiemmin esitetyn valossa ymmärrettävä. Mielenkiintoista perspektiiviä asiaan tuo hänen vastauksensa kyselyn neljänteen kysymykseen, *Millaista musiikkia kuuntelet?*

Punkkia, alternativee (rockia), ~~Kaikkea missä on sanoma~~, Euroviisuja (vn41.)

Hän itse oli siis kyselyn alkupuolen kysymykseen vastannut kuuntelevansa ”kaikkea missä on sanoma”. Nähtävästi kyselyn edetessä hän oli tullut ajatelleeksi, että gospelmusiikin sanoma ei tunnu omalta ja päättänyt perua aiemman kommenttinsa.

Myös aiemmin luvussa 4.2. on todettu, että gospelmusiikin genrelliseen rajaamiseen vaikuttaa sanojen hengellisyys. Seuraavaksi siirrytään pohtimaan teemaa *musiikillisia piirteitä* kyselyn kaikkiin kysymyksiin annettujen vastausten valossa. Samoin kuin edellä sanoitusten yhteydessä, tulee myös tässä uusi näkökulma suuressa määrin kuuntelutottumuksiin liittyvistä vastauksista. Samalla tässä luvussa käsittely laajenee yhteiskunnalliseksi, koska mukana ovat (kyselyn kysymykseen 11 annettujen vastausten kautta) kaikkien kyselyyn vastaajien mielipiteet gospelmusiikin rauhallisuudesta, rytmikkyydestä ja moderniuudesta.

Tämän alaluvun alkupuoli käsitteli sanoman keskeisyyttä gospelmusiikissa. Moneen musiikilliseen kuvailuun yhdistyy myös sanoman tärkeys. Yksi päivittäin gospelmusiikkia kuunteleva vastaaja perusteli kuunteluun sanalla ”Innostavaa” (vn95). Toinen, useana päivänä viikossa gospelmusiikkia kuunteleva mainitsi kuunteluperusteissaan ”se on mukana laulettavaa” (vn21). Näissä heijastuu vastaajien läheinen suhde musiikin viestiin.

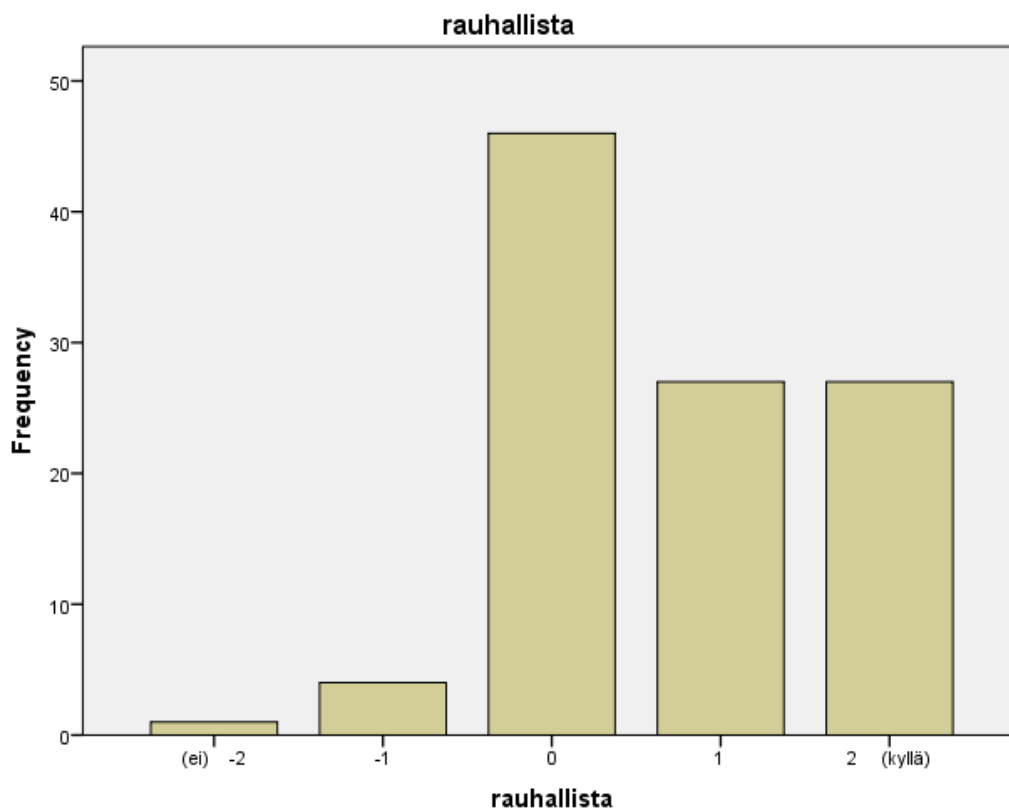
Pari muuta musiikin sanomaa korostanutta vastaajaa toi kuuntelutottumustensa yhteydessä esille myös melodiat, joiden laatu ja puhuttelevuus vaikuttavat sanoman rinnalla kuuntelun yleisyyteen.

Gospelmusiikin kuuntelutottumuksista kertovista vastauksista käy ilmi, että kolme vastaajaa mainitsee gospelmusiikin olevan rauhoittavaa musiikkia. Yksi vastaaja kertoo kokevansa gospelmusiikin olevan herkkää ja toinen rentouttavaa. Eräs mainitsee sen miellyttävyyden ja peräti neljä luonnehtii gospelmusiikkia kauniiksi. Suoranaisesti musiikin rauhallisuuden takia kukaan ei kuitenkaan kerro gospelmusiikkia kuuntelevansa tai jättävänsä kuuntelematta.

Taulukko 3. Mieli pide gospelmusiikin rauhallisuudesta

	vastaajista	prosentteina
-2 (ei)	1	,9
-1	4	3,4
0	46	39,3
1	27	23,1
2 (kyllä)	27	23,1
vastaus puuttuu	12	10,3
Kaikki	117	100,0

Kaavio 4. Mieli pide gospelmusiikin rauhallisuudesta

Edellisen sivun Taulukossa 3 ja Kaaviossa 4 on esitetty kaikkien vastaajien käsitykset gospelmusiikin rauhallisuudesta. Niistä voidaan havaita vain viiden vastaajan (4,3 %) kokeneen, että gospelmusiikki ei ole rauhallista. Vastaavasti 46,2 % vastaajista on mieltänyt gospelmusiikin enemmän tai vähemmän rauhalliseksi. On mahdollista, että gospelmusiikkiin liittyvä rauhallisuus ei ole ainoastaan musiikillinen ominaisuus, vaan se liittyy myös hengellisen rauhan kokemukseen. (Luvut 4.4. ja 6.1.)

Vaikuttaa nimittäin siltä, että gospelmusiikin sisäinen monimuotoisuus on tässä kohden vaikeuttanut kysymykseen vastaamista. Kuvaavaa on se, että ainut henkilö, jolle (kysymyksessä kuusi) tuli gospelmusiikista mieleen rauhallisuus, totesi seuraavaa:

yleensä rauhallista, voi olla myös esim. rockmusiikkia, esim. Metallimessu (vn10).

Monimuotoisuus vaikuttaa näkyvän gospelmusiikin rauhallisuuteen liittyvissä mielipiteissä siten, että lähes neljäkymmentä prosenttia kaikista vastaajista on valinnut vastaukseksi rauhallisuutta kartoittavaan kysymykseen neutraalin keskimmäisen vaihtoehdon. Kokonaan tähän kysymykseen on jättänyt vastaamatta joka kymmenes kyselyn täytäneistä. Yhteensä siis noin puolet mielsi gospelmusiikin rauhallisuuden suhteen joko neutraaliksi tai jätti kokonaan vastaamatta kysymykseen. Vaikka gospelmusiikki usein koetaan rauhalliseksi, on sen rauhallisuuteen myös monen vaikea ottaa kantaa. Näin ollen musiikillinen rauhallisuus ei siis vaikuttaisi olevan keskeinen gospelmusiikin määrittäjä.

Tarttuva sävel tuli esille parin vastaajan kuuntelutottumusten yhteydessä ja yksi kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia ”sanoman ja reippaan esityksen takia” (vn17). On yllättävää, että kuuntelutottumuksissa ei enemmän nouse esille rytmikkyys, mukaansatempaavuus ja reippaus, vaikka nämä luvussa 4.2. todetun mukaisesti ovat keskeisiä gospelmusiikkiin liittyviä seikkoja. Kyse saattaa hyvinkin olla siitä, että koska gospelmusiikki liittyy mielikuvissa niin vahvasti hengellisyyteen, kokevat ihmiset tarpeelliseksi perusteissaan tuoda esille erityisesti omaa suhdettaan hengellisen sanoman sisältävään musiikkiin. Toinen syy lienee tässäkin gospelmusiikin sisäinen tyyli- ja lajien monimuotoisuus, joka kääntää huomion sisällölliseen yhtenäisyyteen.

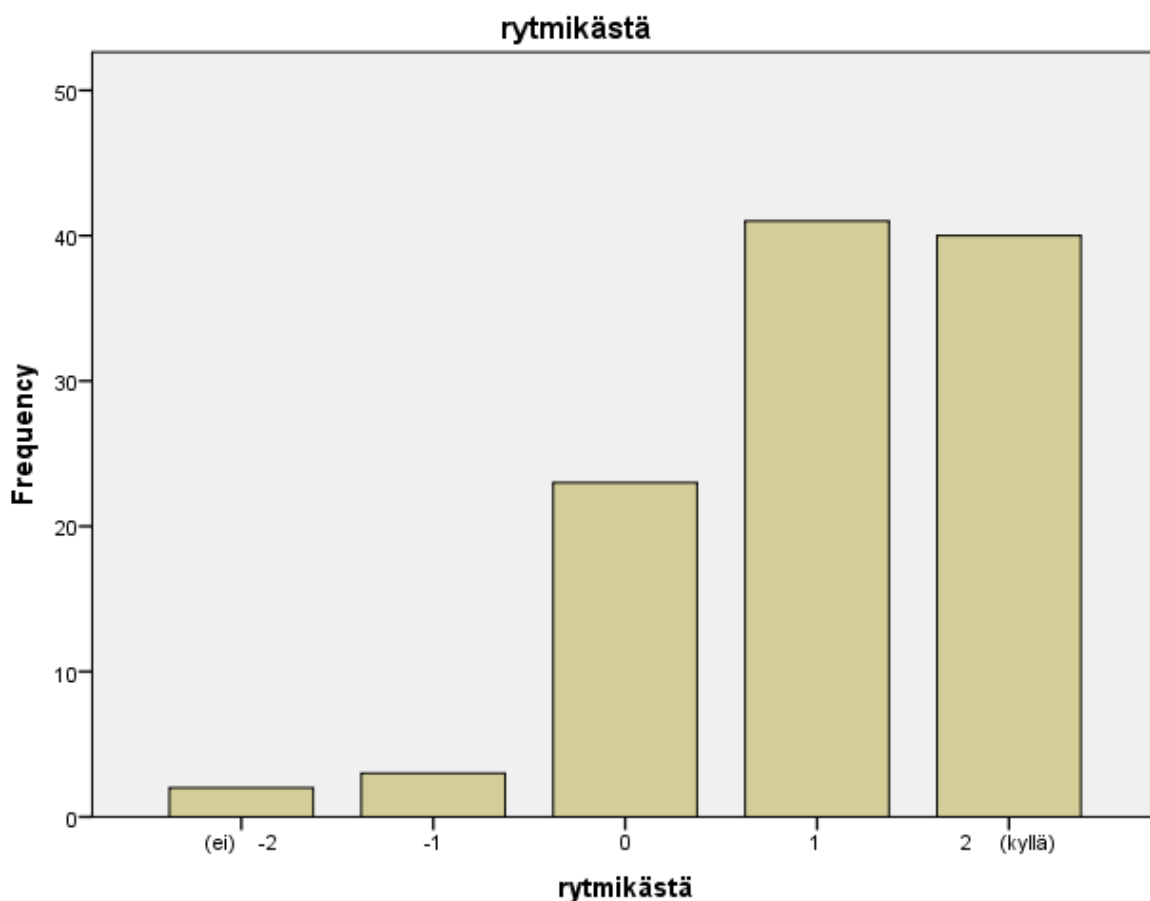
Rytmikkyyttä on siis aiemmin käsitelty kysymykseen kuusi annettujen vastausten kautta. Seuraavassa, Taulukoissa 4 ja Kaaviossa 5 on kuvattu kaikkien vastaajien näkemys gospelmusiikin rytmikkyydestä. Voidaan huomata, että yli kaksi kolmasosaa vastaajista mieltää gospelmusiikin rytmikkääksi ja vain 4,3 % ei niin tee. Neutraalilla kannalla gos-

pelmusiikin rytmikkyuden suhteen on vastaajista joka viides ja 6,8 % vastaajista ei ole antanut vastausta tähän kysymykseen.

Taulukko 4. Mieli pide gospelmusiikin rytmikkyudesta

	vastaajista	prosentteina
-2 (ei)	2	1,7
-1	3	2,6
0	23	19,7
1	41	35,0
2 (kyllä)	40	34,2
vastaus puuttuu	8	6,8
Kaikki	117	100,0

Kaavio 5. Mieli pide gospelmusiikin rytmikkyudesta

Yleinen mieli pide on siis vahvasti sillä kannalla, että gospelmusiikki on rytmikästä, onhan lähes seitsemän kymmenestä vastaajasta tätä mieltä. Vastaajilla vaikuttaa myös tästä asiasta olevan paljon selkeämpi mieli pide, kun edellä käsitellystä rauhallisuudesta. Rytmikkyuden kohdalla neutraalin vastauksen on antanut puolet siitä vastaajamäärästä, joka on sen antanut rauhallisuuteen liittyen. Vastaavasti kokonaan vastaamatta jättäneiden määrä on kolmanneksen pienempi.

Onkin mielenkiintoista perehtyä tarkemmin niiden viiden vastaajan kommentteihin, jotka yleisestä linjasta poiketen olivat sitä mieltä, että gospelmusiikki ei ole rytmikästä. Vastajat olivat iältään 20–30-vuotiaita. He kertovat kuuntelevansa gospelmusiikkia joskus tai ei koskaan, kaikille gospelmusiikki oli kaukainen asia. Kukaan heistä ei ollut mukana uskonnollisen yhteisön toiminnassa. Yhdelle heistä ei ollut gospelmusiikista tullut mitään mieleen. Kahden vastauksista puolestaan heijastuu käsitys gospelmusiikista virsinä tai vanhanaikaisena kirkkomusiikkina. Samoin kahdelle heistä tuli gospelmusiikista mieleen ylistävä musiikki, jonka lyriikoissa korostuu uskonnollinen sisältö. Viidennen mielikuvaa gospelmusiikista liittyivät paitsi negrospirituaalit ja vanha blues myös uusgospelbändit. Yhtä kaikkia mielikuvia yhdistävää seikkaa ei siis voida nimetä. Suurempana vastaajia yhdistävänä tekijänä on, että gospelmusiikin kenttä on näille nuoremmille vastaajille suhteellisen vieras. Tästä kertoo myös se, että heistä vain yksi on osannut nimetä gospelartisteja (kysymyksessä 10).

Gospelmusiikin sisäinen monimuotoisuus on jo useasti tullut esille tässä tutkielmassa. Kysymykseen kuusi annettujen vastausten lisäksi on musiikkityylejä pohdittu jonkin verran kuuntelutottumusten, gospelartistien ja ensimmäisen gospelmusiikin kuuntelumuiston (kysymys 12) yhteydessä. Yksi muisto liittyi koulussa kuultuihin negrospirituaaleihin. Amerikkalaisen gospelin perinteeseen viittasi kuuntelutottumuksissaan eräs joskus gospelmusiikkia kuunteleva todeten, että ”joskus bluesin seassa tulee vanhoja kuunneltua” (vn45). Folkmusiikki puolestaan tuli gospelartisteja käsittelevän kysymyksen yhteydessä esille seuraavasti: ”sitten kuuntelen joitain folk-henkisiä ulkomaisia mutta nimiä en muista” (vn21).

Musiikkityylin pohdintaan liittyen seuraava kuuntelutottumusten perustelu on mielenkiintoinen. Vastaja kertoo kuuntelevansa gospelmusiikkia päivittäin.

En kuuntele koska en pidä musiikkityylistä ja kuuntelen koska sanat ja melodiat ovat hyviä (vn29.)

Tämä kyseinen vastaaja arveli gospelmusiikin nykyisin tarkoittavan kaikkea hengellistä musiikkia (katso koko lainaus luvusta 4.2.). Hän siis toteaa, että ei kuuntele kaikenlaista hengellistä musiikkia. Kuitenkin samalla todeten, että päivittäin kuuntelee sellaista gospelmusiikkia, jonka sanoja ja melodioita pitää hyvinä. Kaksi muutakin vähintään kerran viikossa gospelmusiikkia kuuntelevaa henkilöä perusteli gospelmusiikin kuunteluun ainakin osittain sen laadulla:

Koska bändit joita kuuntelen ovat musiikillisesti hyviä. Myös sanoitukset tärkeitä (vn13.)

Sanoman takia + monesti gospel-/hengellinen musiikki on hyvää ja laadukasta. (vn110.)

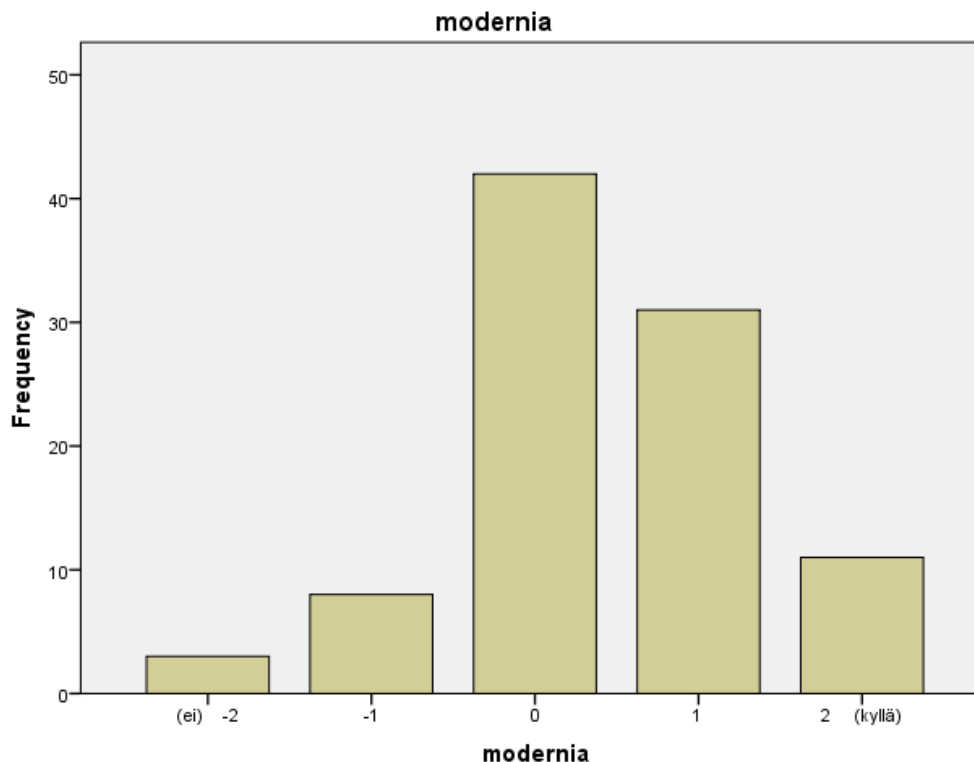
Laadukkuutta käsiteltiin myös luvussa 4.2., tuolloin vn109 esittämästä kriittisemmästä näkökulmasta käsin. Toki hänkin oli sitä mieltä, että gospelmusiikin kentällä on surkean musiikin lisäksi asiansa tosissaan ottavien muusikkojen tyylikästä musiikkia. Sanoma näyttäytyy joka tapauksessa erittäin keskeisellä paikalla gospelmusiikista puhuttaessa. Se on läsnä sekä vn109 pohdinnassa (lainattu luvussa 4.2.) että kolmessa yllä lainatussa kommentissa.

Gospelmusiikin musiikillisten piirteiden pohdinnassa tärkeällä paikalla on myös sen modernius. Modernius on yksi niistä määreistä, joiden kautta pyysin vastaajia määrittelemään gospelmusiikkia kyselyn kysymyksessä 11. Suoranaisesti siihen liittyviä avoimia kommentteja ei kysymyksen kuusi lisäksi kyselyssä ilmennyt. Aiemmin kuvatun mukaisesti vastaajista useampi kuvasi kysymyksen kuusi yhteydessä ilmenevissä gospelmusiikin mielikuvissaan, että kyseinen musiikkityyli on perinteisempään hengelliseen musiikkiin verrattuna kevyempää ja reippaampaa.

Alla olevassa Taulukossa 5 ja seuraavan sivun Kaaviossa 6 on kuvattu kaikkien vastaajien mielipide gospelmusiikin moderniuudesta. Voidaan todeta, että 9,4 % vastaajista ei pidä gospelmusiikkia modernina. Vastaavasti 35,9 % mielestä gospelmusiikki on modernia. Neutraalin vaihtoehdon on valinnut tasan yhtä moni vastaaja kuin positiivisenkin eli 35,9 %. Kysymykseen on jättänyt vastaamatta 18,8 % vastaajista. Näiden tilastojen perusteella vaikuttaa siis siltä, että gospelmusiikkia pidetään suhteellisen modernina. Kuitenkin yli kolmasosa vastaajista on jättäytynyt asiassa neutraalille kannalle. Kun otetaan huomioon, että vastaamatta on kokonaan jättänyt lähes joka viides, huomataan, että oikeastaan yli puolet vastaajista ei ole ottanut kantaa kysymykseen gospelmusiikin moderniuudesta.

Taulukko 5. Mielipide gospelmusiikin moderniuudesta

	vastaajista	prosentteina
-2 (ei)	3	2,6
-1	8	6,8
0	42	35,9
1	31	26,5
2 (kyllä)	11	9,4
vastaus puuttuu	22	18,8
Kaikki	117	100,0

Kaavio 6. Mieli pide gospelmusiikin moderniudesta

Kaikkien vastanneiden parissa ei siis vaikuta syntyvän selkeää käsitystä gospelmusiikin moderniudesta. Koska modernius viittaa uudenaikaisuuteen, on mielenkiintoista tarkastella, löytyykö eri-ikäisten vastaajien kohdalla eroa tähän kysymykseen annetuissa vastauksissa. Seuraavalla sivulla Taulukossa 6 on nähtävissä kuinka vastaukset jakautuvat, kun aineisto jaetaan kahtia yli ja alle 43-vuotiaiden vastaajien ryhmiin. Suurin ero ikäryhmien välillä ilmenne kokonaan vastaamatta jättäneiden määrässä. Yli 43-vuotiaista lähes kolmasosa on jättänyt vastaamatta kysymykseen. Alle 43-vuotiaiden kohdalla vastaava määrä on noin 7 %. Nuoremmista vastaajista suurin osa, lähes 40 % on valinnut neutraalin vaihtoehdon. Heistä gospelmusiikkiin liittyy moderniuuden 37,9 % ja 15,5 % on sitä mieltä, ettei gospelmusiikki ole modernia. Vanhemmassa ikäryhmässä vain yksi vastaaja (1,7 %) on sitä mieltä, ettei gospelmusiikki ole modernia ja 34,4 % pitää gospelmusiikkia modernina. Lähes kolmannes on valinnut neutraalin vaihtoehdon ja yhdessä vastaamatta jättäneiden kanssa tämä tarkoittaa sitä, että 63,8 % vanhemmasta ikäryhmästä ei ole mieltänyt gospelmusiikkia sen enemmän moderniksi kuin epämoderniksikaan. Nuoremmilla oli selkeämpi kanta asiaan, vaikka heilläkin vastaava luku nousi 46,6 prosenttiin. Nuorempien kohdalla näkemys gospelmusiikin moderniudesta ei ole läheskään niin yhtenäinen kun se on vanhemmassa ikäryhmässä, jossa vain yksi vastaaja on selkeästi sitä mieltä, ettei gospelmusiikki ole kovin modernia.

Taulukko 6. Yli ja alle 43-vuotiaiden mielipiteet gospelmusiikin moderniuudesta

ikäryhmittäin		vastaaajista	prosentteina
alle 43-vuotiaat	-2 (ei)	3	5,2
	-1	6	10,3
	0	23	39,7
	1	17	29,3
	2 (kyllä)	5	8,6
	vastaus puuttuu	4	6,9
	Kaikki	58	100,0
yli 43-vuotiaat	-2 (ei)	0	,0
	-1	1	1,7
	0	19	32,8
	1	14	24,1
	2 (kyllä)	6	10,3
	vastaus puuttuu	18	31,0
	Kaikki	58	100,0

Yhteenvetona tästä luvusta voidaan sanoa, että gospelmusiikin kohdalla sen sanoma on keskeinen tekijä. Yleisesti myös rytmikkyys hyväksytään sen tärkeäksi ominaisuudeksi, mutta musiikkityylillisesti on kyseessä monenkirjava laji.

5.3. Suomi-gospelin kaanon

Tämä luku käsittelee niitä esiintyjä, jotka kyselyn mukaan mielletään gospelmusiikin edustajiksi eli keitä esiintyjä vastaajien käsityksen mukaa voidaan lukea kuuluvaksi gospelmusiikin kaanoniin. Kaanonin käsitteen toin esille luvussa 2.3.2. Aiemmin teemaa *esiintyjät* käsiteltiin luvussa 4.6. kyselyn kysymykseen kuusi annettujen vastausten kautta. Tuolloin esillä olivat kuorot, yhtyeet ja yksittäiset muusikot. Näistä käsitellään tämän luvun yhteydessä erityisesti yhtyeitä ja yksittäisiä muusikoita.

Koko kyselyn aineistossa eivät kuorot enää erityisesti tulleet esille. Viisi kuoroa mainittiin nimeltä kyselyn kysymykseen 10. *Nimeä muutama gospel artisti* annetuissa vastauksissa. Kuoroista yksi oli ulkomaalainen *Zambian Gospel Choir*. Neljä suomalaista kuoroa olivat *Amani*, *Arepa*, *Chariots* ja *Jakaranda*. Kunkin kuoron oli maininnut yksi henkilö. Lisäksi kertaalleen oli mainittu ”kuorot” ja kertaalleen ”Simojoen poppoot”. Tämän luvun keskeisimpänä pohdinnan aiheena ovat juuri kysymykseen 10 annetut vastaukset. Tarkka lista niistä löytyy tutkielman lopusta liitteenä 3. Gospelartisteja ei ollut lainkaan

nimennyt 36 vastaajaa eli vastaajista 30,7 %. Heistä puolet oli jättänyt vastauskohdan täysin tyhjäksi ja toinen puoli oli esimerkiksi piirtänyt viivan tai kirjoittanut ”en muista” tai ”ei tietoa”.

Pekka Simojoki oli selkeästi useimmin nimetty gospelartisti. Hänet oli gospelartistiksi maininnut 43 henkilöä eli yli kolmannes kaikista vastaajista ja yli puolet kaikista artisteja nimenneistä. Yllä tuli lisäksi esille maininta ”Simojoen poppoista”. Kuten luvussa 3.2.2. kirjoitin, ovat tällaisia kokoonpanoja ainakin Jakaranda ja EtCetera -kuorot sekä Exit-yhtye. Kyselyn artistikysymykseen annetuissa vastauksissa Exit sai kymmenen mainintaa ja oli siten useimmin mainittu yhtye. Exit esiintyi myös kolmen vastaajan ensimmäisessä gospelmusiikin kuuntelumuistossa. Vain yksi näistä kolmesta vastaajasta oli maininnut Exitin gospelartisteja listaavassa vastauksessaan.

Exitin tavoin Pro Fide yhtyeen oli ensimmäisen gospelmusiikin kuunteluun liittyvän muistonsa yhteydessä maininnut kolme henkilöä. Heistä yksikään ei ollut maininnut Pro Fideä gospelartistien listassa, vaan kaikki heidän mainitsemansa artisti olivat sooloartistejä. Onkin mahdollista, että kysymykseen valittu ”gospel artisti” -ilmaisu on ohjannut osaa vastaajia mainitsemaan ainoastaan solistisia esiintyjä. Tuon kysymyksen yhteydessä Pro Fiden oli maininnut neljä vastaajaa. Exitin ja Pro Fiden ohella muut vähintään kolme kertaa mainitut suomalaiset yhtyeet olivat HB (9 mainintaa), Bass’n Helen (6 mainintaa), The Rain (6 mainintaa), Idän Ihmeet (3 mainintaa), Kaemo (3 mainintaa) ja Katajainen Kansa (3 mainintaa).

Ulkomaalaisista esiintyjistä vain yksi oli mainittu useammin kuin kahdesti. Tuo esiintyjä oli Hillsong (katso luku 4.7.), joka oli mainittu neljästi. Pari vastaajaa kommentoi, ettei juurikaan tunne ulkomaalaisia esiintyjä tai muista heidän nimiään. Tunnettujen esiintyjien kohdalla korostuivat siis Suomi-gospelin tekijät, joista Pekka Simojoki mainittiin selkeästi useammin kuin kukaan muu (43 mainintaa). Jaakko Löytty ja Juha Tapio olivat toisiksi useimmin mainitut gospelartisti. Heistä kummankin oli maininnut 18 henkilöä. Tosin yksi Juha Tapion maininneista oli lisännyt tämän nimen yhteyteen maininnan ”aiempi tuotanto”. Ristiriita Juha Tapion mieltämisessä gospelmusiikoksi tuli esille myös luvussa 4.6. Ainakin kaksi vastaajaa aineistossa siis kyseenalaisti Juha Tapion kuuluisen artistina gospelmusiikin kaanoniin. Hän oli ainut esiintyjä, jonka nimi tuli aineistossa esille negaation kautta. Kuitenkin samanaikaisesti hän sijoittui kirkkaasti kolmen useimmin gospelmusiikoksi mielletyn artistin joukkoon.

Neljänneksi eniten mainintoja saanut artisti oli Nina Åström (11 mainintaa). Luvussa 3.2.2. on mainittu suomi-gospelille tyypillinen naissolistien puute. Åströmin lisäksi seuraavat naissolistit saivat vähintään kaksi mainintaa: Hanna Ekola (6 mainintaa), Minna Pyysalo (5 mainintaa), Saira Seurujärvi (2 mainintaa) ja ulkomaalisista Mahalia Jackson (2 mainintaa). Hyvä on myös huomioida, että yhtyeistä toiseksi eniten mainintoja saaneessa, raskasta rockia soittavassa HB yhtyeessä pääsolistina on nainen.

Muut vähintään kolmesti mainitut artistit ovat Rene Laulajainen (10 mainintaa), Jukka Leppilampi (9 mainintaa), Tommi Kalenius (4 mainintaa) ja Olli Helenius (3 mainintaa). Joensuun Gospel-festivaaleilla vuonna 2013 tässä luvussa mainituista artisteista esiintyivät Hanna Ekola, Chariots, Pekka Simojoki yhdessä EtCetera-kuoron kanssa sekä Rene Laulajainen (Joensuu Gospel Festival 2013). Tämä on sikäli hyvä maininta, että yli kolmasosa vastauksista on kerätty festivaalien aikana. Kaikki Hanna Ekolan maininnot vastasivat kyselyyn festivaalien aikaan. Vastaavasti Rene Laulajaisen maininnoista kahdeksan kymmenestä oli festivaalivieraita. Toisaalta kyseisessä konsertissa esiintynyt Chariots mainittiin konserttiyleisön toimesta vain kerran, eikä neljää festivaaliesiintyjää mainittu lainkaan. Yksi neljästä maininnasta jääneestä oli EtCetera-kuoro. Kuoron kanssa festivaaleilla esiintynyt Pekka Simojoki sai yli puolet maininnoistaan festivaalivierailta, mutta niin sai myös Jaakko Löytty, joka ei kyseisillä festivaaleilla esiintynyt.

Jos festivaaleilla annetut vastaukset (48 kappaletta) jätettäisiin huomiotta, olisi useimmin mainittujen lista seuraava: Pekka Simojoki (20), Juha Tapio (13), Nina Åström (9), Exit (9), Jaakko Löytty (8), HB (8) ja Jukka Leppilampi (7). Tutkimuksen luotettavuuden kannalta ei ole mitään erityistä syytä jättää festivaaleilla annettuja vastauksia huomiomatta. Painotuserot liittyvät todennäköisesti etupäässä vastaajien keski-ikään, joka oli festivaaleilla vastanneiden keskuudessa muita ryhmiä korkeampi.

On todennäköistä, että vastaajien ikä vaikuttaa siihen, keitä gospelmusiikin kaanoniin koetaan kuuluvan. Aiemmin mainitsin, että Exit ja Pro Fide oli kumpainenkin mainittu ensimmäisten kuuntelumuijstojen yhteydessä kolmesti. Pro Fiden maininnot olivat syntyneet 1940-luvun lopulla ja 1950-luvun alussa. Exitin maininnot puolestaan olivat syntyneet 1970- ja 1980-luvuilla. Asiaan vaikuttaa iän lisäksi todennäköisesti myös yhtyeen esiintymisaktiivisuus nuorten tapahtumissa sinä aikana, jolloin vastaajat ovat olleet nuoria. Molemmat yhtyeet olivat gospelartisteja kartoittavassa kysymyksessä saaneet mainintoja 1960–1980-luvuilla syntyneiltä vastaajilta. Tosin Pro Fiden maininnut oli keskimäärin syntynyt 1970-luvun puolivälissä ja Exitin maininnut puolestaan keskimäärin 1980-luvun puolivälissä eli kymmenen vuotta myöhemmin. Vertailukohtana vielä, että

suomalaisista yhtyeistä toiseksi eniten mainintoja saaneen HB yhtyeen maininneet henkilöt olivat syntyneet 1970-luvun lopun ja 1990-luvun alun välillä, keskimäärin kuitenkin 1980-luvun lopulla.

5.4. Gospelmusiikki viestinnän maailmassa

Tämä luku käsittelee aineistosta nousevaa teemaa *media*. Vastaukset liittyvät gospelmusiikin kuuntelutottumuksiin ja ensimmäisiin kuuntelumuistoihin. Tässä luvussa tarkastellaan myös vastaajien radionkuuntelutottumuksia. Gospelmusiikista tuli (kysymyksen kuusi yhteydessä) kahdelle vastaajalle mieleen mediaan liittyviä seikkoja. Muissa aineiston osissa tulivat useasti esille äänitteisiin, televisioon ja etenkin radioon liittyvät vastaukset.

Musiikkiäänitteet mainitsi kaikkiaan yhdeksän eri vastaajaa. Gospelmusiikin kuuntelutottumusten yhteydessä kaksi vastaajaa mainitsi CD-levyt. Seitsemän vastaajaa oli ensimmäisen kuuntelumuiston yhteydessä maininnut äänitteen, joko levyn tai kasetin. Tässä yhteydessä ei kukaan ollut nimennyt tiettyä artistia tai albumia.

Gospelmusiikkiin liittyvän mielikuvansa yhteydessä (kysymys kuusi) yksi vastaaja mainitsi nunnasta kertovan elokuvan. Eräs toinen vastaaja kertoi ensimmäisen kerran kuulleensa gospelmusiikkia elokuvassa, mutta ei muistanut mikä elokuva oli kyseessä. Elokuvia puolet useammin mainittiin televisio. Yksi kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia joskus, koska sitä tulee televisiosta. Kolme vastaajaa muisteli ensimmäisen kerran kuulleensa gospelmusiikkia television välityksellä ja neljäs kertoi ensimmäisen kerran kuulleensa gospelmusiikkia Tv:stä tai Radio Deistä.

Kaikkiaan yhdeksäntoista vastaajaa mainitsi radion gospelmusiikin kuuntelutottumustensa tai kuuntelumuistojensa yhteydessä. Kahdeksan henkilöä liitti ensimmäisen kuuntelukokemuksensa yksinomaan radioon, neljä muuta mainitsi radion lisäksi joko konsertin, hengellisen tilaisuuden tai television.

Kyselyssä kartoitettiin kysymyksen 5. *Mitä radiokanavaa/kanavia kuuntelet eniten?* kautta kaikkien vastaajien radionkuuntelutottumuksia. Kymmenesosa vastaajista ei ollut nimennyt yhtään kanavaa. Eräs vastaaja perusteli kuuntelemattomuutta seuraavasti:

En juurikaan kuuntele radiota. Dei ei kuulu hyvin ja Dein iltaohjelmat eivät uppoa. (vn110.)

Häntä ei ole laskettu minkään radiokanavan kuuntelijaksi. Vastaajista yli kolmannes (42 henkilöä) mainitsi Radio Dein eniten kuunteleмиensa radiokanavien joukossa. Se oli selkeästi kuunnelluin radiokanava ja ainut kanava, joka mainittiin nimeltä kuuntelutottumusten tai kuuntelumuiстоjen yhteydessä. Kolmesta gospelmusiikin kuuntelutottumustensa kohdalla kyseisen kanavan maininneesta kaksi antoi vastauksena osana yleisöä konsertissa, jota Radio Dei oli mukana järjestämässä (katso luku 2.4.), samoin konserttiyleisöä oli se henkilö, joka mainitsi kanavan gospelmusiikin ensimmäisen kuuntelumuioston yhteydessä. Kuuntelutottumuksiaan perusteli seuraavasti se Radio Dein maininnut vastaaja, joka ei ollut konserttiyleisöä. Hän kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia pari kertaa kuussa eikä ollut maininnut Radio Deitä eniten kuunteleмиensa kanavien kohdalla:

En oikein tiedä gospel-esiintyjä. Kuuntelen autossa Petrus Ahosta kotona joskus radio deitä. (vn20.)

Aiemmin luvussa 3.2.3. tuli esille, että Radio Dei on ainoa suomalainen radiokanava, joka ei luokittele gospelia vakavan musiikin ryhmään. Seuraavassa Taulukossa 7 tällä ja seuraavalla sivulla on nähtävillä luettelo vastaajien kuuntelemista radiokanavista. Sulkeissa on joidenkin vastaajien käyttämiä kirjoitusmuotoja. Sarakkeista ensimmäisessä on kaikkien vastaajien antamat tiedot ja toisessa sarakkeessa ovat luettavissa muualla kuin konsertin yhteydessä annetut vastaukset. Keskeinen tämä vertailutieto on sikäli, että Radio Dei oli mukana järjestämässä konserttia.

Taulukko 7. Eri radiokanavien kuuntelu vastaajien (N=117) keskuudessa

	kaikki	ilman konserttiyleisöä
Radio Dei (dei)	42	22
Yle Radio 1 (YLE 1, Radio YL1, 1)	16	8
Groove fm (grove)	11	10
Voice	11	9
YLE X	11	11
Yle Radio Suomi (Radio Suomi, YLE Suomi, Pohjois-Karjalan radio, YLE Pohjois-Karjala)	11	3
NRJ	8	8
Suomi Pop	7	5
IskelmäRex (Iskelmä, Rex, Radio REX)	7	1
Radio Rock (Rock)	7	7
Radio Nova	5	5
Yle Puhe (YLE puhe, puhe)	4	1
useita/Mikä milloinkin sattuu olemaan	4	0
Radio Aalto (Aalto, aalto)	3	2
Oi-FM	3	3

kristilliset nettiradiot	2	2
Radio Helsinki	1	1
Classic radio	1	0
Radio Voima	1	0
Yle	1	0
musiikkikanavat	1	0

Mielenkiintoinen havainto voidaan näiden tietojen perusteella tehdä siinä, että gospel-konsertin yhteydessä kyselyyn vastanneista yksikään ei ole YLE X:n, NRJ:n, Radio Rockin tai Radio Novan aktiivinen kuuntelija, vaikka heitä koko aineistossa onkin vähintään viisi asemaa kohden. Konserttiyleisön joukosta puolestaan löytyy huomattavan paljon Radio Dein, Yle Radio Suomen, Yle Radio 1:n, Yle Puheen ja Iskelmä Rexin kuuntelijoita sekä niitä, jotka kertoivat kuuntelevansa useita kanavia niitä kuitenkin nimeämättä. Samoin kuin edellä Suomi-gospelin kaanonin pohdinnan yhteydessä totesin, vaikuttaa vastaajien keski-ikä todennäköisesti myös radiokanavien kuuntelutottumuksiin.

Radio Dein kuuntelijoita on aineistossa sekä konserttiyleisön (20 vastaajaa) että muiden vastaajien joukossa. Leipäsunntain yhteydessä vastauksensa antaneista 18 ilmoitti kuuntelevansa Radio Deitä, jolloin vain neljä kyselyyn vastannutta Radio Dein aktiivista kuuntelijaa on täyttänyt kyselyn näiden kahden tilanteen ulkopuolella. Gospelmusiikin kuuntelutottumuksista kertovissa vastauksissa viisi Radio Dein aktiivisista kuuntelijoista mainitsi radion merkityksen. Neljä heistä kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia vähintään useana päivänä viikossa. Alla ovat heidän kuunteluperustelunsa:

koska sitä on tarjolla valmiiksi radiossa
siitä tulee hyvä olo (vn16.)

CD-levyltä ja radiosta (vn22.)

Sitä tulee Dei-kanavalta. (vn100.)

Kuuntelen radio-Deitä josta gospelmusaa tulee paljon. On mukava kuunnella musiikkia, jonka sisältö puhuttelee ja on Sielukasta. (vn109.)

Viidennen kuuntelijan kommentti poikkesi muista. Hän kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia pari kertaa kuussa.

Kuuntelisin paljon useammin, jos radiosta tulisi enemmän gospelia (vn81.)

Hän mainitsi Radio Dein lisäksi kuuntelevansa kolmea muutakin radiokanavaa, mikä saattaa osittain selittää eron edellä lainattuihin neljään vastaajaan. Toisaalta myös nämä neljä muuta kuuntelivat Radio Dein lisäksi yhtä tai kahta toistakin radiokanavaa. Kaikki

viisi olivat myös gospelartistien joukkoon listanneet Pekka Simojoen. Viidennen vastaajan gospelmusiikkiin liittyvä mielikuva oli yksinkertaisesti ”Ilo!”. Muiden neljän mieluukuviin liittyi evankelioivan sanoman keskeisyys, hengellinen nuorisomusiikki ja musiikin monipuolisuus. On siis mahdollista, että viides vastaaja on käsittänyt gospelmusiikin genren rajat jotenkin eri tavalla kuin neljä muuta, ehkä muita selkeämmin amerikkalaisen gospelin määritelmän suuntaan.

Mediaan liittyen on vielä tarpeen nostaa esille Internet. Vastauksissa se nousi esille seuraavan ensimmäisen kuuntelumuiston kautta:

Hevinkeliumia netissä. (vn49.)

Toinen yhteys, jossa Internetissä kuunneltu gospelmusiikki tuli kyselyvastauksissa esille, oli kristillisten nettiradioiden kuuntelu. Yksi vastaaja kertoi kuuntelemiensa radiokanavien kohdalla kuuntelevansa verkossa suomalaista nuotta.com asemaa, ruotsalaista Radio10:a ja USA:laista CBN-asemaa. Toinen puolestaan kertoi kuuntelevansa esimerkiksi japaninkielistä Jesus Coming FM -asemaa.

5.5. Kohderyhmänä nuoret seurakuntalaiset, ja muut

Tässä luvussa käsittelen gospelmusiikkia teemojen *nuoruus*, *uskonnollinen toiminta*, sekä *Hengellinen/kristillinen/maallinen* aihepiireistä käsin. Luvussa 4.8. kävi ilmi, että nuoruuden teeman sisältä voidaan eritellä kolme aihealuetta: musiikillinen nuorekas ote, nostalgiset nuoruusmuistot ja gospelmusiikki osana seurakunnallista nuorten toimintaa.

Aineistosta on pääteltävissä, että ihmisen ikäkausista gospelmusiikki liitetään erityisesti nuoruuteen. Ensimmäisten gospelmusiikin kuuntelumuistojen yhteydessä yksitoista henkilöä on maininnut oman nuoruutensa tai jonkin nuorille suunnatun tapahtuman. Rippikouluun liittyviä mainintoja on kaikkiaan 12 kappaletta. Yksi vastaaja kuvaili ensimmäistä kuuntelumuistoaan seuraavasti:

Nuorten Kesä tapahtumassa, Rippileirillä, nuorten illoissa 1990 luvulla. (vn12.)

Hän oli vastaajista ainut joka ensimmäisen kuuntelumuistonsa yhteydessä toi esille sekä rippileirin että muita nuorille suunnattuja tapahtumia. Yhteensä siis 22 henkilöä liitti ensimmäisen gospelmusiikinkuuntelumuistonsa nuoruuteen. Heistä vain kaksi ei maininnut rippikoulua tai jotakin nuorille suunnattua tapahtumaa. Nämä henkilöt olivat molemmat syntyneet 1950-luvulla. Muut 20 vastaajaa olivat syntyneet suhteellisen tasaisesti 1950–

1990-luvuilla. Tämä kertoo siitä, että Suomi-gospel on ollut vahvasti yhteydessä seurakuntien nuorisotyöhön koko olemassaolonsa ajan. Gospelmusiikilla on tärkeä paikkansa suomalaisen kristillisen nuorisokulttuurin osana. Tähän olen viitannut luvussa 3.2.1. Suomi-gospelin syntyyn vaikuttaneen nuorisokulttuurin nousukauden kautta sekä luvussa 3.2.3. yhteislaulukulttuurin ja festivaalien yhteydessä.

Gospeliin liittyvien mielikuvien (kysymys kuusi) ja ensimmäisten kuuntelumuistojen (kysymys 12) lisäksi nuoruuden teema esiintyy myös muutamissa gospelmusiikin ajankohtaisuutta pohtivissa vastauksissa (kysymys 14). Seuraavassa ovat luettavissa ne kolme kommenttia, joissa nuoret on nostettu esiin erityisenä gospelmusiikin kohderyhmänä. Kommenttien antajat ovat itse syntyneet 1940- ja 1950-luvuilla:

Varsinkin kun on nuorisoa paikalla
Kun pyritään tavoittamaan uskosta osattomia (vn16.)

Jos on nuoria jotka ovat kaukana Jumalasta, ehkä se jollain lailla lähentää
uskoon tuloa. (vn23.)

Ainakin nuorten tapahtumissa (ja silloin kun halut. tavoittaa erit. kirkosta
vieraantuneita) (vn98.)

Näitä kolmea näkökulmaa gospelmusiikin ajankohtaisuudesta yhdistää paitsi se, että niissä on nuoret mainittu erityisenä kohderyhmänä, myös ajatus, jonka mukaan gospelmusiikin kautta kuulijat voisivat lähentyä kristillistä uskoa tai kirkkoa. Nämä kolme vastaajaa olivat kaikkien kyselyyn vastanneiden joukossa ainoat, jotka liittivät gospelmusiikin ajankohtaisuuden sen nuorten tai kristinuskosta vieraantuneiden tavoittamiseen liittyvään välinearvoon.

Mielenkiintoista uskonnolliseen toimintaan liittyvän teeman kannalta on se, että vaikka edellä todettiin 12:n vastaajan maininneen rippikoulun ensimmäisen gospelmusiikin kuuntelumuiston yhteydessä (kysymys 12), ei se tullut kertaakaan esille gospelmusiikista mieleen tulevien asioiden yhteydessä (kysymys kuusi). Gospelmusiikkiin liittyvien mielikuvien yhteydessä korostuivat suomalainen seurakunnallinen toiminta yleensä ja maininnat muutamista toimintamuodoista. Mainittuja erityisesti nuoriin liittyviä toimintamuotoja olivat tuossa yhteydessä kirkon nuorisopäivät ja nuortenleirit (katso luku 4.7.). Kuuntelumuistojen yhteydessä eräs toinen vastaaja mainitsi nuortenleirit. Kirkon nuorisopäivät eivät puolestaan enää tulleet esille.

Kuuntelumuistojen yhteydessä uutena seurakunnan nuorten toimintamuotona tulivat esille nuortenillat. Aiemmin tässä luvussa ne on laskettu mukaan nuorille suunnattujen tapahtumien joukkoon. Vastaajista neljä mainitsi seurakunnan järjestämän nuortenillan

paikkana, jossa ensimmäisen kerran ovat kuulleet gospelmusiikkia. Todennäköisesti myös edellisellä sivulla lainattu vastaaja tarkoittaa nuorten illoilla nimienomaan seurakunnan järjestämiä nuorteniltoja, vaikka ei erikseen seurakuntaa mainitsekaan. Seurakunnallisesta nuortentoiminnasta nousevat siis gospelmusiikkiin liittyen erityisesti esille rippikoulutyö ja nuortenillat.

Kirkkoon liittyivät neljän vastaajan ensimmäiset gospelmusiikin kuuntelumuistot, heistä yksi oli nimennyt tietyn kirkon. Viides kertoi kuullensa gospelmusiikkia ensimmäisen kerran Tuomasmessussa (katso luku 3.2.3.). Tuomasmessu ja aiemmin esimerkiksi luvussa 4.7. esille tullut Metallimessu ovat esimerkkejä viimevuosikymmenten aikana syntyneistä uudentyyppisistä luterilaisista messuista. Kuten luvussa 3.2.3. kerrottiin, oli 1960-luvun kirkkomusiikin kentällä selkeästi vastakkain kaksi erilaista musiikkikulttuuria: perinteinen kirkkomusiikki ja nuorten parissa syntynyt ensiaskeliaan ottava Suomi-gospel. Gospelmusiikin soveltuminen kirkossa soitettavaksi ei todellakaan ollut itsestään selvää.

Tämän tutkielman aineistosta (kysymys 13) käy ilmi, että kyselyyn vastanneista hieman yli 90 % on sitä mieltä, että gospelmusiikkia voi soittaa kirkossa (katso myös Kaavio 9). Ainoastaan kaksi vastaajaa on sitä mieltä, ettei gospelmusiikki kovin hyvin sovellu kirkossa soitettavaksi. Lisäksi neljä on valinnut neutraalin vaihtoehdon ja toiset neljä eivät ole ilmaisseet kantaansa. Ne, jotka eivät olleet tässä kohden ilmaisseet kantaansa, olivat muutenkin jättäneet paljon tyhjää kohtia vastauslomakkeisiin, esimerkiksi gospelmusiikkiin liittyvien mielikuvien kohdalla kolme ei ollut vastannut mitään ja neljännen vastaus kuului: ”Mitä se on?” (vn67). Neutraalin vaihtoehdon valinneista kaikki olivat ilmoittaneet, että gospelmusiikki on heille kaukainen asia, heistä vain yksi oli nimennyt gospelartistejä. Kukaan näistä 1980- ja 1990-luvuilla syntyneistä miehistä ei ollut mukana minäkään uskonnollisen yhteisön toiminnassa. Kyseessä ei siis niinkään vaikuta olevan se, että vastaajat olisivat aktiivisesti pohtineet onko gospelmusiikki kirkkoon sopivaa vai ei, enemmän vastuksiin on vaikuttanut se, että vastaajat ovat kokeneet ilmiön itselleen vieraksi tai eivät olleet täysin panostaneet vastaamiseen.

Kaksi vastaajaa oli sitä mieltä, että gospelmusiikki ei oikein sovi kirkossa soitettavaksi. Aivan jyrkintä ”ei”-vaihtoehtoa eivät hekään kuitenkaan olleet valinneet. Heidän mielestään gospelmusiikki soveltuu oikein hyvin baarissa tai kauppakeskuksessa soitettavaksi. Nämä 1940- ja 1950-luvuilla syntyneet naiset kertoivat harrastavansa musiikkia kuuntelemalla hengellistä musiikkia (toinen myös klassista ja kansanmusiikkia). Gospelmusiikin he kokivat suhteellisen kaukaiseksi ja kertoivat kuuntelevansa sitä joskus. Gospelmu-

siikista oli toiselle tullut mieleen hengellinen virsiä kevyempi musiikki, toisen mielestä se oli vähän pakosta keksittyä. Jälkimmäinen myös koki gospelmusiikin enemmän maalliseksi kuin hengelliseksi (kysymys 11), gospelartisteiksi hän oli nimennyt Pekka Simojoen ja Juha Tapion.

Kokonaisuudessaan voidaan todeta, että nykyisin gospelmusiikki on yleisesti hyväksytty kirkossa soitettavan musiikin joukkoon. Gospelmusiikki mielletään ainakin toisinaan myös osaksi jumalanpalveluksia. Seurakunnissa se on aktiivisessa käytössä nuorisotyön yhteydessä, mutta vastaajien ensimmäisten kuuntelumuistojen perusteella se on osa myös seurakunnan kerhojen ja opiskelijaseurakunnan toimintaa. Yleisemmin seurakunnassa muistelee gospelmusiikkia ensimmäisen kerran kuulleensa kolme vastaajaa. Yksi pari kertaa kuussa gospelmusiikkia kuunteleva vastaaja kuvailee kuunteluaan seuraavasti:

Pääasiassa seurakunnan tilaisuuksissa, aiemmin paljon myös kotona (vn50.)

Gospelmusiikki on siis löytänyt tiensä osaksi suomalaista seurakuntaelämää. Gospelmusiikin ajankohtaisuutta kartoittavan kysymyksen vastauksissa yksi vastaajista koki sen olevan ajankohtaista nimenomaan kirkon tapahtumissa ja toinen totesi: ”Jos se ottaa kantaa kirkon sisällä ajankohtaisiin asioihin” (vn63). Tässä lainattu vastaaja ei itse osallistu minkään uskonnollisen yhteisön toimintaan. Hänen vastauksestaan voisikin päätellä, että gospelmusiikin vahva yhteys seurakunnan toimintaan samalla rajaa sen nimenomaan kirkon sisäiseksi ilmiöksi. (Katso myös luku 3.3. *Suomen musiikin historia* -kirjasarjaan liittyen.)

Uskonnolliseen toimintaan liittyvän teeman yhteydessä oli luvussa 4.7. mainittu myös gospelkonsertit ja gospelfestarit. Seurakunta konsertin järjestäjänä tulee esille seuraavien gospelmusiikin kuuntelumuistojen yhteydessä:

Exitin konsertti Joensuun srk talvella 1992–93 Kolahti (vn4.)

Rippikoulua ennen pakollisessa ”Mega-illassa” jossa esiintyi Exit koulumme juhlasalissa. (vn8.)

Seurakunnan järjestämä Exitin konsertti on siis jäänyt selkeänä mieleen näille kahdelle vastaajalle. Heistä jälkimmäinen ei suoraan sano, että seurakunta on konsertin järjestäjä. Itse asiassa hän ei edes korosta tilanteen konserttiluonnetta. Hän mainitsee, että ”Mega-iltaan” osallistuminen liittyi pakollisena osana rippikouluun. Myös tässä ilmenee gospelmusiikin ja seurakunnan nuorisotyön välinen vahva yhteys.

Kuten luvussa 5.3. todettiin, oli kaikkiaan kolme henkilöä maininnut Exitin ensimmäisen gospelmusiikin kuuntelumuistonsa yhteydessä. Myös tuo kolmas henkilö liitti muistonsa nimenomaan konserttiin. Pro Fide oli toinen kolmesti kuuntelumuistojen yhteydessä mainittu yhtye, ja yksi sen maininneista muisteli kuulleen gospelmusiikkia ensimmäisen kerran nimenomaan kyseisen yhtyeen konsertissa. Nämä kaksi eivät maininneet mitään konserttien järjestäjistä. Yleisempää ilmaisua ”jossain konsertissa” käytti ensimmäisen kuuntelumuistonsa yhteydessä kaksi henkilöä.

Gospelmusiikin kuuntelutottumustensa yhteydessä kolme henkilöä viittasi elävään musiikkiin. He eivät olleet gospelmusiikin aktiivisia kuuntelijoita. Kaksi heistä kertoi joskus kuuntelevansa gospelmusiikkia:

konsertit
lapsen harrastuksien puitteissa (vn97.)

Livenä, yksi CD on mutta en kamalan usein kuuntele. (vn49.)

Näille gospelmusiikin satunnaisille kuuntelijoille elävällä musiikilla oli tärkeä merkitys. Molemmat kertoivat jossakin määrin pitävänsä gospelmusiikista, vaikka eivät sitä varsinaisesti läheiseksi kokeneetkaan. Molemmat myös olivat mukana jonkin uskonnollisen yhteisön toiminnassa. Kolmas kuuntelutottumustensa yhteydessä elävään musiikkiin viittanut henkilö sanoi, ettei koskaan kuuntele gospelmusiikkia eikä ole mukana minkään uskonnollisen yhteisön toiminnassa. Hän vastasi kyselyyn Ilosaarirock-aktion yhteydessä (katso luku 2.4.). Ensimmäisenä gospelmusiikin kuuntelumuistonaan hän mainitsee: ”tässä teltassa (ehkä uskontotunnilla yläasteella)” ja toteaa kuuntelutottumuksia perustelevassa vastauksessaan: ”koska oon siinä teltassa rokissa ☺”. (vn44.)

Muuhun kuin seurakunnan tilaan liittyviä ensimmäisiä kuuntelumuistoja toi esille kolme muutakin vastaajaa. He kaikki vastasivat kyselyyn Joensuun 18. Gospel-festivaalien konsertin yhteydessä. On hyvin mahdollista, että vastaajien kuvaamat tilanteet ovat liittyneet aiempina vuosina järjestettyihin Joensuun Gospel-festivaaleihin:

Torilla (vn114.)

laululavalla Joensuussa vuosia sitten, kun Mikko Kuustonen esiintyi (vn105.)

Joensuun Carelia-salissa (vn81.)

Gospel-festivaalien yhteydessä vastasivat kyselyihin myös ne kaksi vastaajaa, jotka luvussa 4.7. esitetyn mukaisesti mainitsivat gospelfestarit ja gospelkonsertit. Konsertit maininnut kertoi: ”Olen käynyt joka vuosi gospel konsertit ja kaikki on ollut hyviä”

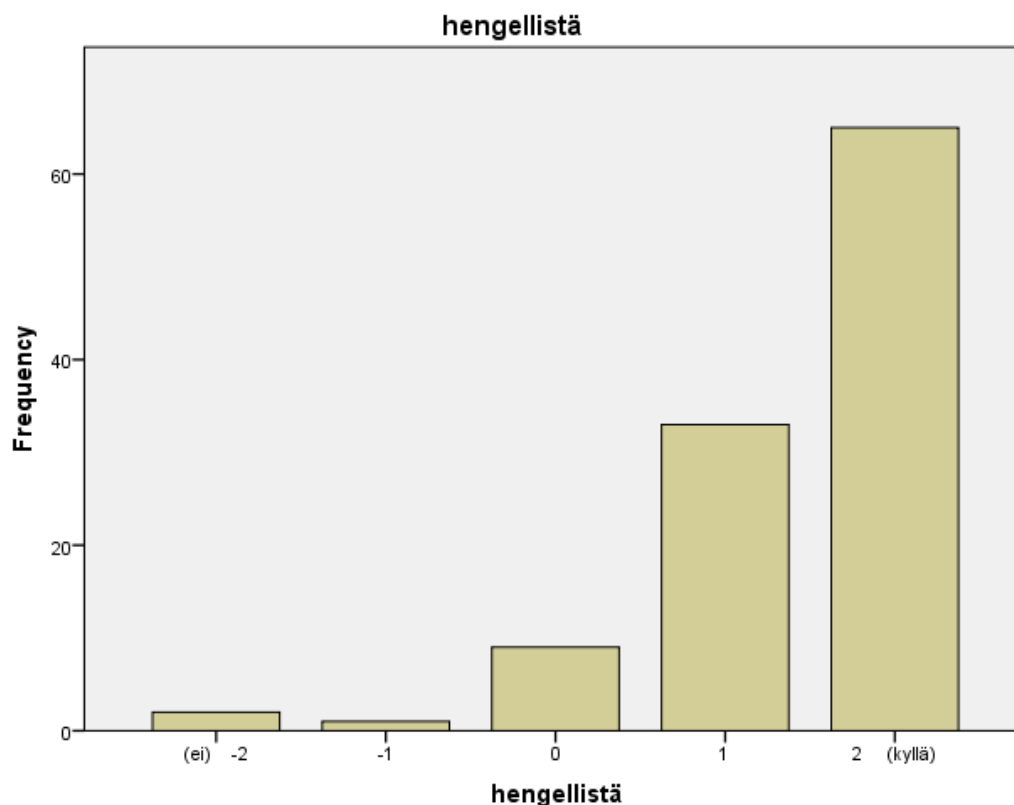
(vn79). Kaksi henkilöä on kertonut ensimmäisen gospelmusiikin kuuntelumuistonsa sijoittuvan festivaaleille tai festareille ja kolmas nimesi selkeästi Joensuun 1. Gospel-festivaalit samassa yhteydessä. Kaikki kolme vastasivat kyselyyn gospelkonsertin yhteydessä.

Pelkkä festarit- tai festivaalit-sana ei tietenkään automaattisesti viittaa juuri Joensuun Gospel-festivaaleihin. Luvussa 3.2.3. mainitsin esimerkiksi Maata Näkyvissä -festarit. Aineistossani oli yksi Leipäsunnuntai tilaisuudessa ja yksi Ilosaarirock-aktion yhteydessä kyselyyn vastannut todennut gospelmusiikin olevan ajankohtaista ainakin festivaaleilla. Toinen heistä mainitsi myös tapahtumat. Kolmas vastaaja puolestaan totesi gospelmusiikin olevan ajankohtaista ”ainakin Gospel juhlien aikaan ja voi sitä muutenkin kuunnella” (vn71).

Gospelmusiikin ajankohtaisuutta pohtivien vastausten yhteydessä viisi eri henkilöä mainitsi joko uskonnolliset tilaisuudet, uskistapahtumat, herätysjuhlat tai hengelliset tilaisuudet. Kaksi muuta vastaajaa muisteli ensimmäisen kerran kuulleensa gospelmusiikkia nimenomaan hengellisessä tapahtumassa. Kuuntelutottumuksistaan kertoessaan kymmenen henkilöä mainitsi hengellisyyden. Kristillinen hengellisyys on aineistossa useimmin gospelmusiikkiin yhdistetty seikka, kuten aiemmin luvussa 4.1. kerrottiin. Taulukossa 8 alla ja Kaaviossa 7 seuraavalla sivulla on kuvattu vastaukset kysymykseen: *Onko gospelmusiikki mielestäsi hengellistä?*

Taulukko 8. Mielipide gospelmusiikin hengellisyydestä

	vastaajia	prosentteina
-2 (ei)	2	1,7
-1	1	,9
0	9	7,7
1	33	28,2
2 (kyllä)	65	55,6
vastaus puuttuu	7	6,0
Kaikki	117	100,0

Kaavio 7. Mieliä gosselmusiikin hengellisyydestä

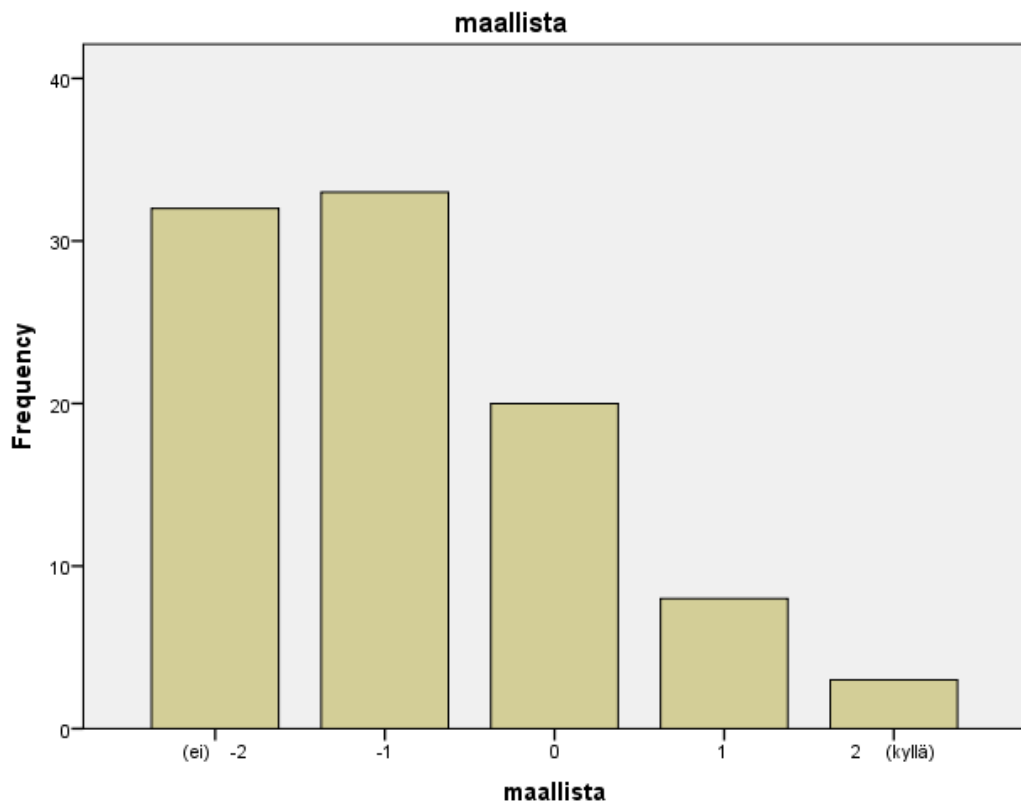
Voidaan havaita, että vain kolme vastaajaa ei pidä gosselmusiikkia hengellisenä. Yksi kolmesta on toinen niistä, joiden mielestä gosselmusiikki ei sovellu kirkossa soitettavaksi. Kaksi muuta kokevat, etteivät pidä gosselmusiikista ja että se on heille kaukainen ilmiö. Toiselle ei tule gosselmusiikista mitään mieleen, toinen toteaa, että kristillisyyttä ei kiinnosta häntä. He jäävät joka tapauksessa hyvin pieneksi vähemmistöksi, sillä 83,8 % kaikista vastaajista mieltää gosselmusiikin hengelliseksi.

Hengellisen vastaparina kyselyssä tiedusteltiin myös vastaajien näkemyksiä gosselmusiikin maallisuudesta. Maallisuuteen liittyvät seuraavan sivun Taulukko 9 ja Kaavio 8. Odotusten mukaisesti yli puolet vastaajista on sitä mieltä, että gosselmusiikki ei ole maallista. Kuitenkin yli kymmenen vastaajan mielestä gosselmusiikki on maallista. Suurin ero on siinä, että yli yksi kolmasosa vastaajista on joko kokonaan jättänyt vastaamatta tai valinnut neutraalin vastausvaihtoehdon.

Taulukko 9. Mieliä gospelsäitiä maallisuudesta

	vastaajia	prosentteina
-2 (ei)	32	27,4
-1	33	28,2
0	20	17,1
1	8	6,8
2 (kyllä)	3	2,6
vastaus puuttuu	21	17,9
Kaikki	117	100,0

Kaavio 8. Mieliä gospelsäitiä maallisuudesta

Vaikka gospelsäitiä mieltää maalliseksi noin joka kymmenes kaikista vastaajista ja hengelliseksi yli puolet, ei ero ole läheskään yhtä selvä kuin hengellisyyden kohdalla. Selkeästi hengellisyyden gospelsäitiä liitti 55,6 % vastaajista. Niitä, jotka selkeästi mielsivät, ettei gospelsäitiä ole maallista oli puolestaan 27,4 % eli puolet vähemmän. Niitä jotka mielsivät, että gospelsäitiä on jossain määrin hengellistä ja ettei se ole erityisen maallista oli puolestaan molempia täysin sama määrä, 28,2 % vastaajista. Maallisuus ei siis terminä samalla tavalla yksiselitteisesti rajaa gospelsäitiä kuin hengellisyys. Aineistossa tämä näkyy siten, että kun hengellisyyden oli tekstivastauksissaan maininnut noin kolmannes kaikista vastaajista, oli maallisen maininnut kolme henkilöä. Lisäksi neljäs oli kysymyksessä 11 valinnut vaihtoehdon, jonka mukaan gospelsäitiä ei

ole lainkaan maallista ja kirjoittanut rivin loppuun ”toivon mukaan”. Niistä kolmesta, jotka itse käyttivät sanaa maallisuus, kaksi toi termin esille yleisten musiikinkuuntelututustumustensa yhteydessä (kysymys neljä).

Laaja alaisesti rap ja elektronisesta musiikista rockiin. (sekä Maallista että hengellistä) (vn13.)

maallista ja gospelia- pop, rock (vn33.)

He siis käyttivät ilmaisua maallinen hengellisen tai gospelin vastakohtana. Kolmas maallisuuden maininnut kertoi, että hänen kokemuksensa mukaan gospel itsessään on vähän kuin maallista musiikkia.

Mielenkiintoinen näkökulma maallisen ja hengellisen suhteeseen saadaan vastaajalta, joka toteaa, että hyvä hengellinen musiikki kuvaa ihmisen elämää kaikkina: lohduttaa, hoitaa ja koskettaa arjen tasolla. Hänen vastauksissaan gospelmusiikki oli selkeästi hengellistä ja jossain määrin maallista. (vn35.) Gospelmusiikin sanoman keskeisyys on jo useaan otteeseen tullut esille tässä tutkielmassa. Kun sitä luvussa 5.2. käsiteltiin, tuli esille maailmankatsomus. Siinä missä useat mainitsivat kuuntelevansa gospelmusiikkia sen hengellisen sanoman takia, perustelivat useat myös kuuntelemattomuuttaan sillä, että kristinusko ei kosketa heitä. Sanoma kohooa siis keskeiseksi vaikuttajaksi siinä miten ihmiset suhtautuvat gospelmusiikkiin. Sama tuli esille myös luvussa 5.2.

Gospelmusiikin erityisen ajankohtaiseksi kirkollisten juhla-aikojen, esimerkiksi joulun ja pääsiäisen aikana mainitsi viisi vastaaja. Kaksi vastaajaa puolestaan peilasi gospelmusiikin ajankohtaisuutta sosiaaliseen ympäristöön, siihen, onko paikalla kyseisestä musiikista pitäviä henkilöitä. Eräs pohti gospelmusiikin ajankohtaisuutta:

Voisi olla useassakin tilanteessa, mutta ei aina tule huomioitua. (vn97.)

Pohtivaa otetta gospelmusiikin sopivuuden suhteen esiintyy myös seuraavassa:

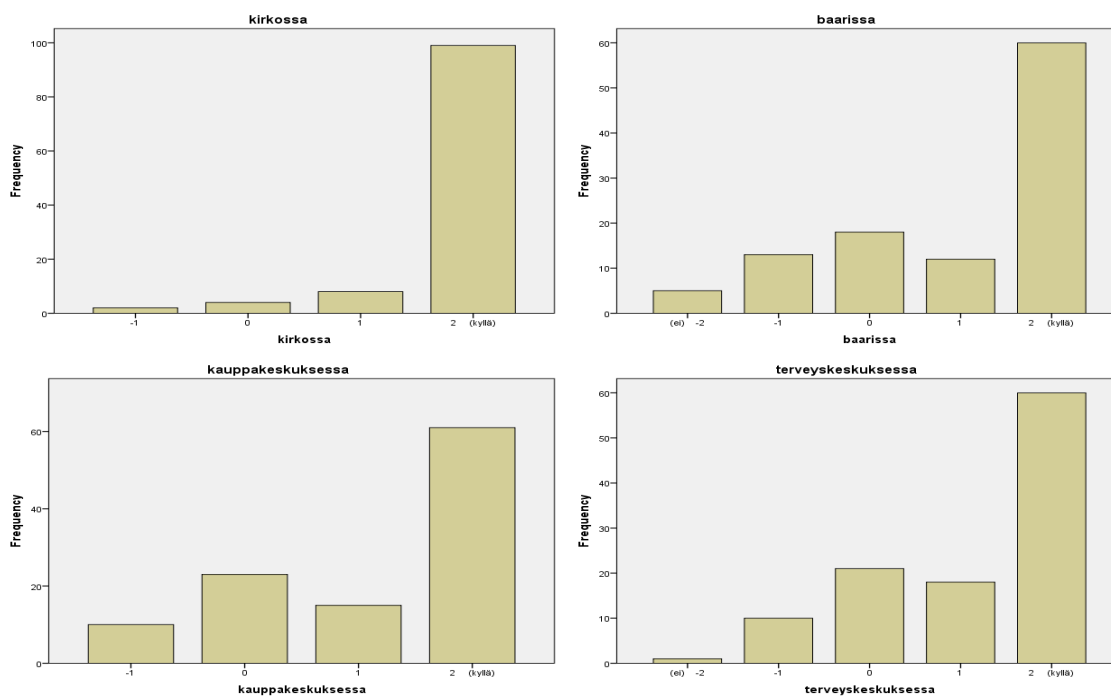
Se voi olla aina Tilanteeseen liittyen. Jos aihepiiri koskettaa. Mielestäni ”suurelle yleisölle” (julkiset paikat esim.) sitä pitäisi soittaa enemmänkin ☺ (vn20.)

Julkisista paikoista yksi kirkolliset juhla-ajat maininnut totesi, että gospelmusiikki voisi olla erityisen ajankohtaista myös esimerkiksi kaupoissa sunnuntaisin.

Osa tämän tutkielman tutkimusongelmaa on, missä määrin gospelmusiikin koetaan soveltuvan yhteiskunnan julkiselle alueelle. Kyselyssä kartoitettiin vastaajien mielikuvia siitä

voiko gospelmusiikkia soittaa kirkossa, baarissa, kauppakeskuksessa ja terveyskeskuksessa. Seuraavissa Kaavioissa 9, 10, 11, ja 12 on kuvattu kyselyyn saatuja vastauksia.

Kaaviot 9, 10, 11, ja 12. Gospelmusiikin soittaminen erilaisilla julkisilla paikoilla (kirkossa, baarissa, kauppakeskuksessa ja terveyskeskuksessa)

Gospelmusiikin kirkossa soittamisen sopivuutta olen käsitellyt jo aiemmin tässä luvussa. Totean tässä vielä, että 84,6 % kaikista vastaajista (N=117) oli sitä mieltä, että gospelmusiikki soveltuu erittäin hyvin kirkossa soitettavaksi. Baareissa vastaava prosentti oli 51,3 %, kauppakeskuksessa 52,1 % ja terveyskeskuksessa 51,3 %. Jossain määrin gospelmusiikin koki soveltuvan kirkkoon 6,8 %, baariin 10,3 %, kauppakeskukseen 12,8 % ja terveyskeskukseen 15,4 %. Kukaan ei ollut sitä mieltä, ettei gospelmusiikki missään nimessä sovellu kirkkoon tai kauppakeskukseen. Yhden mielestä gospelmusiikkia ei tulisi lainkaan soittaa terveyskeskuksessa ja viiden mielestä se ei lainkaan sovellu baariin. Eniten neutraaleja vastauksia oli annettu kauppakeskuksessa gospelmusiikin soittamiseen, 19,8 %. Terveyskeskuksessa vastaava luku oli 17,9 % ja baarissa 15,4 %. Vastauksia puuttui korkeimmillaan (baarin kohdalla) yhdeksän kappaletta eli 7,7 %

Vastaajista yli kaksi kolmasosaa näkee sopivaksi gospelmusiikin soittamisen kirkossa, kauppakeskuksessa ja terveyskeskuksessa. Baariinkin 61,6 % vastaajista kokee gospelmusiikin sopivan. Toki 15,4 % näkee vastaavasti, ettei gospelmusiikki sinne sovi. Määrä on juuri sama kuin niiden, jotka vastasivat neutraalisti gospelmusiikin soittamiseen baarissa. Kauppakeskukseen sopimattomaksi gospelmusiikin koki 8,5 % (10 vastaajaa) ja

terveyskeskukseen sopimattomaksi 9,4 % (11 vastaajaa). Yleisesti ottaen gospelmusiikin nähdään tämän aineiston perusteella soveltuvan erilaisissa julkisissa tiloissa soitettavaksi.

Yleisin vastaus gospelmusiikin ajankohtaisuutta kartoittavaan kysymykseen oli ”aina”, tällä yhdellä sanalla vastasi kaikkiaan 41 vastaajaa eli yli kolmannes kaikista vastaajista. Lisäksi kuusi vastaajaa käytti ilmaisua ”milloin tahansa” tai ”milloin vain”. Ja vielä kymmenen muuta käytti sanaa ”aina” osana pidempää vastausta. Yksi vastaaja esimerkiksi lisäsi huomion siitä, että gospelmusiikin sisällä on erilaisia musiikkityylejä. Useampi vastaaja on myös todennut gospelmusiikin olevan ajankohtaista joka päivä ja kaikissa elämäntilanteissa tai painottanut gospelmusiikin olevan aina ajankohtaista nimenomaan muuttumattoman ja puhuttelevan hengellisen sanomansa takia. Voidaan siis havaita, että vastaajista kaikkiaan reilu kuusikymmentä, eli reippaasti yli puolet, kokee gospelmusiikin olevan aina ajankohtaista.

Kyselyssä pyydettiin vastaajia ottamaan kantaa gospelmusiikin kaupallisuuteen. 19,7 % vastaajista oli jättänyt vastaamatta kysymykseen ja eniten vastausvaihtoehdoista sai kannatusta neutraali vaihtoehto, 27,4 %. Vähintään jossain määrin kaupallisena gospelmusiikkia piti 14,6 % vastaajista, ja 38,4 % oli sitä mieltä, että gospelmusiikki ei ole edes jossain määrin kaupallista. Muuten kaupallisuus ei tästä aineistosta nouse erityisesti esille, joten en käsittele asiaa tämän enempää.

Tämän luvun lopuksi nostan vielä esille koulun yhteyden gospelmusiikkiin. Kuusi vastaajaa liitti ensimmäisen gospelmusiikin kuuntelumuistonsa kouluun. Kaksi sijoitti sen tarkemmin ala-asteelle ja kaksi uskontotunnille. Yksi ei eritellyt muistoaan tarkemmin ja yksi mainitsi koulussa kuulleensa nimenomaan negrospirituaaleja. Lisäksi yksi mainitsi koulunsa juhlasalissa pidetyn tilaisuuden. Myös partio on huomionarvoinen kahden henkilön mainitsema ensimmäinen kuuntelumuisto.

5.6. Yhteenvetona: Sanomaa, miksei myös baariin

Suomalaisen yhteiskunnan kontekstissa gospelmusiikki usein liitetään nuoreen seurakuntaan ja kristilliseen sanomaan. Sanoman keskeisyys nähdään gospelmusiikille leimallisena tekijänä. Musiikillinen monimuotoisuus puolestaan nähdään monesti sijoittuvan hengellisen sanoman sateenvarjon alle.

Gospelartisteista Pekka Simojoki on tämän aineiston perusteella selkeästi tunnetuin. Exit-yhtyeen kautta hän liittyy myös useamman gospelmusiikin ensimmäiseen kuuntelumuistoon. Yhden muistossa mainitaan, että kyseinen yhtye soitti rippikouluun liittyvässä ta-

pahtumassa. Gospelmusiikilla näyttää muutenkin olevan vahva suhde kristilliseen nuorisotyöhön.

Vuosikymmenien kuluessa kiisteltyä nuorisomusiikkina syntynyt Suomi-gospel on löytänyt paikkansa myös laajasti muussa kirkon toiminnassa. Vain harva on nykyisin sitä mieltä, ettei gospelmusiikki sovi kirkkoon. Enemmistö vastaajista on sitä mieltä, että gospelmusiikkia voidaan hyvin soittaa myös baarissa, kauppakeskuksessa tai terveyskeskuksessa.

6. Gospelmusiikin kuuntelusta

Tässä luvussa lähestyn aineistoa erityisesti tutkimuskysymyksen ”Miksi gospelmusiikkia kuunnellaan?” lähtökohdista käsin. Gospelmusiikkia käsitellään osana yksilön yksityistä elämää. Ensimmäisenä käsitellään gospelmusiikin paikkaa vastaajien arjessa ja sen yhteyttä henkiseen hyvinvointiin. Tämän jälkeen tarkastellaan perhesuhteiden vaikutusta gospelmusiikin kuunteluun. Lopuksi pohditaan vastaajien mieltymystä gospelmusiikkiin, tarkastellaan muutamia yksittäisiä kommentteja sekä kyselyssä tyhjäksi jätettyjä kohtia.

6.1. Rauhoittaa arjessa

Aineistosta nousi esille vastaajien arkeen (teema *arki ja elämä*) sekä heidän henkilökohtaisiin kokemuksiinsa gospelmusiikkiin (teema *henkilökohtaiset tunteet ja tunnelmat*) liittyviä seikkoja. Tässä luvussa käsitelen ensin yleisemmin arkeen liittyvät kommentit. Sitten tarkastelen vastaajien suhdetta gospelmusiikkiin kaavioiden ja taulukoiden avulla. Luvun loppuosassa keskityn kuvaamaan vastaajien gospelmusiikin kuunteluun liittyviä kokemuksia ja mielialoja.

Aiemmin (katso luku 5.5.) totesin vastaajien enemmistön olevan selkeästi sitä mieltä, että gospelmusiikki on aina ajankohtaista. Gospelmusiikin ajankohtaisuutta tiedustelevaan kysymykseen osa oli vastannut myös pohtivammalla otteella. Yksi oli todennut ajankohtaisuuden riippuvan täysin kuulijasta. Hänen kanssaan samoilla linjoilla vaikuttaa olevan toinen, joka totesi gospelmusiikin olevan ajankohtaista ”Aina kun sitä haluaa” (vn65). Kuulijan lisäksi, kolmas vastaaja pohti gospelmusiikin ajankohtaisuuteen vaikuttavan myös kuulijan elämäntilanteen ja totesi eri kappaleiden ”kolahtavan” eri tilanteissa. Hän toi tilannekohtaisuuden esille myös gospelmusiikin kuuntelutottumustensa yhteydessä:

Gospelmusiikki koskettaa, sopii tiettyihin tilanteisiin – kun on sellainen fiilis. Aina ei jaksaa kuunnella gospelsia (vn33.)

Myös lähipiirillä näyttää olevan vaikutusta gospelmusiikin kuuntelutottumuksiin, tähän palaan tarkemmin luvussa 6.2.

Aiemmin luvussa 4.9. toin esille ajatuksen gospelmusiikista arjen voimavarana. Siinä yhteydessä esiin tulleita seikkoja tulen pohtimaan tarkemmin tämän luvun loppupuolella. Totean kuitenkin tässä, että tuossa luvussa yksi vastaaja totesi gospelmusiikin antavan ohjeita elämän moniin kysymyksiin ja toinen kuvasi sitä elämänmakuiseksi ja iloiseksi. Kolmas korosti sitä, että gospelmusiikki kuvaa ihmiselämää kaikkinaensa, neljännelle tuli

mieleen päivittäinen hyvä olo. Hyvää mieltä olen käsitellyt luvussa 4.4. ja tähän aiheeseen palaan aivan tämän luvun lopussa. Yleisemmin arkeen sen voidaan katsoa liittyvän kerran viikossa gospelmusiikkia kuuntelevan vastaajan kommentin ”Hyvä mieli pv.n” (vn84) kautta.

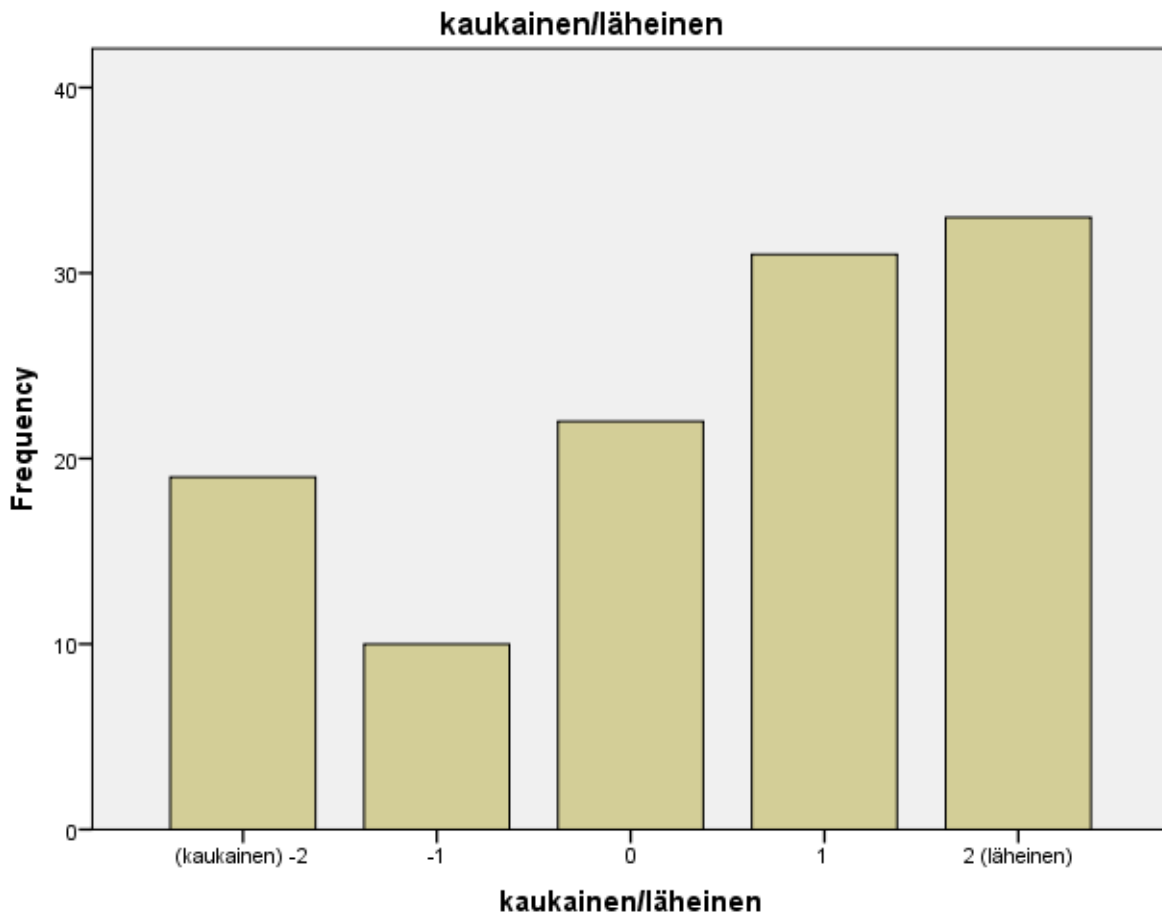
Pohdittaessa gospelmusiikkia arjen voimavarana viides vastaaja kuvasi gospelmusiikkia elämänläheiseksi musiikiksi, niin arjen säestäjäksi kuin työn tahdittajaksi. Sama vastaaja kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia noin kerran viikossa, esimerkiksi automatkojen ajanvietteenä. Eräs toinen vastaaja kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia, koska ”Työsäni soitetaan monipuolisesti musiikkia”. Hän vastasi kuuntelevansa gospelmusiikkia kerran viikossa, mutta kirjoitti perään ”ei ole kyllä tietoa”. Hän koki gospelmusiikin suhteellisen kaukaiseksi itselleen. (vn56.)

Kokonaisuudessaan yli puolet vastaajista koki gospelmusiikin ainakin jossain määrin läheiseksi. Neutraalin vaihtoehdon oli valinnut alle kaksikymmentä prosenttia ja kokonaan vastaamatta jättänyt vain kaksi vastaajaa, eli noin yksi viidesosa vastaajista ei ollut määrittellyt suhdettaan gospelmusiikkiin sen enemmän läheiseksi kuin kaukaiseksikaan. Tarkat luvut ovat nähtävissä alla Taulukossa 10 ja seuraavan sivun Kaaviossa 13, jossa erot hahmottuvat silmämääräisesti paremmin. Vähiten kannatusta kaikista vastausvaihtoehdoista on saanut suhteellista kaukaisuutta kuvaava vastausvaihtoehto, jonka valitsi 10 vastaajaa. Lähes puolet useampi, 19 vastaajaa, koki gospelmusiikin selkeästi kaukaiseksi itselleen. Niiden, jotka kokivat gospelmusiikin todella läheiseksi ja jossain määrin läheiseksi, välinen ero oli vain kaksi vastaajaa, ja molemmat vaihtoehdot oli vastannut yli neljäsosa kaikista vastaajista.

Taulukko 10. Vastaajien kokemukset gospelmusiikin läheisyydestä

	vastaajia	prosentteina
-2 (kaukainen)	19	16,2
-1	10	8,5
0	22	18,8
1	31	26,5
2 (läheinen)	33	28,2
vastaus puuttuu	2	1,7
Kaikki	117	100,0

Kaavio 13. Vastaajien kokemukset gospelmusiikin läheisyydestä

Koettua gospelmusiikin läheisyyttä on mielenkiintoista peilata siihen kuinka usein vastaajat kertoivat kuuntelevansa gospelmusiikkia. Kaksi vastaajaa on kuuntelutottumustensa yhteydessä käyttänyt perusteluna gospelmusiikin vähäistä tarjontaa. Heistä molemmat ovat valinneet neutraalin vaihtoehdon gospelmusiikin läheisyyden kokemusta kartoittavassa kysymyksessä. Ensimmäinen kertoo kuuntelevansa gospelmusiikkia joskus ja perustelee vähäistä kuunteluaan: ”Eipä tule usein vastaan” (vn65). Toinen kertoo kuuntelevansa gospelmusiikkia pari kertaa kuussa ja perustelee: ”kuuntelen kun sitä sattuu olemaan tarjolla” (vn89). Kumpikaan ei ole mukana minkään uskonnollisen yhteisön toiminnassa.

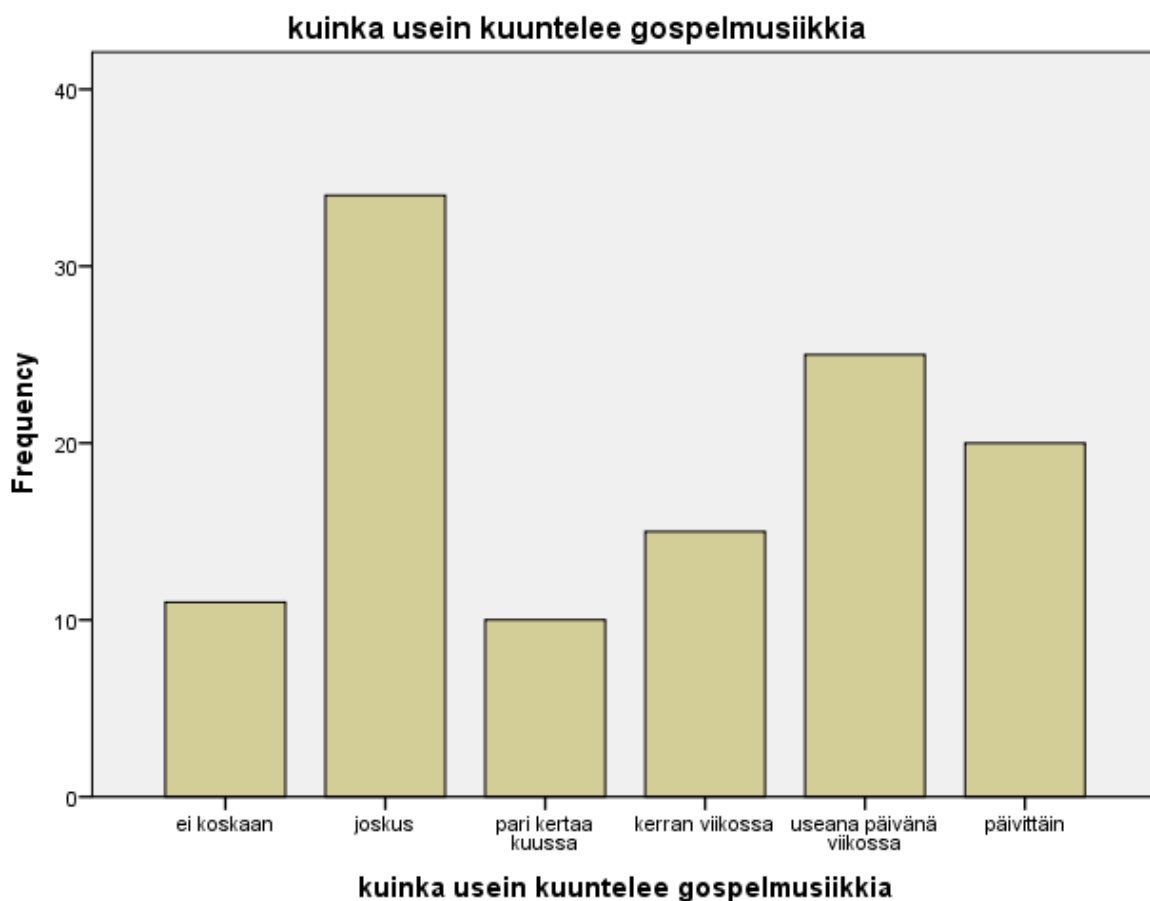
Seuraavan sivun Taulukossa 11 ja Kaaviossa 14 on esitetty vastaukset kysymykseen 8. *Kuinka usein kuuntelet gospelmusiikkia?* Niistä nähdään, että useimmin valittu vastausvaihtoehto on joskus, sen on valinnut 29,1 % vastaajista. Toiseksi suosituin vastausvaihtoehto on useana päivänä viikossa, sen on valinnut vastaajista 21,4 %. Kolmanneksi ja neljänneksi suosituimmat vastaus vaihtoehdot ovat päivittäin ja kerran viikossa. Vähintään kerran viikossa gospelmusiikkia kuuntelee siis 51,3 % kyselyyn vastanneista. Niitä

jotka vastasivat, etteivät koskaan kuuntele gospelmusiikkia, on vastaajista 9,4 % Pari kertaa kuussa gospelmusiikkia on puolestaan kertonut kuuntelevansa vastaajista 8,5 %.

Taulukko 11. Gospelmusiikin kuuntelutottumukset

	vastaajia	prosentteina
ei koskaan	11	9,4
joskus	34	29,1
pari kertaa kuussa	10	8,5
kerran viikossa	15	12,8
useana päivänä viikossa	25	21,4
päivittäin	20	17,1
kaikki vaihtoehdot valittu	1	,9
ei vastausta	1	,9
Kaikki	117	100,0

Kaavio 14. Gospelmusiikin kuuntelutottumukset

Vastauksia tarkemmin tarkasteltaessa huomataan, että gospelmusiikin läheisyyttä kartoitettavaan kysymykseen neutraalisti vastanneet ovat kahta poikkeusta lukuun ottamatta kertonut kuuntelevansa gospelmusiikkia joskus tai pari kertaa kuussa. Poikkeavat vastaajat kertovat kuuntelevansa gospelmusiikkia useammin, heistä molemmat osallistuvat ainakin

toisinaan jonkin uskonnollisen yhteisön toimintaan. On mielenkiintoista, että vaikka 19 vastaajaa selkeästi kokee gospelmusiikin kaukaiseksi, on niitä, jotka eivät koskaan kuuntele gospelmusiikkia, kuitenkin lähes puolet vähemmän eli 11. Nämä kaikki 11 ovat selkeästi kokeneet gospelmusiikin kaukaiseksi. Loput kahdeksan gospelmusiikin selkeästi kaukaiseksi kokenutta vastaajaa ovat kertoneet kuuntelevansa sitä joskus. Suhteellisen kaukaiseksi gospelmusiikin kokeneet ovat yhtä poikkeusta lukuun ottamatta kertoneet joskus kuuntelevansa gospelmusiikkia. Poikkeuksen muodostaa aiemmin tässä luvussa lainattu vastaaja, joka kertoo työssään kuulevansa musiikkia monipuolisesti.

Niitä jotka pitävät gospelmusiikkia vähintään jossain määrin läheisenä ja kuuntelevat sitä vähintään kerran viikossa on kaikkiaan 56 eli 47,9 % vastaajista. Vähintään jossain määrin läheiseksi gospelmusiikin koki heidän lisäksi kuusi sitä harvemmin kuuntelevaa vastaajaa. Heistä kaksi kertoo kuuntelevansa gospelmusiikkia pari kertaa kuussa ja neljä joskus.

Seuraavaksi keskityn tarkastelemaan gospelmusiikin kuunteluun liittyviä yksilöllisempiä kokemuksia ja mielialoja. Paneudun siis teemaan *henkilökohtaiset tunteet ja tunnelmat*. Luvussa 4.4. esille tullutta laajennan kuuntelutottumuksiin ja gospelmusiikin ajankohtaisuuteen liittyvillä kommentteilla. Ensin käsitelen rauhaan ja kristilliseen uskoon liittyviä kokemuksia, sitten iloon ja suruun liittyviä kommentteja, tämän jälkeen voimaantumiseen liittyviä seikkoja ja lopuksi hyvää oloa.

Gospelmusiikin erityisen ajankohtaisuuden silloin, kun haluaa rauhoittua, mainitsi kolme vastaajaa. Heistä yksi mainitsi myös kuunteluperusteissaan gospelmusiikin monesti olevan rauhoittavaa. Gospelmusiikin rauhoittavuuden mainitsi kuunteluperusteissaan myös kymmenen muuta henkilöä. Kaksi heistä mainitsi ainoastaan gospelmusiikin rauhoittavuuden, muut olivat tuoneet esille muitakin seikkoja. Seitsemän näistä laajemmin vastanneista kuunteli gospelmusiikkia useana päivänä viikossa tai päivittäin.

Rakentavaksi gospelmusiikin mainitsi kuunteluperusteissaan neljä henkilöä, jotka kuuntelivat gospelmusiikkia vähintään kerran viikossa. Heistä yksi tarkensi gospelmusiikin olevan nimenomaan hengellisesti rakentavaa. Rakentavuus sai myös negatiivisempaa henkilökohtaista palautetta, kun eräs joskus gospelmusiikkia kuunteleva vastaaja totesi: ”En oikein rakennu sitä kuuntelemalla. Vähän niinku maallista musiikkia.” (vn23.) Hän jäi kuitenkin selkeään vähemmistöön neljän muun gospelmusiikin rakentavuuden maininneen rinnalla. Yhden heistä kuunteluperuste kokonaisuudessaan kuului: ”Se rakentaa

ja virvoittaa” (vn25). Virvoituksen mainitsi kaksi muutakin vastaaja, joista toinen kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia pari kertaa kuussa ”hengelliseksi virkistymiseksi” (vn94).

Hengellisen rakentumisen ja virkistymisen lisäksi hengellisyys tuli kuunteluperusteiden yhteydessä esille ilmaisuissa ”hengellinen anti”, ”hengellisestä tarpeesta” ja ”hengellisenä hoitona” (vn2, vn26, vn98). Lisäksi kaksi useammin kuin kerran viikossa gospelmusiikkia kuuntelevaa henkilöä liitti gospelmusiikin hengenravintoon. Heistä toisen kommentti sisälsi myös sielun ravitsemisen, jonka mainitsi eräs muukin vastaaja. Hengen ja sielun ravitsemisen lisäksi kertoi yksi vastaaja kuuntelevansa gospelmusiikkia, koska se ”ruokkii psyykettä”(vn93).

Ylistystä käsiteltiin henkilökohtaisen uskon ilmaisuun liittyen luvussa 4.4. ja todettiin, että viiden henkilön gospelmusiikkiin liittyvissä mielikuvissa oli ilmennyt ylistys. Kuunteluperusteissa ylistys tuli esille vain seuraavassa kommentissa. Sama vastaaja oli maininnut ylistyksen myös gospelmusiikkiin liittyvän mielikuvansa yhteydessä.

Se virittää ajatukset Jumalan puoleen, on rukousta, ylistystä, virvoittaa, rauhoittaa, tuo toivoa (vn4.)

Komentista esille nouseva ajatus rukouksesta ja yhteydestä Jumalaan näkyy myös kolmen muun vähintään kerran viikossa gospelmusiikkia kuuntelevan vastaajan kuunteluperusteissa, joita ei tässä suoraan lainata. Heidän kommentteissaan todetaan gospelmusiikin auttavan rukoukseen ja Jumalan läsnäoloon keskittymisessä sekä tunteiden ja ajatusten sanoittamisessa Jumalalle.

Gospelmusiikkiin liittyvien mielikuvien yhteydessä pari vastaajaa mainitsi Pyhän Hengen ilmapiirin. Tätä sanontaa ei käytetty kuunteluperusteissa, mutta Pyhä Henki tuotiin esiin seuraavan päivittäin gospelmusiikkia kuuntelevan vastaajan kommentissa:

Siksi että jotenkin tuntuu, että kun kuuntelee, se on Pyhän Hengen puhetta, elvyttävää, ei ole tyhjää. (vn35.)

Kristinuskon Jumalan kolminaisuus tulee muutoinkin kuunteluperusteissa esille, sillä yksi vastaaja on perustellut gospelmusiikin kuunteluaan yksinkertaisesti sanalla Jeesus.

Yksi vastaaja totesi gospelmusiikin olevan ajankohtaista ”Jos on uskossa”. Hän itse perusteli, ettei koskaan kuuntele gospelmusiikkia, koska ei ole kristinuskossa. (vn41.) Hän oli ainut uskon kuunteluperusteissaan negatiivisesti maininnut. Tosin motiivi kuuntelemattomuuteen oli oikeastaan sama kuin muilla kuuntelemiseen. Neljä ainakin kerran viikossa gospelmusiikkia kuuntelevaa vastaajaa perusteli nimittäin kuunteluaan sillä, että

ovat uskossa ja haluavat kuunnella uskonsa mukaista musiikkia tai saavat gospelmusiikista vahvistusta uskolleen.

Luvussa 4.4. todettiin, että ilo oli siinä yhteydessä useimmin mainittu gospelmusiikkiin liitetty kokemus. Kuuntelutottumusten yhteydessä gospelmusiikin kuunteluun perusteli musiikin ilahduttavalla vaikutuksella kuusi vastaajaa, joista neljä mainitsi myös aiemmin käsitellyn rauhoittavuuden. Yksi heistä mainitsi tässä ilon lisäksi myös surun:

Rauhottaa, hyviä sanoituksia on mukava kuunnella tai niistä saa itselle iloon ja suruun apua (vn83.)

Ilon lisäksi surun mainitsi kolme muuta vastaajaa gospelmusiikin ajankohtaisuutta pohtivissa vastuksissaan. Yksi heistä pohti gospelmusiikin olevan yleisesti ajankohtaista kristillisten juhlapyhien yhteydessä ja omassa elämässä erityisesti ongelmien ja ilon aiheiden keskellä. Kaksi muuta painottivat gospelmusiikin olevan aina ajankohtaista mutta totesivat, että erityisen ajankohtaista se voi olla ilon ja surun aikana.

Gospelmusiikin toivoa tuova vaikutus mainittiin kahdesti kuuntelutottumusten yhteydessä. Näin useana päivänä viikossa gospelmusiikkia kuunteleva vastaaja:

Pidän siitä. Se voimaannuttaa, rohkaisee, piristää antaa toivoa (vn11.)

Tämä sama henkilö mainitsi gospelmusiikin voimaannuttavan ominaisuuden myös aiemmin gospelmusiikkiin liittyvän mielikuvansa yhteydessä. Toinen henkilö, joka tuossa yhteydessä toi esille gospelmusiikin voimaannuttavan puolen, mainitsi päivittäistä gospelmusiikin kuunteluun perustellessaan, että se antaa voimaa. Myös toinen vastaaja kertoi saavansa voimaa gospelmusiikista. Hän ei mielikuvassaan maininnut voimaantumiseen viittaavia seikkoja.

Kuuntelen gospelmusiikkia, koska saan siitä rohkaisua, voimaa ja joskus uusia oivalluksiaikin. (vn19.)

Vastaaja, joka mielikuvansa yhteydessä mainitsi hoitavuuden ja lohduttavuuden, puolestaan totesi päivittäin kuuntelemansa gospelmusiikin olevan muun muassa elvyttävää. Gospelmusiikin lohduttavuuden mainitsi kuuntelutottumustensa yhteydessä kaksi sellaista vastaajaa, jotka eivät sitä mielikuvissaan tuoneet esille.

Kuten tämän luvun alussa kerroin, liittyy useampi vastaaja hyvän olon gospelmusiikkiin. Gospelmusiikin kuunteluun perusteli hyvällä ololla kaksi vastaajaa ja hyvällä mielellä yksi. Eräs kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia useana päivän viikossa, ”koska se tuntuu hyvältä ja siinä on myös hengellinen sanoma” (vn36). Päivittäin gospelmusiikkia kuunte-

leva vastaaja puolestaan perusteli kuuntelutottumustaan: ”Hengellisen sanoman ja rentoutumisen vuoksi.” (vn38). Hyvä olo ja rentoutuminen ovat tärkeitä, mutta gospelmusiikkiin kiinteästi liittyvää hengellistä sanomaa ei siis näiden vastaajien mukaan sovi unohtaa.

6.2. Lähipiirin vaikutus

Teema *ystävät/tuttavat* syntyi alkujaan niiden kahden henkilön kommenttien ympärille, joille tuli gospelmusiikista mieleen sukulainen tai kaverit, joille gospelmusiikki on läheistä. Tässä luvussa pohditaan lähipiirin vaikutusta gospelmusiikin kuunteluun. Aihe on tullut esille ensimmäisten kuuntelumuistojen ja kuuntelutottumusten yhteydessä. Erityisesti tässä luvussa painottuvat lapsuuteen ja kotiin liittyvät seikat.

Kodin mainitsi vastauksissaan 11 eri henkilöä. Heistä kolme mainitsi kuulleensa gospelmusiikkia ensimmäisen kerran kotona lapsena. Gospelmusiikin kuuntelu kotona radiosta tuli esille kahden vastaajan kohdalla. Kaksi muuta vastaajaa kertoi yksinkertaisesti ensimmäisen kerran kuulleensa gospelmusiikkia kotona. Sekä kodin että seurakunnan mainitsivat ensimmäisen kuuntelumuistonsa yhteydessä toiset kaksi vastaajaa. Kolmas mainitsi sekä kodin että seurakunnan perustellessaan pari kertaa kuussa tapahtuvaa gospelmusiikin kuunteluaan toteamalla, että nykyisin kuuntelee gospelmusiikkia lähinnä seurakunnan tilaisuuksissa, ”aiemmin paljon myös kotona” (vn50). Yksi kodin ensimmäisen gospelmusiikin kuuntelumuistonsa yhteydessä maininnut vastaaja muisteli kuullensa gospelmusiikkia ensimmäisen kerran joko kotona tai nuortenleirillä.

Nuoruutta erityisenä gospelmusiikkiin liitettyä ikä kautena on käsitelty luvuissa 4.8. ja 5.5. Näistä jälkimmäisessä todettiin, että 22 henkilöä oli liittänyt ensimmäisen gospelmusiikin kuuntelumuistonsa nuoruuteen. Toisaalta sellaisia jotka muistelevat kuulleensa gospelmusiikkia ensimmäisen kerran jo lapsuudessaan on vastaajista 14. Määrä on huomattavan suuri, vain noin kolmasosan pienempi kuin nuoruudessa ensimmäisen kerran gospelmusiikkia kuulleiden määrä.

Nuorisomusiikkina syntyneeseen suomalaiseen gospelmusiikkiin liittyy vastausten perusteella jo kolmas sukupolvi. Kaksi vastaajaa on muistellut kuulleensa gospelmusiikkia ensimmäisen kerran mummolassa. Nämä vähintään kerran viikossa seurakunnan toiminnassa mukana olevat nuoret miehet olivat syntyneet 1980-luvun lopulla ja 1990-luvun alussa. He ovat aktiivisia gospelmusiikin kuuntelijoita ja heidän mielikuviinsa gospelmusiikkiin liittyy kristillinen sanoma.

Kolme vastaajaa muisteli siis kuulleensa gospelmusiikkia ensimmäisen kerran kotona lapsena. Heistä yksi tarkensi kuulleensa gospelmusiikkia nimenomaan C-kasetilta. Kaksi muutakin vastaajaa muisteli kuulleensa ensimmäisen kerran gospelmusiikkia ”varmaan pienenä kasetilta” tai ”joltain lasten levyiltä” (vn33 ja vn50). Yksi vastaaja puolestaan totesi kuulleensa gospelmusiikkia ensimmäisen kerran lapsena isänsä laulamana ja soittamana. Toinen kertoi kuulleensa gospelmusiikkia ensimmäisen kerran ”vauvana keiuksissa” (vn58). Kolmas totesi kuulleensa gospelmusiikkia ”ihan pienestä pitäen” (vn27).

Niistä 14:stä, jotka kertoivat kuulleensa gospelmusiikkia ensimmäisen kerran lapsuudessa, on alle 43-vuotiaita 12 henkilöä. Yli 43-vuotiaista vastaajista toinen oli syntynyt 1960-luvulla. Hänelle tuli gospelmusiikista mieleen hengellinen musiikki ja hän kertoi kuuntelevansa sitä joskus. Toinen oli vielä huomattavasti vanhempi ja totesi gospelmusiikin olevan herkkää ja kertoi kuuntelevansa sitä kerran viikossa. Kumpikaan näistä miehistä ei ollut mukana uskonnollisen yhteisön toiminnassa. Vastaajista vanhin ei voi ikänsä puolesta olla lapsuudessaan kuullut 1960-luvulla syntynyttä Suomi-gospelia. Amerikkalaisperäistä gospelia hän toki on voinut kuulla jo lapsena.

Läheisiä ihmisiä mainitsi gospelmusiikin kuuntelumuijstojen kohdalla viisi eri vastaajaa. Edellä esille tulleiden mummolan ja gospelmusiikkia esittäneen isän lisäksi eräs vastaaja muisteli ensimmäisen kerran kuulleensa gospelmusiikkia siskonsa CD-levyiltä ja toinen kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia ”lapsen harrastuksien puitteissa” (vn97). Samaan aihepiiriin liittyy myös erään 1990-luvun syntyneen useana päivänä viikossa gospelmusiikkia kuuntelevan vastaajan kuunteluperuste:

Tottumus lapsuudesta, nykyisin silloin, kun janoan Jumalaa, kun haluan rauhoittua (stressistä) tai kun ikävöin rakkaimpia, tai haluan tanssia tai samaistua sanoihin. (vn37.)

Hän mainitsee muun muassa kuuntelevansa gospelmusiikkia ikävöidessään rakkaimpiaan ja toteaa gospelmusiikin kuuntelun olevan tottumus lapsuudesta. Nuorisomusiikin leimastaan huolimatta vaikuttaa gospelmusiikki olevan, tässä luvussa esiteltyjen seikkojen perusteella, myös lasten musiikkia, jota he voivat kuulla vaikkapa mummoiltaan.

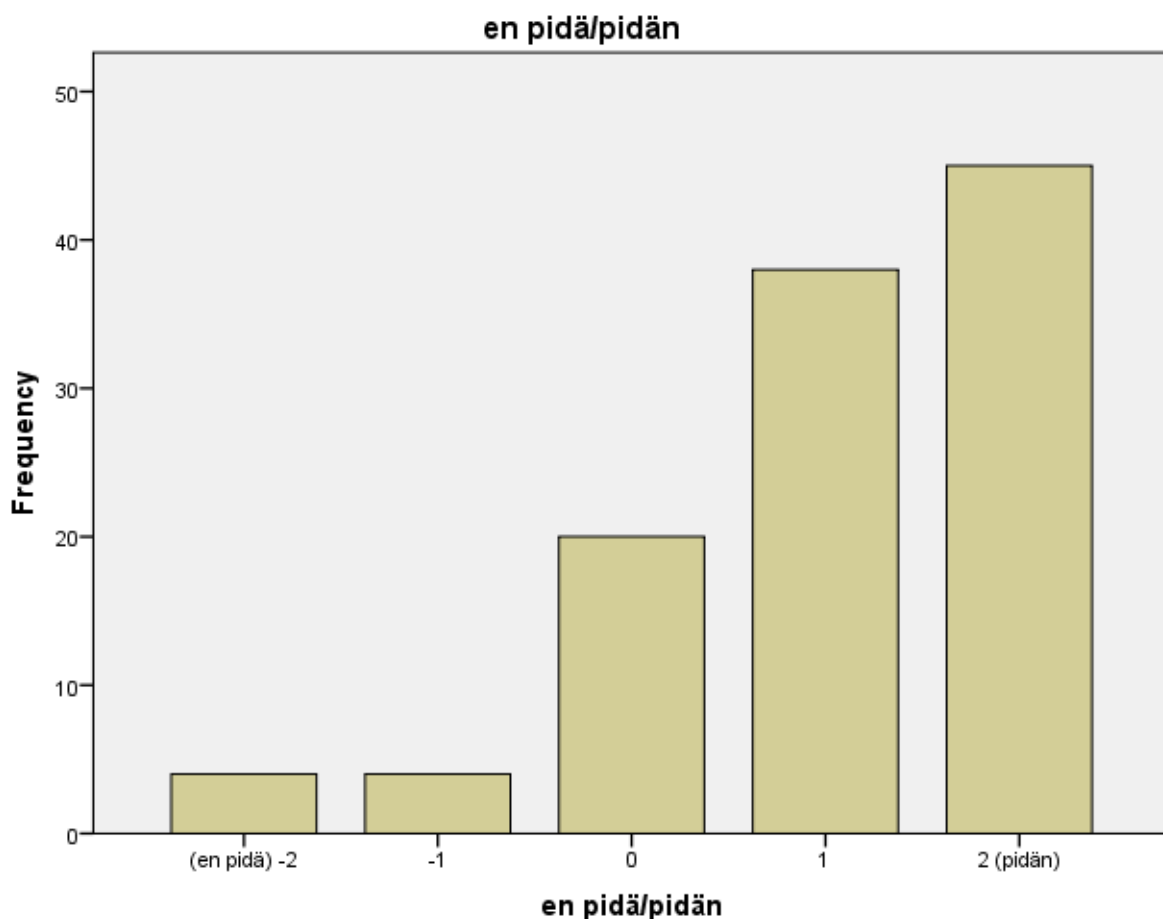
6.3. Miellyttävää musiikkia

Tässä luvussa käsitelen vastaajien mieltymystä gospelmusiikkiin. Lisäksi pohdin muutamia yksittäisiä kommentteja ja kyselyssä tyhjäksi jätettyjä kohtia. Ensin käsitelen teemaa *tykkään/en tykkää*. Siihen liittyen kuvaan seuraavalla sivulla Taulukossa 12 ja Kaaviossa 15 vastaajien suhdetta gospelmusiikkiin asteikolla pidän/en pidä.

Taulukko 12. Missä määrin vastaajat pitävät gospelmusiikista

	vastaajia	prosentteina
-2 (en pidä)	4	3,4
-1	4	3,4
0	20	17,1
1	38	32,5
2 (pidän)	45	38,5
vastaus puuttuu	6	5,1
Kaikki	117	100,0

Kaavio 15. Missä määrin vastaajat pitävät gospelmusiikista

Huomionarvoista on, että kaikista kyselyyn vastanneista vain kahdeksan henkilöä on ilmoittanut, ettei pidä gospelmusiikista. Neljä ei pidä siitä lainkaan ja neljä ei erityisesti. Samanaikaisesti gospelmusiikkia kuitenkin piti ainakin suhteellisen kaukaisena 29 vastaajaa eli yli kolmenkertainen määrä. Ne neljä, jotka ilmoittivat, etteivät lainkaan pidä gospelmusiikista, ilmoittivat myös suhteensa gospelmusiikkiin olevan selkeästi kaukainen. Heistä yksi perusteli seuraavasti sitä, miksei koskaan kuuntele gospelmusiikkia: ”en tykkää, en ole henkinen ihminen” (vn57). Myös kaksi muuta olivat perustelleet kuuntelu-

tottumuksiaan sillä, että eivät ole kristinuskossa tai kristillisyydessä kiinnostuneita. Kolmas ei mitenkään perustellut sitä miksei koskaan kuuntele gospelmusiikkia. Kukaan neljästä ei osallistunut minkään uskonnollisen yhteisön toimintaan.

Kuuntelutottumuksiaan perustellessaan gospelmusiikin vähäistä tai olematonta kuunteluaan perusteli yksi henkilö siten, että hän pitää toisenlaisesta musiikista ja toinen todeten: ”Harva bändi iskee omaan sävelkorvaan” (vn68). Heistä molemmat olivat valinneet neutraalin vaihtoehdon pidän/en pidä asteikolla. Vastaja joka koki gospelmusiikin suhteellisen kaukaiseksi eikä erityisemmin pitänyt siitä perusteli puolestaan satunnaista gospelmusiikin kuunteluaan seuraavasti:

En välitä, onko musiikki gospelia vain ei, kuuntelen jos se sopi. Korvaani. (vn42.)

Eräs joskus gospelmusiikkia kuunteleva oli puolestaan kirjoittanut kuunteluperusteisiinsa: ”EI uppoa” (vn53.) Hän ei ollut valinnut pidän/en pidä asteikolla yhtä vastausvaihtoehtoa, mutta piti gospelmusiikkia selkeästi kaukaisena. Vastaus puuttui myös viideltä muulta vastaajalta, joista yksi oli jättänyt vastaamatta myös gospelmusiikin läheisyyttä koskevaan kysymykseen. Neljästä muusta mieltymyksen kohdalla vastaamatta jättäneestä kaksi koki gospelmusiikin kaukaiseksi ja kaksi läheiseksi. Vastaamatta jättäminen ei siis selitä sitä, miksi suhteellisen harva gospelmusiikin kaukaiseksi kokeva henkilö on ilmoittanut, ettei pidä siitä.

20 vastaajaa on valinnut pidän/en pidä asteikolla neutraalin vaihtoehdon. Heistä 11 eli yli puolet on kokenut gospelmusiikin ainakin jossain määrin kaukaiseksi. Kahdeksan oli valinnut neutraalin vaihtoehdon myös läheisyyden kohdalla, ja yksi kertoi gospelmusiikin olevan itselleen läheistä. Mielenkiintoista on, että seitsemän gospelmusiikin vähintään jossain määrin kaukaiseksi kokevaa on kertonut pitävänsä siitä jossain määrin ja yksi sen erittäin kaukaiseksi kokenut on kertonut pitävänsä siitä paljon. Moni pitää siis gospelmusiikki miellyttävänä, vaikka se olisikin ilmiönä kaukainen. Kukaan gospelmusiikin läheiseksi kokenut ei ole vastannut ettei pitäisi siitä. Vastaajista yhteensä 71,0 % kertoi pitävänsä gospelmusiikista ainakin jossain määrin. Ainakin jossain määrin läheiseksi sen oli puolestaan kokenut 54,7 %.

Yksi tämän tutkielman aineiston analysointiin käyttämäni teemoista on otsikoitu *sekalaista*. Tähän teemaan liittyen nostan esille muutaman yksittäinen kommentin tai osan kommentista. Yksi niistä vastaajista, jotka eivät erityisemmin pitäneet gospelmusiikista, oli vastannut suhteensa siihen kuitenkin olevan läheisyys–kaukaisuus-akselilla neutraali.

Hän kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia pari kertaa kuussa ja perusteli kuunteluaan: ”Haen totuutta” (vn74). Tämä samainen vastaaja kertoi olevansa seurakunnan toiminnassa mukana kerran viikossa. Totuus tuli kaikissa kyselyvastauksissa esille vain yhden toisen vastaajan kommentissa, siinäkin kuuntelutottumusten perustelun yhteydessä. Tuossa kommentissa mainitaan gospelmusiikin totuudellinen sanoma ja todetaan sen ravitsevan sielun ja hengen (Kommentti on lainattu kokonaisuudessaan luvussa 5.2.). Totuutta haakeva kuulija saattaa siis toisin sanoin kuunnella gospelmusiikkia sen kristillisen sanoman takia.

Erityisen mielenkiintoinen on myös seuraava kuunteluperuste: ”Haluan tarkkailla musiikin vaikutusta ihmiseen” (vn86.) Kyseiselle vastaajalle gospelmusiikki oli erityisen läheistä, hän piti siitä kovasti, sekä kertoi kuuntelevansa sitä päivittäin. Hän totesi olevansa puhujana ja laulajana mukana uskonnollisten yhteisöjen toiminnassa. Gospelmusiikkiin liittyi hänen mielestään kiinteästi evankeliointi (katso luku 4.3.). Siitä huolimatta kuunteluperusteen ”tarkkailla”-sanan merkitys jää hämärän peittoon.

Uteliaisuuden toi gospelmusiikin kuunteluperusteissaan esille yksi vastaaja. Tämä harvemmin kuin kerran kuukaudessa evankelisluterilaisen seurakunnan toimintaan osallistuva vastaaja kertoi joskus kuuntelevansa gospelmusiikkia ”uteliaisuudesta ja hengellisestä tarpeesta” (vn26). Hänen gospelmusiikkiin liittyvässä mielikuvassaan korostui gospelmusiikin virsiä kevyempi olemus.

Mielikuvassaan nuorten leirit ja gospelfestarit maininnut vastaaja perusteli päivittäistä gospelmusiikin kuunteluaan seuraavasti: ”rauhottaa, auttaa keskittymään, hyvä unilääke” (vn78). Gospelmusiikin rauhoittavuus oli aiemmin esillä luvussa 6.1. Keskittymisen oli hänen lisäksi maininnut viikoittaista gospelmusiikin kuunteluaan seuraavasti perusteleva henkilö: ”Kuuntelen, koska se auttaa minua keskittymään rukoukseen ja Jumalan läsnäoloon.” (vn34). Unilääkkeeksi gospelmusiikkia kuvatessaan tämä vastaaja oli aineistossa ainutlaatuinen. Todennäköisesti gospelmusiikin kuvaaminen unilääkkeeksi ja sen rauhoittavuus liittyvät toisiinsa.

Kuunteluperusteisiin liittyvistä yksittäisistä seikoista nostan tässä vielä esille ”haluan tanssia” -ilmaisun. Tämä ilmaus on osa edellisen luvun lopussa olevaa pidempää lainausta, jossa nuori nainen perustelee useana päivän viikossa tapahtuvaa gospelmusiikin kuunteluaan. Tanssi ei ole kyseistä ilmaisua lukuun ottamatta tullut tässä tutkielmassa esille, tosin luvussa 3.2.3. mainitsin pari laajasti taiteisiin liittyvää kristillistä yhdistystä.

Gospelmusiikin ajankohtaisuuteen liittyen yksi vastaaja on todennut ”iltapäivällä, kesälä”, toinen ”joskus” ja kolmas ”joo” (vn93, vn51 ja vn47). Heidän lisäksi 22 oli jättänyt kohdan tyhjäksi tai piirtänyt viivan tai kysymysmerkin ja kaksi kirjoittanut ettei osaa sanoa. Nämä vastaukset liittyvät siis teemaan *ei vastausta*. Noin viidennes vastaajista ei ollut ottanut kantaa siihen milloin gospelmusiikki on ajankohtaista. Ensimmäisen gospelmusiikin kuuntelumuiston kohdalla kysymykseen oli jättänyt vastaamatta noin joka neljäs. 13 vastaajaa oli jättänyt kohdan tyhjäksi. 14 vastaajaa oli yksinkertaisesti todennut, ettei muista, kaksi ettei tiedä, sekä yksi piirtänyt viivan, ja yksi kysymysmerkin. Lisäksi kuusi vastaajaa oli ilmaissut epävarmuutensa ensimmäisen kuuntelumuistonsa suhteen esimerkiksi seuraavasti:

En muista, varmaan jossain srk:n nuortenillassa joskus 70- luvulla. (vn72.)

Jaakko Löyttyä, en muista milloin (-70l.?) (vn98.)

Gospelmusiikin kuuntelutottumuksien kohdalla vastaajista joka kymmenes eli 12 vastaajaa oli jättänyt vastaamatta. Heistä yksi ei valinnut yhtään vaihtoehtoa kuuntelutiheydenkään kohdalla ja yksi kertoi kuuntelevansa gospelmusiikkia päivittäin. Muut kymmenen kuuntelivat gospelmusiikkia joskus tai pari kertaa kuussa. Näiden kahdentoista lisäksi yksi kerran viikossa gospelmusiikkia kuunteleva henkilö oli piirtänyt kysymysmerkin vastaukseksi kuuntelutottumuksia perustelevaan kohtaan ja toinen, joka ei koskaan kuuntele gospelmusiikkia oli piirtänyt viivan. Muutama ei lainkaan gospelmusiikkia kuunteleva henkilö perusteli kuuntelemattomuuttaan seuraavasti:

En ole tutustunut gospelmusiikkiin koskaan (vn54.)

en tiedä mitä se on (vn61.)

Samansuuntaisia ajatuksia oli parilla muullakin.

Koko tästä luvusta voidaan todeta, että moni pitää gospelmusiikista. Yllättävän usein myös sellaiset, jotka kokevat gospelmusiikin kaukaiseksi, kokevat sen miellyttäväksi musiikiksi. Gospelmusiikkiin ja sen kuuntelemisen syihin yhdistyy ihmisten elämässä monenlaisia ajatuksia, kokemuksia ja toimintatapoja. Tämän tutkielman aineistossa on paljon sellaisia, joille gospelmusiikki on ilmiönä tärkeä ja läheinen. Osa on elänyt Suomi-gospelin vaikutuspiirissä sen syntyajoilta saakka. Toisaalta kyselyyn vastanneiden joukossa on myös niitä, joille gospelmusiikki on hyvin vierasta.

6.4. Yhteenvetona: Suhde gospelmusiikkiin ja usko

Tämän pääluvun kautta on tarkasteltu gospelmusiikkia erityisesti yksityisen elämänalueen osana. Luvussa huomioin kodin ja perheen merkityksen gospelmusiikkiin tutustumiseen liittyen. Aivan lopuksi pohdin niitä erilaisia lähtökohtia, joita kyselyyn vastanneilla oli gospelmusiikin tarkasteluun. Osalle gospelmusiikki oli todella vierasta ja osalle kiinteä osa omaa arkea. Osa ei ollut koskaan tutustunut gospelmusiikkiin ja toisille se oli tullut tutuksi jo lapsuudessa. Lisäksi vastaajien joukkoon mahtuu monia muunlaisia suhteita gospelmusiikkiin.

Mielenkiintoinen havainto on se, että monet sellaisetkin vastaajat, joille gospelmusiikki ilmiönä oli kaukainen, kuitenkin kertoivat pitävänsä siitä ainakin jossain määrin. Ne jotka puolestaan selkeästi ilmaisivat, etteivät pidä kyseisestä musiikkista, totesivat myös, että kristillisuus tai kristillinen usko eivät kiinnosta heitä. Toisaalta yhtä moni vastaaja perusteli gospelmusiikin kuunteluaan juuri sillä, että he kokevat gospelmusiikin olevan uskonsa mukaista ja saavansa sitä kautta vahvistusta omalle uskollaan.

Kokemuksista ja gospelmusiikin kuunteluun liittyvistä mielialoista aineistosta nousi selkeimmin esille rauhoittuminen tai rauhoittavuus. Seuraavaksi eniten tuli esille ilo ja musiikin ilahduttavuus. Hyvä olo ja rentoutuminen sekä voimaantumiseen liittyvät seikat nousivat samoin vastauksista esille gospelmusiikkiin liittyvinä kokemuksina. Hengellisyys tuli esille kommentteissa, joissa mainittiin esimerkiksi hengellinen rakentuminen, hengellinen virkistyminen, hengellinen hoito tai hengenravinto. Muutaman vastaajan kohdalla nousivat gospelmusiikin kuuntelutottumusten yhteydessä esiin myös henkilökohtaiseen rukouselämään liittyvät seikat.

7. Johtopäätökset

Tämän tutkielman tarkoituksena on ollut kartoittaa ja analysoida suomalaisten gospelmusiikkiin liittyviä käsityksiä ja kokemuksia. Etnografian hyödyntäminen kyselyaineiston analysoinnissa on ollut omaperäinen mutta yllättävän hyvin toimiva valinta. Koska tarkoitukseni on ollut kartoittaa niitä seikkoja, joita suomalaiset Suomessa gospelmusiikkiin liittävät, on aineisto monipuolinen. Keskitetysti muutamasta erilaisesta tilanteesta kerättyinä se on luontevasti antanut laajapohjaisen kuvan siitä, miten gospelmusiikin käsite Suomessa ymmärretään.

Toki aineisto tällaisenaan painottuu sellaisiin henkilöihin, joille uskonnollinen toiminta ja gospelmusiikki ovat läheisiä. Jotta laajemmasta asenneilmastosta esimerkiksi gospelmusiikin julkisilla paikoilla soittamiseen saataisiin luotettavaa tietoa, tulisi asiasta tehdä jatkotutkimusta. Tämän tutkielman tulosten perusteella gospelmusiikkia ei koeta tarpeelliseksi eristää julkisten paikkojen äänimaisemasta. Yli puolet vastaajista koki gospelmusiikin sopivan oikein hyvin niin kirkossa, baarissa, kauppakeskuksessa kuin terveyskeskuksessakin soitettavaksi. Niitä jotka kokivat, ettei gospelmusiikki sovi kyseisissä paikoissa soitettavaksi, oli enimmillään 15,4 %. Tämä luku koski gospelmusiikin soittamista baarissa.

Tutkielman teko on johdannossa kuvatun mukaisesti ollut varsin mielenkiintoinen matka gospelmusiikin käsitteen pohdinnan parissa. Mielenkiintoisen käsitteen tarkastelun yhteydessä avautui minulle hyvin laaja hengelliseen musiikkiin liittyvä kenttä. Aineistosta nouseva selkeästi gospelmusiikille leimallinen seikka on sen kristilliseen hengellisyyteen liittyvä sanoma. Musiikillisesti gospelmusiikki vaikuttaa todella monitahoiselta. Tästä pääsee pian perille esimerkiksi gospelartisteiksi nimettyjen henkilöiden ja yhtyeiden musiikkiin tutustumalla (Liite 3).

Tutkielma on luonteeltaan varsin kuvaileva. Tutkijana tunnen, että olen päässyt vasta pintapuolisesti käsittelemään aiheita. Käytännössä jokaisesta aineistosta nousseesta yli kymmenestä teemasta voisi tehdä omaa syventävää jatkotutkimustaan. Tutkimusprosessin alkuvaiheessa haaveena oli, että analyysiosiossa olisi voinut kokonaisuuden tarkkailun lisäksi eritellä esimerkiksi iän ja sukupuolen mukaan muodostettujen ryhmien mahdollisia näkemuseroja sekä sitä, vaikuttaako seurakunnan toiminnassa mukana oleminen käsitykseen gospelmusiikin olemuksesta. Tähän tutkielmaan tuollaista vertailua ei valitettavasti juurikaan mahtunut. Erilaisten vertailuryhmien muodostamisessa voisi tulevas-

sa tutkimuksessa, äsken mainittujen lisäksi, käyttää esimerkiksi musiikkiharrastuneisuutta, musiikkimakua tai sitä, minkä uskonnollisen yhteisön toiminnassa vastaajat ovat mukana.

Gospelmusiikkia on Suomessa tutkittu vähän (katso luku 3.3.). Tämä tutkielma on kartoittanut erilaisia gospelmusiikkiin yhdistettyjä näkemyksiä ja kokemuksia, mutta kuten edellä totesin, jäänyt niiden erittelyssä suhteellisen yleiselle tasolle ilmiön monimuotoisuuden takia. Tutkimusprosessini lähtökohtana oli siis nimenomaan gospelin tai gospelmusiikin käsitteeseen liittyvä pohdinta. Gospelmusiikkiin liittyen vastaukset olivat niin monitahoisia, että kovin syvälliseen käsitteiden pohdintaan en tämän tutkielman yhteydessä päässyt, pohdittavaa riittäisi siis siltäkin saralla myös toisen tutkimuksen aiheeksi. Tässä tutkielmassa käsitellyt gospelmusiikkia kuvaavat näkemykset ja siihen liittyvät kokemukset ovat itsessään arvokkaita gospelmusiikkiin liittyvän kulttuurin kuvauksia. Tutkielma on hyvää pohjatietoa niille, jotka jatkossa tahtovat tutkia suomalaiseen gospelmusiikkiin liittyviä seikkoja.

Suomalaisten gospelmusiikkiin liittyvissä näkemyksissä korostuivat siis hengellisyys ja kristillinen sanoma. Ikäkausista gospelmusiikki liitettiin selkeästi nuoruuteen, mutta vastauksista kävi myös ilmi, että moni oli kuullut gospelmusiikkia jo lapsena, kotona, mummolassa tai koulussa. Kristillisen sanomansa vuoksi saattaa gospelmusiikki toisinaan leimautua kirkon sisäiseksi asiaksi, varsinkin niiden näkökulmasta, joille itselleen kristinusko on kaukainen asia. Toisaalta uskonnollisessa toiminnassa mukana oleva saattaa kokea gospelmusiikin sopivan paremmin baariin tai johonkin sellaiseen tilanteeseen, jossa on mukana kristinuskosta vieraantuneita, kuin kirkossa soitettavaksi.

Erityisen mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe olisi gospelmusiikkiin liittyvä kansainvälisyys. Tässä tutkielmassa korostui Suomi-gospel, ja sen tutkiminen onkin sekä tarpeen että mielenkiintoista. Kuitenkin suomalaisen gospelin syntyyn ja kehitykseen ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat monet ulkomaiset seikat. Samoin suomalaiset musiikin tekijät vaikuttavat myös kansainvälisesti. Luvussa 2.2. tuli esille erään vastaajan kommentin kautta ajatus, jonka mukaan ”gospel” liittyy mustaihoisten kirkkokuoroon, mutta ”gospelmusiikki” viittaa kristillisen sanoman sisältävään musiikkiin. Erottelu Suomi-gospeliin ja amerikkalaiseen gospeliin näkyi myös muiden vastaajien mielikuvissa (katso luku 4.5.). Gospelin ja gospelmusiikin käsitteisiin sekä gospelmusiikin genreen tai sen sisältämiin genreihin liittyvä pohdinta voi siis jatkua edelleen.

Lähteet

Aineisto

Kyselyaineisto. Kerätty Joensuussa touko–elokuussa 2013. Mari Syrjäläinen.
Aineisto on tutkijan hallussa.

Vastaajien määrät vastaajaryhmittäin:

Neljä yliopisto-opiskelijaa (kolme vastausta Joensuussa 15.5.2013, ja yksi vastaus kesäkuussa 2013)

30 Leipäsuunnuntai tilaisuuden osallistujaa (Joensuussa 19.5.2013)

35 Ilosaarirock-aktion yhteydessä vastannutta (Joensuussa 12.–13.7.2013)

48 Joensuun 18. Gospel-festivaalien konsertin kävijää (Joensuussa 10.8.2013)

Tekstissä lyhenne vn tarkoittaa vastauslomakkeelle annettua järjestysnumeroa.

Tutkimuspäiväkirja 2012–2013. Mari Syrjäläinen. Aineisto on tutkijan hallussa.

Joensuu Gospel Festival, Luettu 13.12.2013: <http://www.suomengospel.org/ohjelma.php>

Pohjois-Karjalan Kansanlähetys, Luettu 23.8.2013: <http://pohjois-karjala.sekl.fi/pohjois-karjala/toimintamuodot/joensuun-leipasunnuntai>

Wikipedia/Hillsong Church, Luettu 15.10.2013:
http://en.wikipedia.org/wiki/Hillsong_Church

Kirjallisuus

Alasuutari, Pertti (2011): *Laadullinen tutkimus 2.0*. Neljäs, uudistettu painos. Tampere: Vastapaino.

Banjo, Omotayo O. & Williams, Kesha Morant (2011): A House Divided? Christian Music in Black and White. *Journal of Media and Religion*, 10(3), s. 115–137.

Brewer, John D. (2000): *Ethnography*. Buckingham – Philadelphia: Open University Press.

Carpenter, Bil (2005): *Uncloudy Days. The Gospel Music Encyclopedia*. San Francisco: Backbeat Books.

Crang, Mike & Cook, Ian (2007): *Doing Ethnographies*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore: SAGE Publications.

Eriksen, Thomas Hylland (2004): *Toista maata? Johdatus antropologiaan*. Helsinki: Gaudeamus.

Forsey, Martin Gerard (2010): Ethnography as participant listening. *Ethnography*, 11(4), s. 558–572.

Harrison, Douglas (2008): Why Southern Gospel Music Matters. *Religion and American Culture*, 18(1), s. 27–58.

Harvey, Louis-Charles (1987): Black Gospel Music and Black Theology. *Journal of Religious Thought*, 43(2), s. 19–37.

Heikkinen, Vesa & Voutilainen, Eero (2012): ”Genre – monitieteellinen näkökulma” *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja*. toim. Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä ja Mikko Lounela. Helsinki: Gaudeamus. s. 17–47.

Heiniö, Mikko (1995): *Suomen musiikin historia osan, 4, Aikamme musiikki (1945–1993)*. Porvoo - Helsinki - Juva: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Holt, Fabian (2007): *Genre in Popular Music*. Chicago: University of Chicago Press.

Hurme, Raija; Pesonen, Maritta & Syväoja, Olli (2003): *Englanti–suomi-suursanakirja*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Jalkanen, Pekka & Kurkela, Vesa (2003): *Suomen musiikin historia, 6, Populaarimusiikki*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Järviluoma, Helmi (2013): ”Etnomusikologia ja etnografinen kirjoittaminen” *Musiikki kulttuurina*. toim. Pirkko Moisala ja Elina Seye. Helsinki: Suomen Etnomusikologisen Seuran julkaisuja 21. s. 97–118.

Kauhanen, Mika (1999): Gospel – suomalaisen populaarimusiikin omatunto. *Synkooppi* 1/1999, s. 15–18.

Kärjä, Antti-Ville (2006): A prescribed alternative maistream: popular music and canon formation. *Popular Music*, 25(1), s.3–19.

Könönen, Janne & Huvi, Tero (2005): *Kahden maan kansalaiset. Suomi-gospelin historiaa*. Helsinki: Suomen Lähetysseura.

Metsämuuronen, Jari (2001): *Laadullisen tutkimuksen perusteet*. Helsinki: International Methelp.

Nykysuomen sanakirja (1996) Osa I. Porvoo; Helsinki & Juva: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Oliver, Paul; Harrison, Max & Bolcom, William (1986): *The New Grove: Gospel, Blues and Jazz*. London and Basingstoke: Macmillan.

Pajamo, Reijo & Tuppurainen, Erkki (2004): *Suomen musiikin historia, 7, Kirkkomusiikki*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.

Rauhala, Risto (1992): *Populaarimusiikin tyylisuunnat*. Aksentti musiikkiäänitteiden erikoislehti 6/1992. Julkaisija: Kirjastopalvelu Oy.

Saarinen, Erja ja Haikarainen, Raine (2004): ”Kitara, taivas ja gospel” *Suomi Soi 2. Rautalangasta hiphoppiin*. toim. Jukka Lindfors, Pekka Gronow ja Jake Nyman. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi. s. 312–324.

Painamattomat lähteet

Nikula, Mikko (2012): ”Oli halu soittaa heviä ja julistaa sanaa” – suomalaisen gospelmuusikon profiili. Pro gradu -tutkielma, Musiikkikasvatus, Jyväskylän yliopisto. Luettu 3.1.2014:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/40410/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201211223056.pdf?sequence=1>

Tenhunen, Juha (2012): *Suomi-gospel ja maallistumiskehitys – Maallistumisen ilmeneminen Suomi-gospelissa ja kahden levy-yhtiön toiminnassa*. Pro gradu –tutkielma, Musiikkitiede, Jyväskylän yliopisto. Luettu 3.1.2014:
<https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37777/URN%3ANBN%3Afi%3Aju-201205061611.pdf>

Tenhunen, Juha (2008): *Rahat vai henki? – Suomalaisten gospelmuusikkojen käsityksiä Suomi-gospelin maallistumisesta*. Kandidaatintutkielma, Musiikkitiede, Jyväskylän yliopisto. Luettu 3.1.2014:
https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/23219/Tenhunen_Kand.pdf?sequence=1

Liitteet

Liite 1. Kysely

Liite 2. Kuvaus vastaajien jakaumasta iän ja sukupuolen mukaan

Liite 3. Kysymykseen 10. *Nimeä muutama gospel artisti* annetut vastaukset.

Hei!

Nimeni on Mari Syrjäläinen. Olen kulttuurintutkimuksen maisterivaiheen opiskelija Itä-Suomen yliopistosta. *Tämän kyselyn avulla kerään aineistoa gospelmusiikkia käsittelevään pro gradu -tutkielmaani.* Vastauksesi on minulle erittäin arvokas, riippumatta siitä miten läheiseksi gospelmusiikin henkilökohtaisesti koet. Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti ja tuloksia esitellessä taataan vastaajien anonymiteetti.

1. Syntymävuosi: _____
2. Sukupuoli:
___ nainen
___ mies
3. Harrastatko musiikkia:
En ___
Kyllä ___ Miten? _____

4. Millaista musiikkia kuuntelet? _____

5. Mitä radiokanavaa/kanavia kuuntelet eniten? _____

6. Mitä tulee mieleen gospelmusiikista? _____

7. Millainen on suhteesi gospelmusiikkiin?
läheinen () () () () () kaukainen
pidän () () () () () en pidä
8. Kuinka usein kuuntelet gospelmusiikkia?
___ päivittäin
___ useana päivänä viikossa
___ kerran viikossa
___ pari kertaa kuussa
___ joskus
___ en koskaan

9. Miksi kuuntelet/et kuuntele gospelmusiikkia? _____

10. Nimeä muutama gospel artisti: _____

11. Onko gospelmusiikki mielestäsi:

	kyllä				ei
maallista	()	()	()	()	()
hengellistä	()	()	()	()	()
kaupallista	()	()	()	()	()
modernia	()	()	()	()	()
rytmikästä	()	()	()	()	()
rauhallista	()	()	()	()	()
etnistä	()	()	()	()	()

12. Missä kuulit gospelmusiikkia ensimmäisen kerran? _____

13. Voiko gospelmusiikkia mielestäsi soittaa:

	kyllä				ei
kirkossa	()	()	()	()	()
baarissa	()	()	()	()	()
kauppakeskuksessa	()	()	()	()	()
terveyskeskuksessa	()	()	()	()	()

14. Milloin gospelmusiikki on ajankohtaista? _____

15. Oletko mukana jonkin uskonnollisen yhteisön toiminnassa?

En ____

Kyllä ____ Minkä? _____

Kuinka usein osallistut toimintaan:

____ useana päivänä viikossa

____ kerran viikossa

____ kerran kuussa

____ harvemmin kuin kerran kuukaudessa

Kiitos vastauksestasi!

Liite 2. Kuvaus vastaajien jakautumisesta iän ja sukupuolen mukaan

Case Processing Summary

	Cases					
	Valid		Missing		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
ikä * sukupuoli	114	97,4%	3	2,6%	117	100,0%

Yksi vastaaja ei kertonut ikäänsä ja kaksi vastaajaa ilmaisi sukupuolensa muulla tavalla kuin kyselyssä annetuilla vastausvaihtoehdoilla mies ja nainen.

ikä * sukupuoli Crosstabulation

Count		sukupuoli		Total
		nainen	mies	
ikä	10	1	0	1
	17	1	0	1
	20	3	1	4
	21	3	2	5
	22	0	2	2
	23	2	4	6
	24	6	1	7
	25	3	4	7
	26	1	3	4
	27	1	4	5
	28	3	1	4
	30	1	1	2
	32	1	0	1
	33	1	0	1
	35	2	0	2
	36	1	0	1
	37	1	0	1
	40	1	0	1
	41	0	1	1
	42	1	0	1
	44	1	1	2
	47	1	0	1
	48	0	2	2

49	2	0	2
50	1	0	1
51	3	2	5
53	1	1	2
54	1	1	2
55	3	0	3
56	1	0	1
57	1	1	2
58	3	0	3
59	1	2	3
60	0	1	1
61	1	1	2
62	1	0	1
63	1	0	1
64	1	1	2
65	1	2	3
66	3	0	3
67	3	2	5
68	1	0	1
69	2	1	3
70	1	2	3
73	2	0	2
74	0	1	1
Total	69	45	114

Liite 3. Kysymykseen 10. Nimeä muutama gospel artisti annetut vastaukset.

Tässä on lueteltuna kaikki nimetyt artistit. Sulkeissa olevat tekstit ovat kaavakkeissa ilmenneitä kirjoitusmuotoja. Numero kertoo kuinka usea vastaaja on kyseisen esiintyjän maininnut. Yhden kerran mainitut artistit on listattu seuraavalla sivulla.

Pekka Simojoki (Simojoki)	43
Jaakko Löytty (Löytty)	18
Juha Tapio	18
Nina Åström	11
Exit	10
Rene Laulajainen (Rene; Laulajainen)	10
HB	9
Jukka Leppilampi (Leppilampi)	9
Bass'n Helen (B'n'H)	6
The Rain (Rain)	6
Hanna Ekola (Hanna)	6
Minna Pyysalo	5
Hillsong	4
Pro Fide	4
Tommi Kalenius	4
Idän Ihmeet	3
Kaemo	3
Katajainen Kansa	3
Olli Helenius	3
Andrae Crouch (Andrea Crowds; Andrei Graud)	2
Kls	2
Mahalia Jackson	2
Mikko Goes to Heaven	2
P.O.D.	2
Pekka Laukkarinen	2
Petri Kosonen	2
Saara & Rodrigo Campos (Saara & Rodrigo)	2
Saila Seurujärvi	2
Terapia	2
Joel Hallikainen	2

Yhden kerran artistikysymyksessä nimetyt

Suomalaiset:

A-M Kaskinen
Amani
Arepa
Arja Simojoki
Cata Mansikka-aho
Chariots
Gospel Covertajat (gospel kovertajat)
G-powered
Great Wide North
Hevinkelium
Immanuel
Jakaranda
Jukka Tolonen
Kikkis
Kraka
Lasse Heikkilä
Maallikkosaarnaajat
Matti Turunen
Mika Nuorva
Minea
Pekka Hautakangas
Petrus Ahonen
Ruudolf
Samuli Edelman
Seppo Kohvakka
Tera
Turvakytkin

Ulkomaalaiset:

Ana Paolo
Casting Crowns
David Lyle Morris
Ella Fitzgerald
Etta James
Grace Williams
Graham Kendrick
Jars of Clay
Jeni Varnadeau
Jeremy Camp
LZ7
Michael W. Smith
Newsboys
Phil Wickham
Sanctus Real
Skillet
The Chariot
U2 (kysymyksmerkillä ja "en tiedä" lisäyksellä)
Zambian Gospel Choir

Muuta:

Aikamonta
gospelriders
Heleniukset
Joku nätti tyttö teltassa
kuorot
Simojoen poppoot